

STUREGALLERIAN I NY GESTALT VID STUREPLAN

I KVARTERET SPERLINGENS BACKE, STOCKHOLM

GESTALTNINGSPROGRAM • TILLHÖRANDE DETALJPLANEN FÖR DEL AV SPERLINGENS BACKE MM
I STADSDELEN ÖSTERMALM, STOCKHOLM DP 2014-00404, JUNI 2019, GRANSKNINGSHANDLING

BÅNGSKA PALATSETS REKONSTRUERADE FASAD. BILD: BM, JH / AIX ARKITEKTER

STUREGALLERIAN I NY GESTALT VID STUREPLAN
| KVARTERET SPERLINGENS BACKE, STOCKHOLM

GESTALTNINGSPROGRAM

**TILLHÖRANDE DETALJPLANEN FÖR DEL AV SPERLINGENS BACKE MM
I STADSDELEN ÖSTERMALM, STOCKHOLM DP 2014-00404, JUNI 2019**

GRANSKNINGSHANDLING

STURE
VASAKRONAN

Föreliggande program har utarbetats av Stockholms stadsbyggnadskontor och fastighetsägarna, Sturegallerian AB genom TAM-group AB, och Vasakronan AB

MEDVERKANDE

DETALJPLAN

Susanna Stenfelt
Rebecca Kihlman
Koki Hjelmström
Sanna Norrby

ansv planarkitekt
medv planarkitekt
handläggare
kartritare

Stadsbyggnadskontoret
Stadsbyggnadskontoret
Exploateringskontoret
Stadsbyggnadskontoret

BYGGAKTÖR

Charlotta Rosén
Andreas Philipson
Anna Nyberg
Nicole Hoang

ombud för byggaktör
ombud för byggaktör
byggaktör
byggaktör

TAM Group AB för Sturegallerian AB
TAM Group AB för Sturegallerian AB
Vasakronan AB
Vasakronan AB

GESTALTNINGSPROGRAM

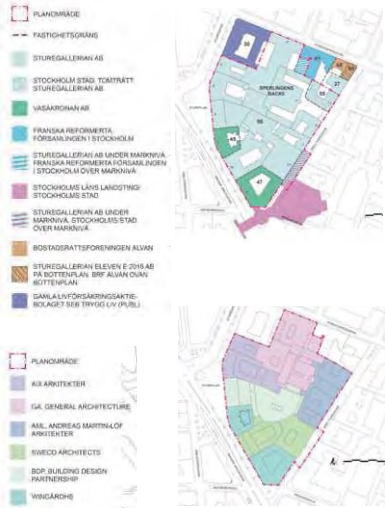
Anna-Paula Andersson

Spira Arkitekter AB

SAMORDNING FÖR DETALJPLAN

Jens Randecker
Sofie Magne
Alexander Stark

SWECO Architects AB
SWECO Architects AB
SWECO Architects AB

ARKITEKTER FÖR DELPROJEKT

Tobias Rosberg
David Hanson
Silvia Las Heras
Shilan Bahmani
Johan Rittsél
Olof Grip
Magnus Gyllenstein
Agnes Gidenstam
Andreas Martin-Löf
Rakel Östlund
Gregor Sutherland
Mike Hitchmough
Jordan Taylor-Moore
Stephen Bewley
Hugh Haran
Steven Peterson
Liz Agneskog
Eduardo Calle
Gert Wingårdh
Martina Wahlgren
Tord-Rikard Söderström

AIX Arkitekter AB
AIX Arkitekter AB
AIX Arkitekter AB
AIX Arkitekter AB
AIX Arkitekter AB
General Architecture AB
General Architecture AB
General Architecture AB
Andreas Martin-Löf Arkitekter AB
Andreas Martin-Löf Arkitekter AB
Andreas Martin-Löf Arkitekter AB
BDP, Building Design Partnership Ltd
BDP, Building Design Partnership Ltd
BDP, Building Design Partnership Ltd
BDP, Building Design Partnership Ltd
SWECO Architects AB
SWECO Architects AB
SWECO Architects AB
Wingårds AB
Wingårds AB
Wingårds AB

TEKNISK SAMORDNING, PLAN -1,2

Shabnam Khabazbashi
Robert Granstam

SWECO Architects AB
SWECO Architects AB

ILLUSTRATIONER

Lennart Johansson
Björn Olin
Rakel Östlund
Mike Hitchmough
Eduardo Calle

fotograf
fotograf
kolorering uppställningar
handritat perspektiv
handritat perspektiv

Stadsbyggnadskontoret AB
Olin Design Teknik AB
Andreas Martin-Löf Arkitekter AB
BDP, Building Design Partnership Ltd
SWECO Architects AB

Renderade bilder anges vid illustration:

TMRW
BLOK Studio
Stefan Brodd, Niklas Binnquist
Sebastien Berthier
AML Arkitekter
Barthélémy Massot
Jesper Hallin

Tomorrow AB

SWECO Architects AB
General Architecture AB
Andreas Martin-Löf Arkitekter AB
AIX Arkitekter AB
AIX Arkitekter AB

SSA ritningar ur Stadsbyggnadsnämndens arkiv förvarade i Stockholms stadsarkiv
SSM anger att fotografi är hämtat från Stockholms stadsmuseums digitala arkiv

Omslagsbild av BJ/Olin Design Teknik AB och NB/SWECO Architects AB

FÖRORD

Stadsbyggnadsnämnden beslutade i februari 2019 uppdra åt stadsbyggnadskontoret att upprätta ett slutgiltigt planförslag för del av Sperlingens backe m.m. inom stadsdelen Östermalm, Dp 2014-00404, att ställa ut på granskning.

Bebyggelsen inom kvarteret Sperlings backe beläget vid Stureplan i Stockholm kommer att genomgå omfattande förändringar de närmaste åren. Syftet är att stärka innerstadens konkurrenskraft gentemot andra kriteristik expanderande delar av regionen. Det är därför angeläget att tillåta förändringar för att stödja områdets kommersiella och sociala betydelse och på en gång värna och skydda den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen genom väl avvägda åtgärder. Genom ett mer funktionsblandat innehåll med ökad andel bostäder, kontor, hotell och centrumnära dammsåsom handel kan kvarteret vitaliseras. Med en utökad galleri etableras en överskådlig struktur som ger en bättre orienterbarhet i kvarterets inre och som med tydliga entréer ökar integrationen med den omkringliggande staden.

Staden och byggherrarna har gemensamt upprättat föreliggande gestaltningsprogram i avsikt att samordna arkitektoniska kvaliteter

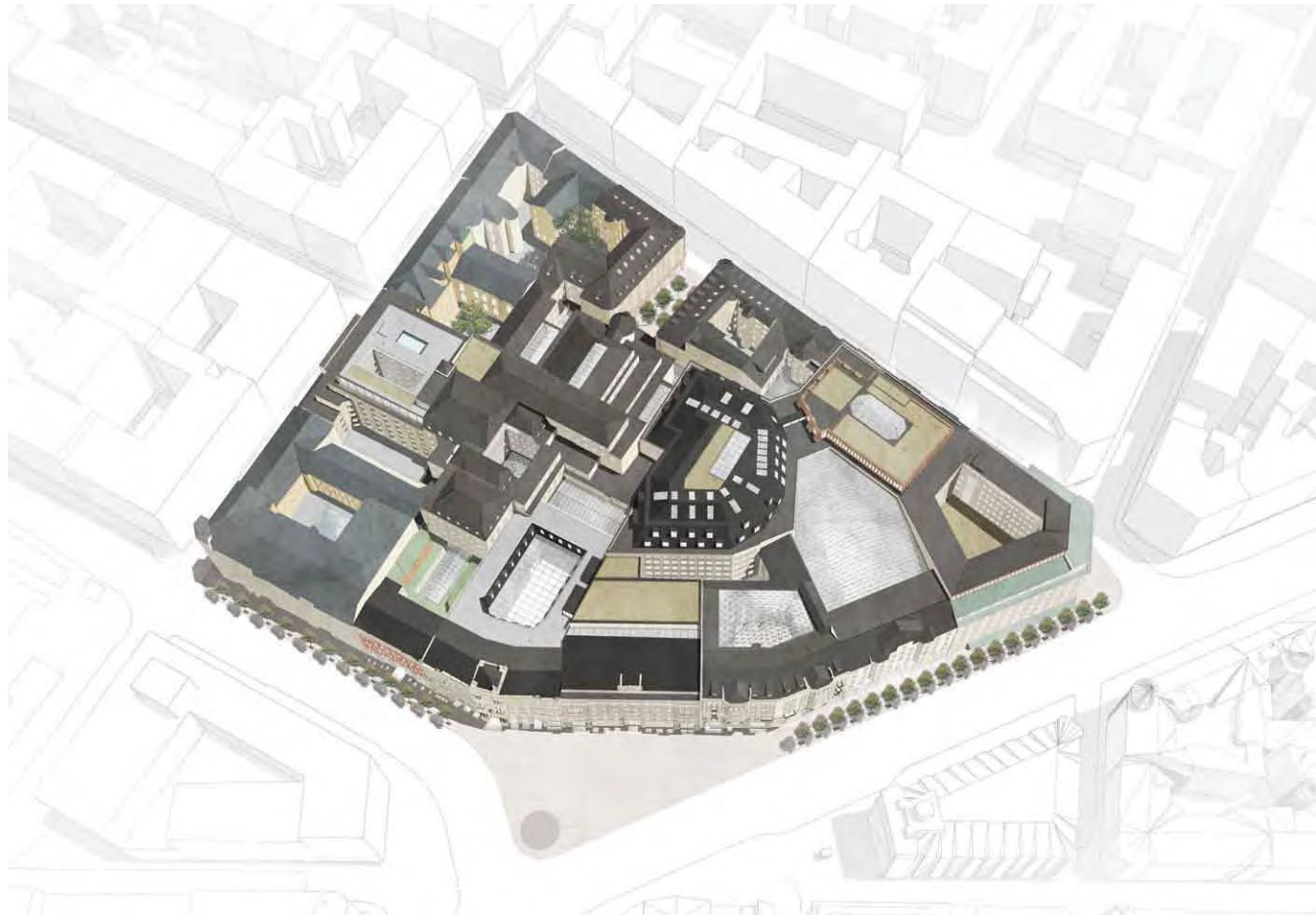
byggnadernas gestaltning. Programmet ska säkerställa att såväl nybebyggelsen som den på- och ombygdda befintliga bebyggelsen ges en hög arkitektonisk kvalitet genom omsorgsfullt och varierat gestaltning. Genom att ge exempel på alternativa utformningar ändrades på detaljnivå är avsikten att fastlägga en kvalitetsnivå för såväl de enskilda byggnaderna som för den gallerya som föreslås i kvarterets inre. Det är en väsentlig planuppgift att formulera en sammanvägd kvalitetsnivå, anpassad till det aktuella kvarterets centrala läge och förutsättningar.

Gestaltningssprogrammet är ett komplement till detaljplanen och ingår som en del i planhandlingarna. Programmet utgör ett instrument vid samordning av gestaltningsfrågor och skall utgöra ett stöd vid projektering, bygglov och genomförande samt framtida förvaltning av kvarteret.

Programmet har utarbetats av stadsbyggnadskontoret tillsammans med byggaktörerna och medverkande arkitekter.

Avsikten är att detaljplanen tas upp för godkännande i stadsbyggnadsnämnden under hösten 2019 och därefter antas i kommunfullmäktige.

Stockholms stadsbyggnadskontor
Susanna Stenfelt Rebecca Kihlman

SAMMANFATTNING

Stureplansområdet tillhör en av de mest attraktiva delarna av innerstaden med ett läge i gränzonen mellan Stockholms City och Östermalm. Kvarteret Sperlingens Backe har till största delen skonats från efterkrigstidens saneringsrivningar, men dess fasader mot det offentliga rummet har i flertalet fall skolats av och berövats sin tids arkitektoniska repertoar.

1980-talets förändringar i samband med återuppbyggandet efter en brand i Sturebadet kom att visa på en utvecklingspotential för kvarteret.

Bebyggelsen runt Stureplan har fått sin fysiska struktur efter industrialismen under slutet av 1800-talet och fram till första världskriget, då den täta och urbana bebyggelsen fyllde ut kvarterssystemet. Birger Jarlsgatans genombrott mot Nybroviken och Strandvägen blev det kirurgiska snittet som öppnade upp genom husmassan, liksom senare även genombrottet för Kungsgatan som genomfördes under mellankrigstiden. Kvarteret Sperlingens Backe har därigenom ett strategiskt läge i mynningen av viktiga gatustråk vid Stureplan.

Under Nedre Normalms senare omvandling genomgick kvarteret Sperlingens Backe och Birger Jarlsgatan en påtaglig förändring då bostäder började kontoriseras. Sedan dess har det kommersiella trycket ökat successivt och viktiga etableringar ägde rum under 1980-talet då Sturegallerian skapades och en passage genom kvarteret tillkom.

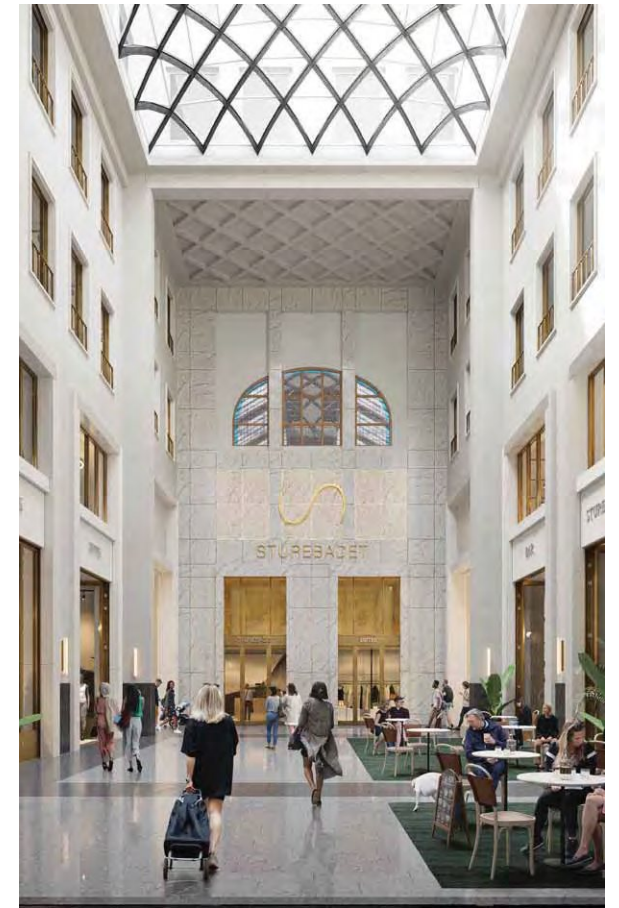
Med det nu aktuella projektet går kvarteret in i en ny utvecklingsfas som innebär att Stureplansområdets kommersiella potential stärks och breddas. Det sker genom att byggnadsvolymen förtätas och utökas liksom även gallerians andel inom kvarteret. Avsikten är att skapa en arkitektoniskt högklassig galleria i en helt ny gestalt, som kan stå i samklang med Stureplans speciella roll i Cityväven, såväl kulturellt som kommersiellt. Byggnader

från framför allt 1980-talet rivs och ersätts med effektivare kontors- och hotellbebyggelse. Detta medför att en omflyttning kan ske inom kvarteret och att en upprustning och restaurering av äldre och värdefull bebyggelse kan komma till stånd. I och med detta får de offentliga rummen runt kvarteret också ett påtagligt lyft. Flera entréer öppnar upp kvarteret för besökare och flera högresta rum skapas i anslutning till dem. En enhetlig och i huvudsak glastäckt passage i form av en rundgång förbinder samtliga entréer med varandra.

Planförslaget innebär en utökning av byggrätten inom planområdet med cirka 15 300 m², varav 9 400 m² är över mark och 5 900 m² är placerade under marknivån. Av den totala ytan på 126 400 m² utgör kontor cirka 54 800 m², bostäder cirka 9 400 m², hotell cirka 9 700 m², centrumändamål cirka 28 200 m². Resterande ytor utgörs av galleria och passager, teknik och parkering.

Detaljplanen medger en ökning av antalet lägenheter inom planområdet med 63 till totalt 82 stycken lägenheter. För byggnaden på Grev Turegatan 5 medges dubbelanvändning för både bostäder och kontor. I det fall bostäder etableras tillkommer ytterligare cirka 25 lägenheter. Kontorsytan minskar då i motsvarande grad.

Ambitionen är att kvarterets identitet stärks genom att gallerians arkitektoniska rum gestaltas med en betydligt högre ambitionsnivå än den befintliga anläggningens. Flera nya tydliga entréer och högresta inre torgrum skapas. Tunnelbaneentrén flyttas till Marmorhallen och kvarteret får därigenom en bättre kollektivtrafikanslutning. Men framför allt bör den kulturella satsningen uppmärksammas där de karaktärsfulla och unika fasaderna till de ursprungliga bostadspalatsen återställs. Stureplan återtar sin unika roll som en högklassig urban scen.

ETT NYTT HÖGREST RUM SKAPAS FRAMFÖR STUREBADETS HUVUDENTRÉ. BILD: SB/GENERAL ARCHITECTURE

BÅNGSKA PALATSET S NYA ENTRÉRUM VID STUREPLAN -
BÅNGSKA GALLERIET. BILD: BM&IX ARKITEKTER

STUREGALLERIAN I NY GESTALT VID STUREPLAN

| KVARTERET SPERLINGENS BACKE, STOCKHOLM

BAKGRUND

**KV SPERLINGENS BACKE
– MELLAN ÖSTERMALM OCH CITY**

Kvartermönster	11
Industrialismens nya bebyggelse	13
Den europeiska gallerian	15
Kvarterets identitet och gallerians ursprung	18
Kvarteret – en arkitektonisk fond	22

**PROGRAM FÖR BEBYGGELSEN
– BEVARA OCH VITALISERA**

Arkitekturen mot det offentliga rummet	25
Inomhusmiljöer i en ny Sturegalleria	17
Bebyggelsens användning och utnyttjande	17
Koppling till kollektivtrafiken	17

PLANPRINCIPER

KVARTERET I OMVANDLING

Sekelskiftets bebyggelse	26
Modernisering under mellankrigstiden	26
Efter branden 1985 och framåt	26
Förnyelse av bebyggelsen idag	27
Ny galleria	27

DETALJPLANENS BYGGRÄTTER

Nybyggnader	28
Bevarande	28
Fasadrekonstruktion	28
Påbyggnader	28

I STADENS GATUNÄT

Stråk och kvarter	30
Grönska i stadsväven	31
Markanvändning	31
Gång- och cykelstråk	32
Kollektivtrafik	32

GALLERIAN MÖTER GATA

Placering av entréer	36
Tillgänglighet och transporter	36

GESTALTNING

**MOT DET OFFENTLIGA RUMMET
KVARTERETS UTSIDA**

Bevarande och rekonstruktion	39
Nybyggnadernas fasadgestaltning	40
Tak, takkupor, takterrasser	54
Färgsättning	58
	60

KVARTERETS DISPOSITION

	65
GALLERIANS GESTALTNING	
– KVARTERETS INRE	
Portiker och offentliga entréer	69
Högresta överglasade rum	72
Långsträckta passager	79
	90

BYGGNADER

PRESENTATION DELPROJEKT 100

Sturegatan 4 (Sturebadet)	102
Stureplan 6 (Bångska palatset)	106
Stureplan 4	110
Stureplan 2	114
Birger Jarlsgatan 18 (Marmorhallen) och Grev Turegatan 3-5	118
Birger Jarlsgatan 16 / Grev Turegatan 1	124
Grev Turegatan 7, 9, 13	128
Grev Turegatan 11 (fd Freys hyrverk) och Humlegårdsgatan 17	134

BAKGRUND

KV SPERLINGENS BACKE TILLHÖR DE STÖRSTA KVARTERSBILDNINGARNA PÅ MALMARNA. DET PÅ 1800-TALET PLANERADE GATUGENOMBROTET FÖR KUNGSGATANS FORTSÄTTNING HAR UTEBLIVIT. STUREGALLERIAN ÄR VÅR TIDS SVAR. FOTO BO/OLIN DESIGN TEKNIK

KVARTERET SPERLINGENS BACKE – MELLAN ÖSTERMALM OCH CITY

Kvartersmönster

Kvarteret Sperlingens Backe, mellan Norrmalm och Östermalm, ligger topografiskt mellan de båda stadsdelarnas olika rutnäts-system som är anpassade till terrängen och Saltsjöns strandlinje. På Norrmalm delas mönstret upp ytterligare, både av den högresta Brunkebergsåsen och av vattenfåran från Brunnsviken, den så kallade Rännilen. Rutnätets olika riktningar för Östermalm och Norrmalm styr alltjämt i mångt och mycket kvarteret Sperlingens Backe, dess storlek och dess form. Mötet mellan kvartersmönstren och därtill Rännilens närvaro gjorde det svårt att åstadkomma ett kontinuerligt gatumönster, och i rutnätets möte uppstod den ovanligt stora kvartersbildningen Sperlingens Backe.

Det unika läget i skärningspunkten mellan två betydelsefulla gatustråk, Humlegårdsgatan och Grev Turegatan, kom att påverka framtida etableringar. Humlegårdsgatan i norr utgjorde tillsammans med Storgatan stadsdelens huvudgata i öst-västlig riktning,

och Grev Turegatan i öster var en viktig länk söderut till den genomgående Riddargatan-Jakobsbergsgatan. Kvarterets tredje sida mot dagens Stureplan har skiftat form, och på 1800-talet var det en öppen fråga hur den skulle gestaltas.

Under lång tid har den nuvarande Birger-Jarlsgratan haft en varierande kvarterslinje som inte gav stabilitet i malmarnas annars rätlinjiga system. Lindhagens plan från 1866 förutsatte en spikrak Birger Jarlsgata ned till Nybroviken. I andra riktningen skulle Kungsgatan som ny huvudgata förena samtliga stadsdelar norr om Gamla Stan. Gatan skulle dras genom Brunkebergsåsen och befintlig bebyggelse. Dess fortsättning genom Sperlingens Backe skulle föra fram till Karlaplan. Planens kirurgiska snitt genom befintlig bebyggelse vann emellertid inte gehör och kvarteret Sperlingens Backe förblev orört. Kvarteret fick en oregelbunden form av ovanligt stort format.

GENOM NUVARANDE STUREPLAN OCH SPERLINGENS BACKE RANN DEN SK RÄNNILEN FRÅN BRUNNSVIKEN TILL NYBROVIKEN. TILLAEUS KARTA 1733. SSA

DEN NYANLAGDA BIRGER JARLSGATAN MOT SÖDER. SSM

LUTTERMSGATAN SOM EFTER BREDDNING BYTTE NAMN TILL KUNGSGATAN. MOT BÅNGSKA PALATSET VID 1800-TALET'S SLUT. SSM

DEN NYANLAGDA STUREGATAN MOT NORR. BÅNGSKA PALATSET TILL HÖGER I BILDEN. SSM

Även för Birger Jarlsgatan fick man ta hänsyn till fastigheternas ägarstruktur och gatan fick en för Stockholm ovanligt oregelbunden sträckning där Stureplan varken är ett strikt definierat torg eller regelrätt geometriskt formad plats. Den är ett resultat av de många anslutande gaturiktningarna. Den nya Sturegatan's neddragning mot söder i slutet av 1800-talet gav Sperlingens Backe dess nuvarande fotavtryck. Först efter sekelskiftet breddades Kungsgatan och drogs genom Brunkebergssåsen fram till Stureplan. Då blev kvarteret Sperlingens Backe en anslående fond för Kungsgatan och Stureplan.

Industrialismens nya bebyggelse

FASTIGHETEN I KVARTERETS SÖDRA DEL REVS PÅ 1930-TALET FÖR ATT GE PLATS ÅT STÄDERNAS ALLMÄNNA BRANDSTODSBOLAG. SSM

I och med Birger Jarlsgatan's framdragande får kvarteret sin slutliga form och permanenta stenhus börjar uppföras. Redan innan Birger Jarlsgatan var på plats byggdes den franska reformerta kyrkan mot Humlegårdsgatan. Kvarterets nya bebyggelse från slutet av 1800-talet ansluter till den nya byggnadsstadgan från 1874 som reglerar höjden i förhållande till gatubredden. Mot den smala Grev Turegatan och Humlegårdsgatan uppförs bebyggelse i 4 våningar. Mot Stureplan däremot tilläts bebyggelse i 5 plan. Det är här fråga om en byggelse av nytt format, material och uttryck. Bostadspalats i nyrenässansstil är genomgående tema. Hustjockleken är extrem, upp till 18 meter. Detsamma gäller fastighetslängd mot gatan, upp till närmare 40 meter. De stora måtten medger att gårdarna blir kringbyggda och får karaktär av stadspalats. De putsade fasaderna gäller mot Stureplan i det nya gaturummet som under

seklets sista decennium skulle övergå till äkta stenarkitektur.

I slutet av 1870-talet påbörjades byggnadsaktiviteterna mot Stureplan, med Sturebadet först ut och därefter Bångska palatset tills raden av bostadspalats var komplett. Kvarterets slutliga form definierades när Birger Jarlsgatan drogs ned till Nybroviken. Behovet av kopplingar mellan City och Östermalm har alltsedan dess funnits, men först efter branden på 1980-talet som drabbade Sturebadet kunde en galleria anläggas genom detta ovanligt stora kvarter. Denna gång nöjde man sig med en tvärgående länk genom norra delen av kvarteret. Sturegallerian har dock sedan dess visat på goda förutsättningar att på ett naturligt sätt ingå i stadsmiljön kring Stureplan.

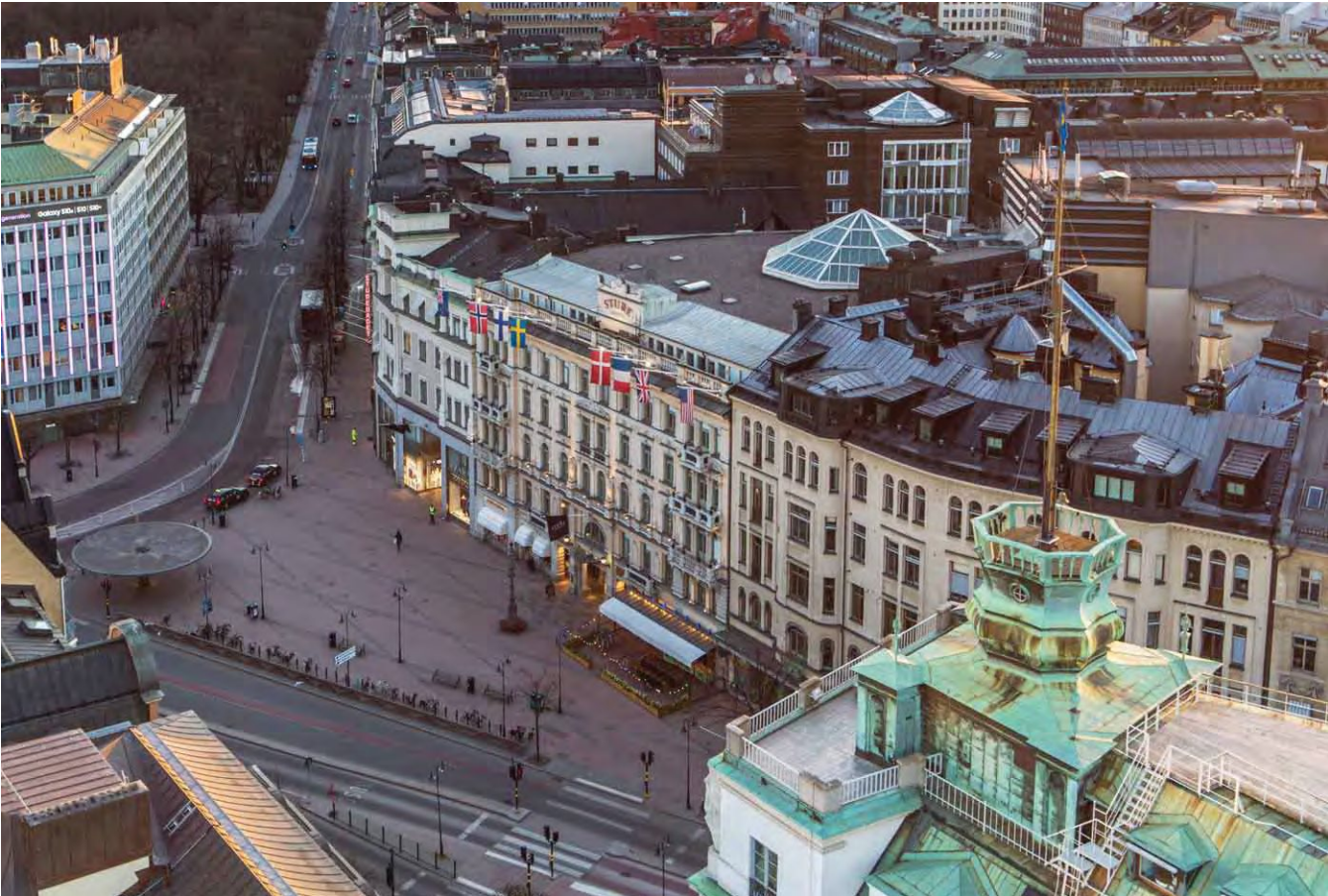
1885

1930-40

1930-40

SPERLINGENS BACKE VÅREN 2019. KVARTEREN PÅ STUREPLANS KORTSIDOR HAR FÅTT ETT MODERNARE SNITT, MEDAN BEBYGGELSEN PÅ LÅNGSIDORNA OCH I SPERLINGENS BACKE HAR BEHÅLLIT SIN URSPRUNGLIGA URBANA STRUKTUR. FOTO BO/OLIN DESIGN TEKNIK

Den europeiska gallerian

BÅDE PASSAGEN I GAMLA STAN, BIRGER JARLSPAS- SAGEN OCH ÖSTERMALMS SALLUHALL BYGGER PÅ DEN EUROPEISKA STADSBYGGNADSTRADITIONEN MED KON- TINUITET, OFFENTLIGHET OCH ENHETLIGHET.

Gallerierna har som stadsbyggnadselement sin bakgrund i den historiska och täta staden på Kontinenten. 1600- och 1700-talets städer i Europa, som byggde på en medeltida struk- tur, hade ett starkt behov av förnyelse. Det skulle komma igång framför allt i Paris, som var den största och tätaste stadsbildningen vid tiden. Det rådde där brist på offentliga anlagda stadsrum. I stormakten Sverige däremot, hade Stockholm vid tiden en förhållan- devis liten stadskärna på Stadsholmen, Gamla Stan. Förnyelsen här innebar framför allt att säkerställa en utvidgning av staden över mal- marna, och en modern stad i ett överskådligt rätvinkligt system kom därmed att växa fram över malmarna.

I Paris togs första steget till förnyelse genom ett anläggande av storslagna torgrum, och det blev en förebild för övriga Europa, där stadens förnyelse gick stegvis. Först skedde det i form av nya offentliga platser och par- ker, och i nästa steg skapades gallerior som bröt genom de stora igenbyggda kvarteren. Först vid mitten av 1800-talet kom de stora och kända gatugenombrotten till stånd ge- nom den så kallade stadskirugin.

DE FÖRSTA PASSAGERNA FÖRLADES I PARIS GENOM STORA KVARTER FÖR ATT FÖRKORTA GÅNGFÖRBINDEL- SERNA. UTBYGGNADEN AV GALLERIORNA SKAPADES SOM ETT NYTT LAGER I BEFINTLIG STADSMILJÖ I SYFTE ATT VITALISERA HANDEL OCH UTVECKLA DEN OFFENT- LIGA STADSMILJÖN.

De första gallerierna kom till i slutet av 1700-talet. Tanken var att förbättra det kaotiska gatunätet i de trånga och otrygga miljöer för detaljhandeln. Passagera förlades genom stora kvarter för att förkorta gångförbindelserna. Det var strategiska beslut som påverkade stadsbyggnadskonsten framöver. Utbyggnaden av gallerior skapades alltså som ett nytt lager i en befintlig stadsmiljö, i syfte att inordna sig i den omgivande stadsstrukturen, vitalisera handeln och utveckla den offentliga stadsmiljön.

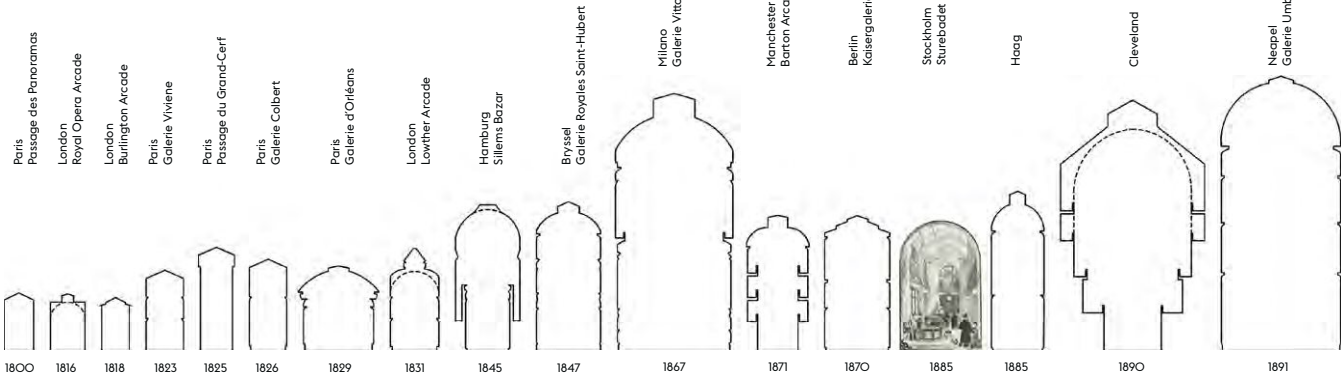
Den till synes offentliga miljön i gallerierna låg i själva verket på privat mark som var samägd av flera fastighetsägare. Utgångspunkten för den arkitektoniska gestaltningen var att gallerians stråk skulle se ut som en offentlig miljö för att locka in så många som möjligt till handelsstråken. För att åstadkomma detta arbetade man arkitektoniskt utan undantag med stark kontrast mellan kommunikationstråket och butikerna, för att signalera övergången mellan offentlig och privat sfär. Kontrastverkan var det främsta arkitektoniska målet, och

skapades genom en differentierad rumshöjd och tydlig avgränsning mellan stråk och butik. Stråken som var dagsljusbelysta hade en höjd mellan två till fem våningar.

Utbyggnaden av gallerior pågick som intensivast fram till mitten av 1800-talet då den Haussmanska stadskirurgin i Paris gjorde intåg. Då blev det också möjligt med eleganta affärstråk under bar himmel och investeringsviljan för nya klassiska gallerior minskade.

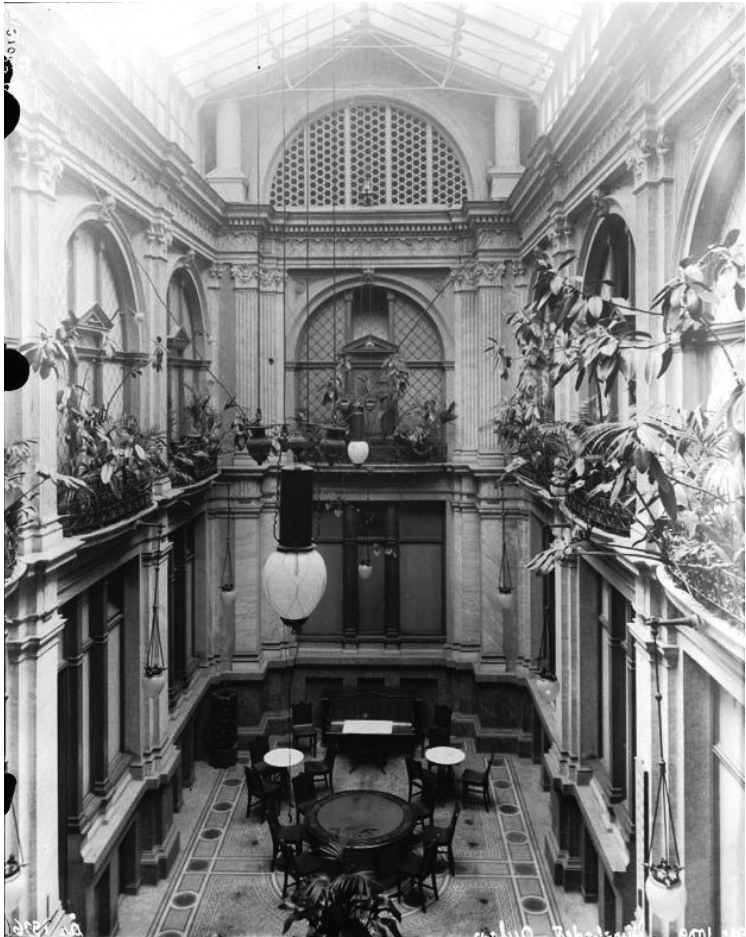
För Stockholms del, med sin relativt sena stadsutvidgning på malmarna, uppstod inte behovet av uprensning och genombrott i bebyggelsen lika tidigt som i Europas äldre städer. Gatustråken var redan vid anläggandet tillräckligt breda och raka, med en låg bebyggelse och överblickbarhet. Det var först vid sekelskiftet 1900, alltså hundra år efter städerna på Kontinenten, som de första gallerierna anlades i Stockholm, då inte av nödvändighet utan som ett utslag av modernitet och välbefinnande.

ÖVER ÅRENS LOPP HAR GALLERIÖRNA VUXIT I FORMAT I TAKT MED EKONOMISK POTENTIAL OCH UTÖKADE TEKNISKA MÖJLIGHETER. SAMTLIGA BYGGDES AV PRIVATA INTRESSEN MED STOR HÄNSYN TILL BEFINTLIG STADSSTRUKTUR FÖR ATT ATTRAHERA SIN PUBLIK OCH DE ÖVERGLASADES FÖR ATT SKAPA OFFENTLIGHET. OBRUTNA LÅNGA ÖVERGLASADE INOMHUSMILJÖER. DE DROGS MEDVETET I BEFINTLIG STADSSTRUKTUR, VÄL FÖRANKRADE STADSBYGGNADSMÄSSIGT. NÄR DET GÄLLER ARKITEKTONISK STIL UPPTÄDER DE I MÅNGA STILARTER, EMPIR, NYRENÄSSANS, JUGEND, ART DECO.

Ändå kom stadsplaneringens stora linjer att påverka kvarteret Sperlings Backe. Lindhagens plan från 1866 visade på en modern, klar stadsbyggnadsprincip som bland annat förutsatte en sammanlänkning av stadsdelarna genom sammanhängande stora gatustråk. En länk mellan Kungsgatan och Karlaplan skulle ha rätt bot på det överstora och svårhanterliga kvarteret Sperlings Backe. Men redan när den nya delstadsplanen för Östermalm antogs 1873 stod det klart att Kungsgatan med sin nya bredd och sträckning inte skulle dras genom Sperlings Backe. Istället skulle kvarteret komma att utgöra ett avslut och bilda pampig fond mot Kungsgatan.

Sperlings Backe är strategiskt beläget mellan Stureplan och Östermalm, vilket ger kommunikationsmässigt uppenbara fördelar och förankrar det i den historiska miljön. Det finns förutsättningar att skapa ett inre kontinuerligt stråk så att det blir möjligt att passera genom kvarteret från olika håll om den södra delen med bland annat Marmorhallarna kan knytas samman med Sturegallerian. Som ett led i förankringen till den traditionella staden ingår att ge gallerian en tydlig offentlig karaktär. I sina olika delar har kvarteret Sperlings Backe topografiskt sett skiftande förutsättningar när det gäller att skapa offentlighet i gallerians stråk.

Kvarterets identitet och gallerians ursprung

Kvarteret Sperlingens Backe karaktäriseras av en ovanlig form och format på grund av de topografiska förhållanden som lade grunden för kvarterets användning och utveckling under de kommande åren. Läget vid Stureplan har bidragit till det unika fastighetsbeståndet med mycket påkostad bostadsarkitektur mot Birger Jarlsgatan. Kring sekelskiftet var kvarteret ett slags skyltfönster för stadsdelen Östermalm. Betydligt enklare användning och utformning tillämpades mot Grev Turegatan i öster och Humlegårdsgatan i norr. De kantades av enklare bostadsbebyggelse.

PLAN ÖVER STUREBADETS GATHUS OCH DEN TILLBYGGDA SIMHALLEN

STUREBADETS ATRIUM FRÅN 1885. SSM

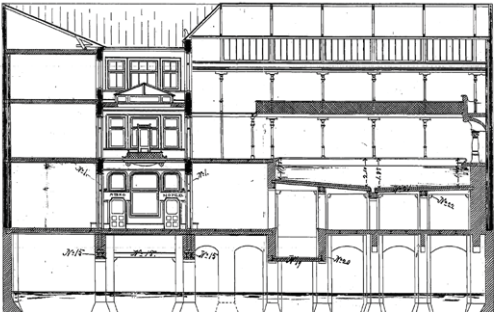
EN SOCIAL-HYGIENISK ANGELÄGENHET

"Man har ej rätt att betrakta badet endast som en rengöringsfråga: det är ej blott för att blifva ren, som man badar. Badet verkar uppfreskande, härdande och stärkande huden, som är ett viktigt organ med betydelsefulla förrättningar och derfor fordrar vård och omsorgsfull skötsel. Badens betydelse som en social fråga berör läkaren ganska nära; under de senaste årtiondena har man allt mer kommit till insigt härom. Sent har Sverige börjat deltaga i den allmänna diskussionen här om och dock äga huden såsom social institution hos oss gamla traditioner. Redan i de gamla landskapslagarne finnas bestämmelser om frid för badstugan lika såväl som för tinget. ..."

Carl Curman

STUREBADETS ATRIUM MED FÖRBINDELSE OCH TRAPPA TILL DEN TILLBYGGDA SIMHALLEN INNE I KVARTERET. SSM

LÅNGDSEKTION GENOM STUREBADETS SIMHALL

SIMHALLEN FRÅN SEKELSKIFTET REKONSTRUERADES EFTER BRANDEN PÅ 1980-TALET.

En idé om en inomhusgalleria, som varit på modet sedan början av 1800-talet på kontinenten, introducerades i kvarteret redan 1885 då Sturebadet anlades. Professor Carl Curman, en framstående läkare och balneolog introducerade och propagerade energiskt för badandet som hälsosam medicinsk behandlingsmetod. De högsta ambitioner gällde för genomförande av idéerna. Anläggningens arkitektur inspirerades av ett venetianskt palats.

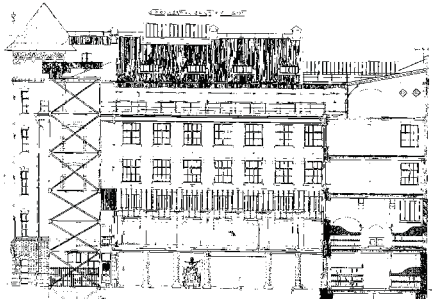
20 år senare kunde man under jugendperioden komplettera anläggningen med en simhall inne i det djupa kvarteret och Sturebadet med sin minigalleria blev med anspelning på romerska bad en monumental entré till den nya simhallen. Med sina glasade tak kom Stu-

rebadet att stå för en högklassig badmiljö under nästan ett helt sekel, en kultur som gjorde sitt inträde i Sverige under industrialismen.

Under de första åren var Sturebadet en viktig mötesplats för författare, konstnärer och andra kulturpersonligheter som t ex Ellen Key och Viktor Rydberg. När simhallen förstördes genom brand 1985 ställdes frågan om en återuppbyggnad av den vackra och uppskattade simanläggningen var möjlig. För att klara finansieringen behövde omsättningen öka inom kvarteret. Flera fastigheter slogs samman, byggrätter ökade och en galleria tvärs genom kvarteret skapades.

FREYS HYRVERK MED SIN HUVUDENTRÉ FRÅN GREV TUREGATAN, SSM

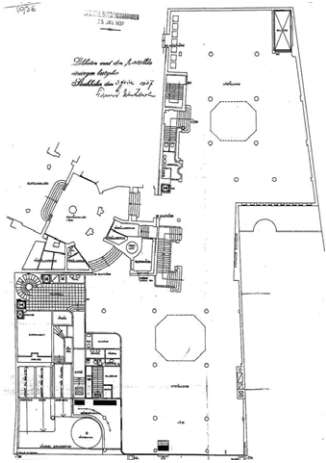

LÄNGDSEKTION GENOM FREYS HYRVERK. TILLVÄNSTER SES HISSAR FÖR HÄSTAR, TILL HÖGER STALL.

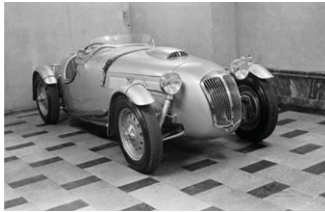
I södra delen av kvarteret utvecklades en annan form av galleria. I ett av bostadspalatsets gårdsrum tog Ostermans bilhallar plats. Här visades och såldes de mest exklusiva bilmodellerna i en högklassig arkitektonisk miljö. Genom expansion mot Grev Turegatan kom utställningshallarna att sträcka sig genom kvarteret med sina överglasade rum. Verksamheten startade under bilismens barnomsår och firmanamnet har stannat kvar i det allmänna medvetandet genom benämningen Ostermans marmorhallar. Verksamheten pågick från 1919 till 1960-talet.

Freys hyrverk är det tredje företaget vars byggnad präglar kvarterets unika innehåll och identitet. Den utrymmeskrävande droskverksamheten med över 100 hästar utnyttjade de stora ytorna inne i kvarteret och hade access till gatan genom en förplats vid Grev Turegatan.

Både Ostermans, Freys hyrverk och simhallen var verksamheter som behövde tillgång till gaturummet men dess egentliga verksamhet tog plats inne i kvarteret. Aktiviteterna krävde speciella lösningar och kom att skapa passager genom bebyggelsemassan.

PLAN ÖVER MARMORHALLARNAS TILLÄGG MOT GREV TUREGATAN.

OSTERMANS UTSTÄLLNINGSHALLAR

MARMORHALLARNAS FASAD MOT BIRGER JARLSGATAN

Kvarteret – en arkitektonisk fond

NYBYGGDA BÅNGSKA PALATSET 1887. SSM

URSPRUNGLIGA GATUFASADER. ÖVERST MOT STUREGATAN - STUREPLAN - BIRGER JARLSGATAN, DÄRUNDER MOT GREV TUREGATAN, OCH UNDERST MOT HUMLEGÅRDSGATAN

KVARTERET SPERLINGENS BACKE HAR ETT STRATEGISKT LÄGE VID STUREPLAN, I FONDEN AV KUNGSGATAN. DESS OVANLIGT STORA MÅTT HAR SKAPAT BEHOV AV PASSAGER GENOM KVARTERET.

PROGRAM FÖR BEBYGGELSEN – BEVARA OCH VITALISERA

Arkitekturen mot det offentliga rummet

Stureplans bebyggelse har vuxit fram ur en europeisk stadsbyggnadstradition. I denna tradition manifesterade den enskilde byggherren sin närvaro medvetet på stadens urbana scen. Här gavs tydliga ramar för uppträdandet beträffande husens fasader. Arkitekturen vid Stureplan växte fram som en sammanhållen men varierad bebyggelse. Inom Sperlingens Backe utgör fasaderna en sammanhållen front som avslutar den långa epoken av nyrenässans och putsarkitektur. Successivt efterträds denna tradition av 1890-talets stenarkitektur, som tydligt finns representerad längs Birger Jarlsgatan i övrigt.

Under efterkrigstiden ägde en påtaglig upplösning av gestaltningsprinciperna rum, och flera byggnader förvanskades till skada för det offentliga rummet och för de enskilda byggnadernas arkitektoniska och kulturella värde.

Den nu aktuella upprustningen syftar till att den ursprungliga arkitekturen lyfts fram exteriört och de forna bostadspalatsen mot Stureplan rekonstrueras och återfår sin ursprungliga prakt. Nya tillägg i form av påbyggnader ska vara indragna från fasadlivet och underordna sig den ursprungliga arkitekturen.

Mot övriga gator kan befintliga moderna tillägg bytas ut för att frilägga äldre bebyggelse som till exempel Freys hyrverk, eller ersättas för att uppnå ett bättre utnyttjande av kvarteret. Avsikten är att åstadkomma en harmonisk samverkan mellan gammalt och nytt.

Inomhusmiljöer i en ny Sturegalleria

Kvarterets ovanligt stora format och djup har bidragit till en etablering av säregna hustypologier som trots ändrad användning under tidens gång har behållit sina arkitektoniska särdrag. Med hjälp av dagsljusbelysning uppfår man dessa interiörer kunnat överleva skiftande användning och idag representerar de stora kulturella värden, som bör göras tillgängliga för allmänheten. Avsikten är att dessa ska utgöra arkitektonisk stomme för den nya Sturegallerian.

Det intressanta gamla överglasade façaderummet i Sturebadets gatuhus och den rekonstruerade simhallen i jugendstil inne i kvarteret integreras i gallerians anläggning, liksom även marmorhallarnas högresta rum. Freys rustika och massiva naturstensmurverk kan också användas som karaktärsskapande ingrediens i den nya inomhusmiljön. Med det speciella läget i staden innebär en förstärkning av identiteten, i det såväl inre som yttre, att kvarteret ökar och flödet av besökande ökar.

Sturegallerian i dess nuvarande utformning har tillkommit under en pressad situation då det gällde att skyndsamt återuppbygga den nedbrunna jugendsimhallen och skapa ekonomiska betingelser för detta. Resultatet blev det möjligas konst där den rumsliga gestaltningen inte är tillfredsställande och arkitekturens offentliga karaktär saknas. Bristen på välproportionerade inomhusrum har inte kunnat döljas med yttlig dekor.

I den nya Sturegallerian måste de två komponenterna gå hand i hand. Högresta rum är kompositionens stomme, däremellan löper det sammanlänkande passager. En omväxlande rundgång bildas som nås genom fem medvetet placerade entréer från omgivande gator.

Bebyggelsens användning och utnyttjande

I det attraktiva läget mellan City och Östermalm har bebyggelsen stora förutsättningar att utvecklas både när det gäller utnyttjandegraden, flexibiliteten och anslutningen till kollektivtrafiken. Den moderna 1980-talsbebyggelsen och parkeringsdäcken från 1930-talet kan med fördel ersättas av ny och effektivare bebyggelse. Flera våningar i kvarterets inre föreslås också.

Större antal boende i kvarteret vitaliserar miljön. Genom rivning av parkeringsbyggnaden och de yngsta byggnadstillskotten inne i kvarteret kan en ny bebyggelse i dess ställe effektiviseras och äldre idag kontoriserade byggnader återgå till bostäder. Nya lokaler får bättre yteffektivitet så att antalet kontorsarbetsplatser blir större trots mindre total kontorsyta. Ett nytt hotell ökar besöksnäringen och utbudet kan breddas.

Kvarterets källarplan, plan -1, utvecklas för att möjliggöra kommersiella ytor i anslutning till gallerian och tunnelbanan.

Gallerian gestaltas av ett team bestående av sex arkitektkontor som hanterar var sin tilldelad lott, var och en bestående av flera objekt. Det urbana arkitektoniska språket kräver både variation och kontinuitet i bearbetningen. Ett starkt tema utgör en bas att förhålla sig till.

Koppling till kollektivtrafiken

Tunnelbanestationen Östermalmstorg ligger i omedelbar närhet till kvarteret och har sin södra uppgång mot Birger Jarlsgatan och Grev Turegatan.

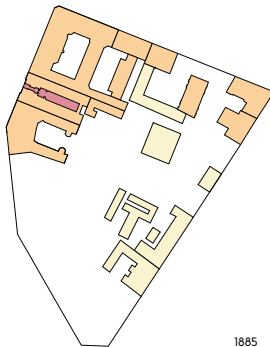
Den nya Sturegallerians utvidgning mot söder skapar möjligheter för en direktslutning till T-banestationen. Detta är en stor förbättring ur tillgänglighetssynpunkt och bidrar till att öka flödet av gående genom gallerian. Genom en integrering av T-baneuppgången öppnas möjligheten för utnyttjande av plan -1 som galleria med dagligvaruhandel.

Genomförande i etapper för kvarterets öppethållande

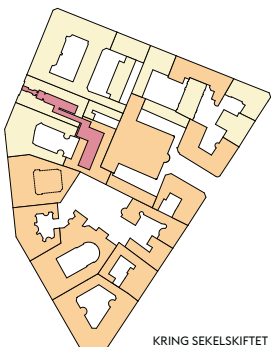
Flera pågående verksamheter i kvarteret har funnits länge på platsen och har blivit synonyma med Sturegallerian. Projektets genomförande i etapper ska möjliggöra att gallerian inte behöver stänga, och att en temporär omflyttning inom kvarteret kan hålla kundkretsen intakt.

PLANPRINCIPER

KVARTERET I OMVANDLING

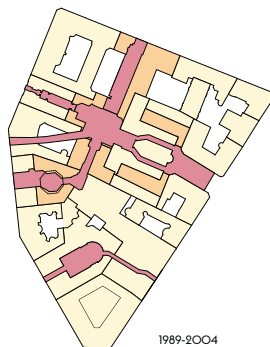
1885

KRING SEKELSKIFTET

1930

1989-2004

- GALLERIA
- PERIODENS NYA BEBYGGELSE
- BEFINTLIG BEBYGGELSE

Sekelskiftets bebyggelse

Läget vid Stureplan präglas av mötet mellan de olika kvartersriktningarna i City och Östermalm. Därför är kvarteret Sperlingens Backe ovanligt stort och oregelbundet. Gaturegleringarna vid slutet av 1800-talet gav sällsynt goda lägen för fastighetsbildningar mot Stureplan, en viktig mötesplats i staden mellan City och Östermalm. Pampiga bostadspalats anlades mot väster och fastigheter fick ovanligt stort djup in i det stora kvarteret. Bland dessa fastigheter anlades även Sturebadet, den fastighet som kom att prägla den kommande utvecklingen framöver.

Industrialismens bebyggelse kunde fullbordas på två decennier. Sturebadet utvidgades med en inomhussimhall i kvarterets inre och Freys hyrverk fick även det sin plats i det väldiga kvarteret.

Modernisering under mellankrigstiden

Lindhagens stadsplanering hade förutsatt att Kungsgatan skulle dras vidare mot Karlaplan (en diagonal). Så blev inte fallet utan kvarteret blev en blockering mellan City och Östermalm. När Kungsgatan anlades på 1920-talet kom kvarteret än mera i fokus som fond och avslut för Kungsgatan. Blickfånget från Kungsgatan och närheten till City ökade det kommersiella trycket på kvarteret. Fastigheterna började kontoriseras och under 1930-talet börjar rivningar för ny kontorsbebyggelse och annat företagande.

Efter branden 1985 och framåt

Sturebadets simhall förstördes under en brand 1985. Ett starkt önskemål om att återuppbygga den vackra anläggningen satte press på finansieringsfrågan. Nya byggrätter och en kommunikation rakt genom kvarteret blev mycket lockande och Sturegallerian anlades med Sturebadet i fokus. Strax efter sekelskiftet fortsatte utvidgningen av gallerian mot Stureplan.

Förnyelse av bebyggelsen idag

1980-talets idag omoderna bebyggelse i kvarteret behöver ersättas med effektivare bebyggelse och exploateringen öka något genom påbyggnader och bättre utnyttjande av källarplanet. Även parkeringshuset från 1930-talet föreslås rivas och ersättas med nytt innehåll.

Ny galleria

En ny rundgång inom kvarteret med rymd och omväxlande arkitektur ska locka besökare från nya entréer och direkt från tunnelbanan en trappa ned.

FÖRESLAGNA RIVNINGAR

- RIVNING
- RIVNING OVAN MARKNIVÅ
- KÄLLARPLAN BEVARAS

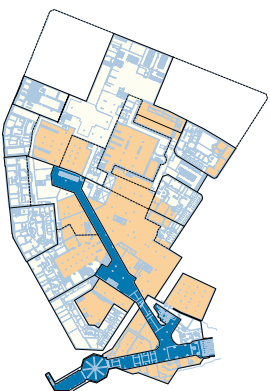
FÖRESLAGEN NY BEBYGGELSE

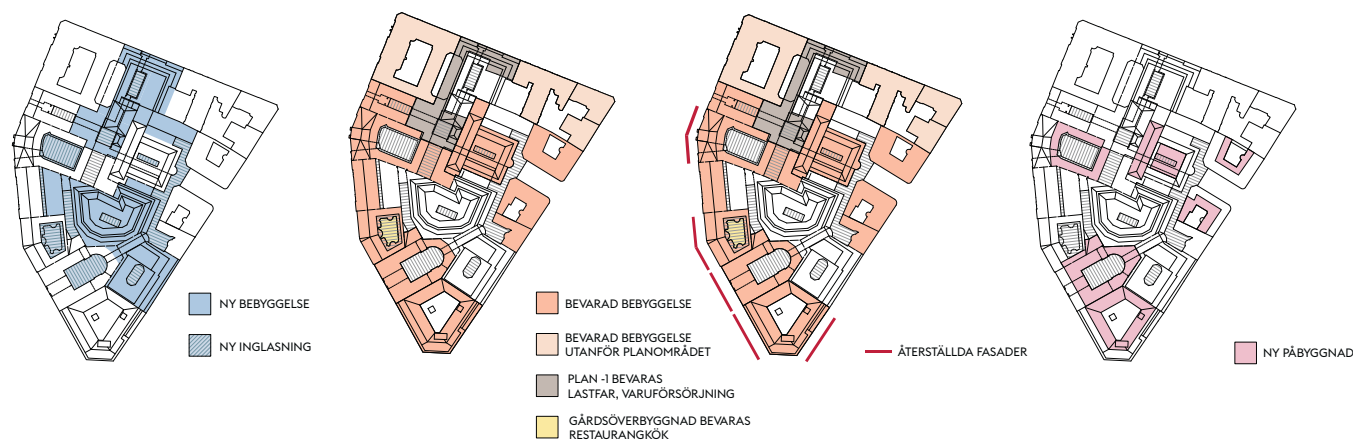
FÖRESLAGEN NY GALLERIA

FÖRESLAGEN GALLERIA I KÄLLARPLANET ANSLUTER TILL TUNNELBANAN

DETALJPLANENS BYGGRÄTTER

Nybyggnader

Förslaget förutsätter cirka 12 500 m² utökade nybyggnadsrätter som ska ersätta befintlig bebyggelse. Bebyggelsen varierar i höjd mellan 5-9 våningar. Byggrätterna möjliggör både kontor, hotell, övertäckt galleria och bostäder.

Bevarande

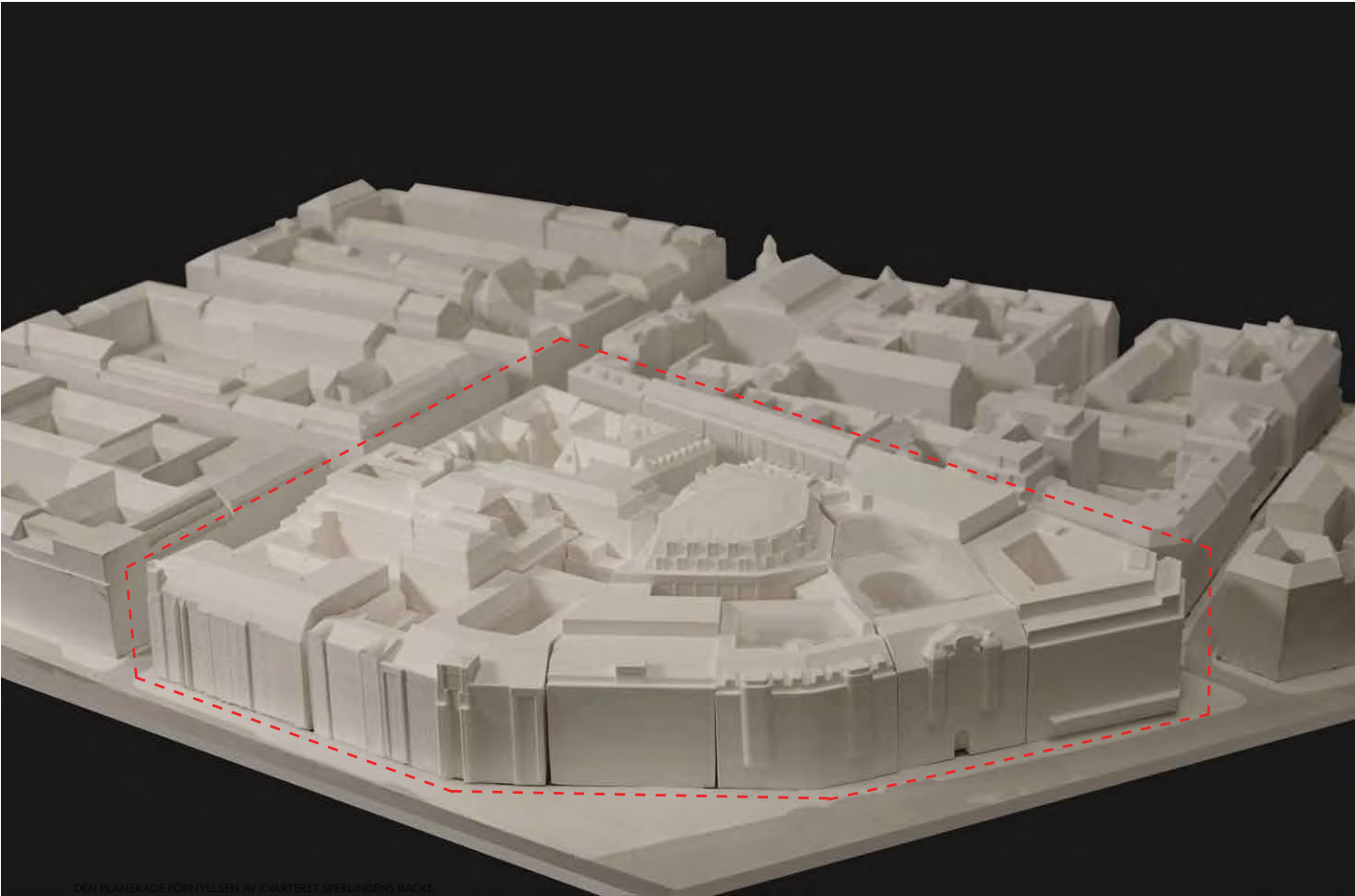
Sturebadets gathus och simhall som är byggnadsminnesförklarade kommer att bevaras. De praktfulla palatsen mot Stureplan bevaras för kontorsanvändning. Bottenvåningarna får användas för detaljhandel. Mot Grev Turegatan bevaras tre bostadsfastigheter som även dessa får inrymma handel i gatuplanet. I det inre bevaras den äldsta delen av Freys anläggning för kontorsändamål medan de två nedre planen ingår i den nya Sturegallerian.

Fasadrekonstruktion

De förvanskade fasaderna mot Stureplan restaureras för att så långt möjligt återskapa det ursprungliga uttrycket. Här förekommer i huvudsak putsad nyrenässansfasader men även jugendarkitektur. Längst i söder behöver även hörnfastigheten från 1930-talet rekonstrueras i bottenvåningens fasader.

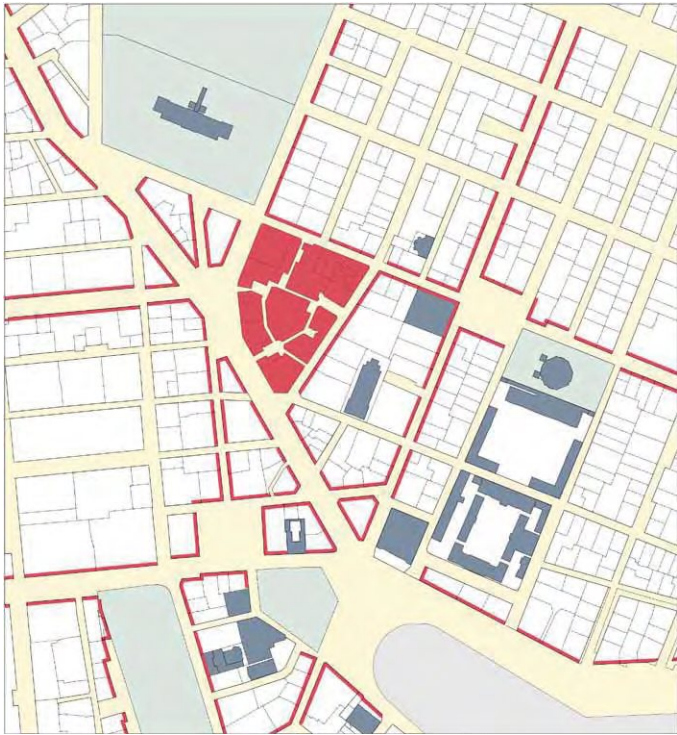
Påbyggnader

Mindre påbyggnader i en till två våningar föreslås på befintlig bebyggelse.

DETAJLPLANERADE FÖRNYELSEN AV KVARTERET STUREBADENS RÄCKE

I STADENS GATUNÄT

Stråk och kvarter

Gatunätet i trakten har lagts ut vid två tillfällen vilket lätt kan identifieras i stadsmiljön. De cirka 10 meter breda gatustråken har stakats ut redan på 1600-talet. Samma gäller de rätvinkliga torgen som Norrmalmstorg och Östermalms-torg. De bredare gatustråken som till exempel Birger Jarlsgatan och Kungsgatan hör till de gaturegleringar som planerades i slutet av 1800-talet. De små kvarteren kring Sperl原因ens Backe härstammar från 1600-talsplanen och skapar täta passager mot kvarteret. Ett undan-

tag i systemet är kvarteret Riddaren i öster, som på grund av topografiska förhållanden med stora nivåskillnader fick en trapetsformad planform med dubbel kvartersbredd. Den nya Sturegalleri-ans planform tar upp 1600-talsplanens maskvidd och öppnar för passager mot alla gatustråken. På så vis får kvarterets långsidor tre mindre enheter och två mot norr. En av huvudentréerna ligger i Bångska palatset, i fonden på Kungsgatans gatu-stråk.

Grönska i stadsväven

Stadens grönsstruktur och offentliga byggnader är samordnade i ett sammanhängande gröns-tråk från Humlegården till Berzelii park och Nybovikens vattenspegel. Kvarteret Sperl原因ens Backe har två kontrasterande sidor. Dess västra sida öppnar sig mot 1800-talsboulevarden och angränsande parker i norr och söder. Mot öster och norr präglas stadsmiljön av stenstadens trånga gaturum utan grönska.

Markanvändning

Medan Citybebyggelsen väster om Birger Jarlsgatan har bytts ut mot modern storskalig kontorsmiljö på sammanslagna fastigheter, har bostadsbebyggelsen längs Birger Jarlsgatan kvarstått men kontoriserats. Östermalm har behållit sin 1800-tals bostadsbebyggelse intakt liksom även en ursprunglig fastighetsindelning. Här är bostadsanvändningen bevarad.

Kvarteret Sperl原因ens backe i gränzonen mel-lan stadsdelarna har kvar blandad bebyggelse, men bostadsanvändningen finns främst kvar mot Grev Turegatan. Markanvändningen är schematiskt redovisad.

Gång- och cykelstråk

De viktigaste gångstråken i området sammanfaller med gatunätets hierarkiska system där Birger Jarlsgatan utgör en brytlinje i vilket Citys och Östermalms nät möts. I enlighet med detta utgör Kungsgatan och Sturegatan ett sammanhängande gatupar, liksom Jakobsbergsgatan - GrevTuregatan. Hamngatan - Nybrogatan utgör tredje gatuparet. Kvarteret Sperlingens

Backe ligger infogat mellan första och andra paret. De lokala kommersiella gatorna Biblioteksgatan och Humlegårdsgatan ligger rätvinkligt mot dessa och riktar sig på 1600-talstorgen Norrmalmstorg och Östermalmstorg. De stora flänörstråken löper längs Strandvägen och Birger Jarlsgatan respektive Kungsträdgården och Hamngatan.

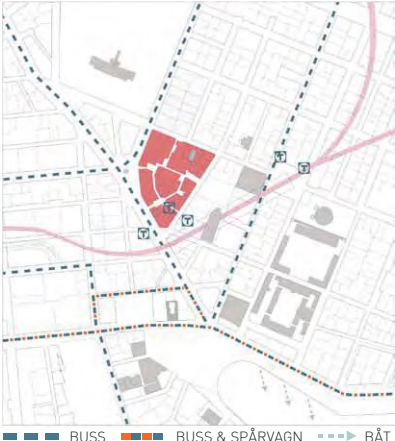

Längs de stora gatorna finns anlagda cykelbanor.

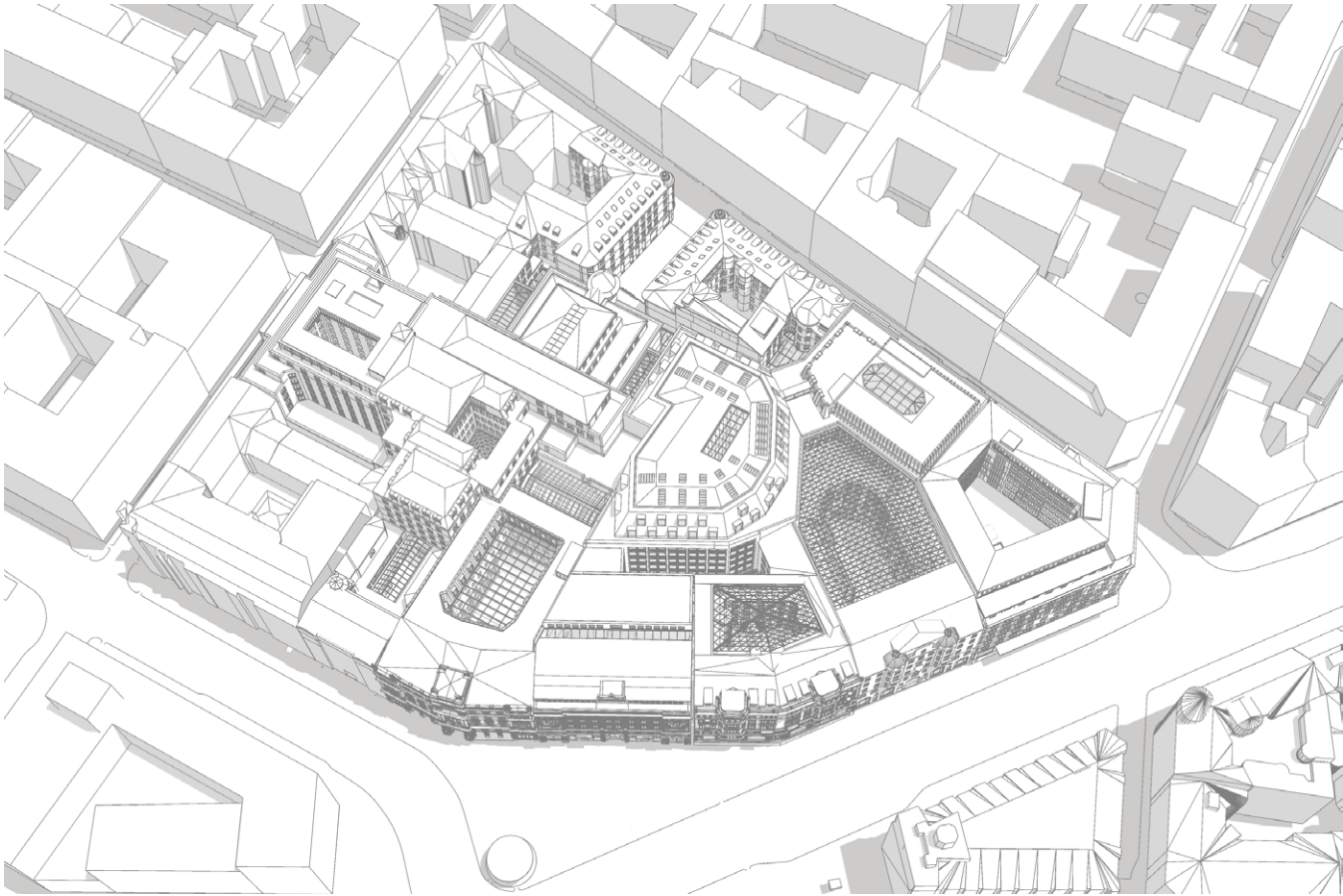
Kollektivtrafik

Området kring Stureplan trafikeras av flera busslinjer och den röda tunnelbanelinjen. Vid Nybrokajen avgår båttrafik mot skärgården.

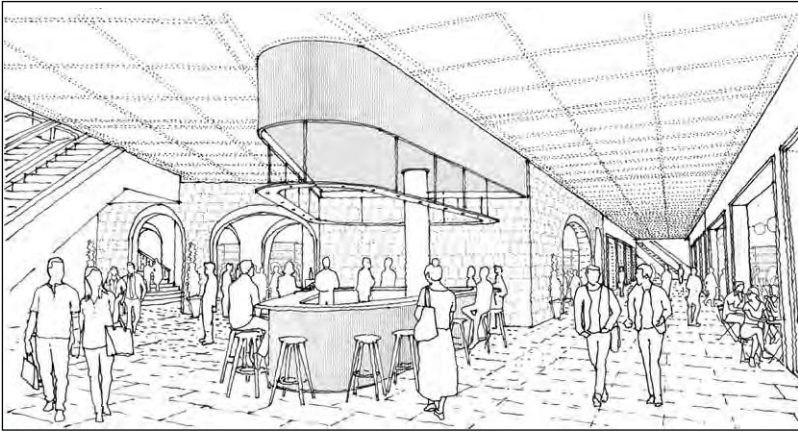

UPPRUSTAD ENTRÉ TILL STUREGALLERIAN FRÅN STUREPLAN. FASTIGHETENS FASAD REKONSTRUERAS. BILD: TOMORROW

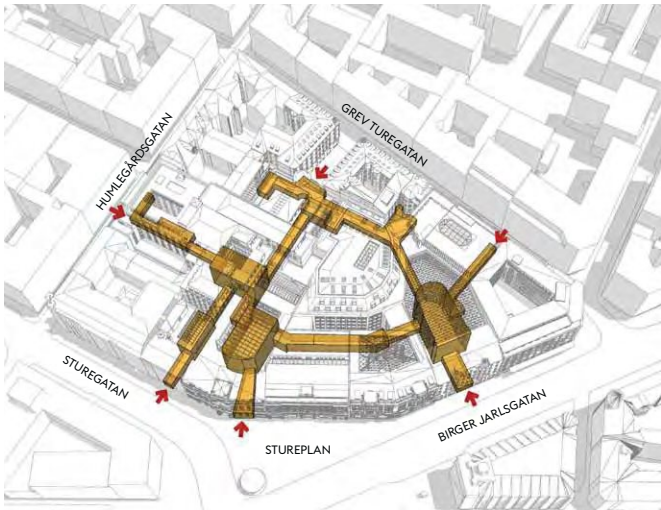
GALLERIAN MÖTER GATA

STUREGALLERIAN FÖRSES MED EN NY ENTRÉ UNDER MARMORHALLARNA FRÅN TUNNELBANESTATIONEN ÖSTERMALMSTORG. BILD: EC/SWECO

STUREGALLERIANS UNDER PLAN MED BL A MATMARKNAD OCH PLANET FÅR DIREKTENTRÉ FRÅN TUNNELBANESTATIONEN ÖSTERMALMSTORG. BILD: EC/SWECO

Placering av entréer

Entréer tydliggörs arkitektoniskt med ett register som klarar olika lägen men ändå talar samma språk. De är placerade i anslutning till de stora inre rummen, strategiskt i förhållande till staden offentliga miljö. Genom fler entréer och ett utökat inre stråk kommer kvarteret Sperlingens Backe att utgöra en tydligare länk mellan viktiga stråk i staden.

Mot Stureplan skapas en stor huvudentré genom Bångska palatset. Även Marmorhallarnas entré och gamla Sturebadets ursprungliga entré från Sturegatan lyfts fram. Från Grevgrev Turegatan utgör gamla Freys en naturlig entré i fonden av den privata gränden när nuvarande Sturegallerians restaurang Tures rivs.

I nybyggnaderna vid Grevgrev Turegatan respektive Humlegårdsgatan skapas två nya större entréer. Lobbyn till det föreslagna hotellet på Humlegårdsgatan 17 liksom Sturebadets gatuhus förutsätts likaså vara allmänt tillgängligt och utgöra entréer till kvarterets inre.

Tillgänglighet och transporter

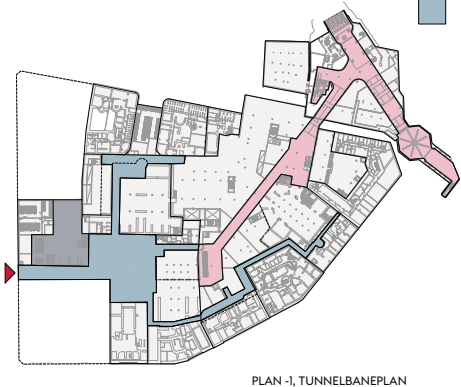
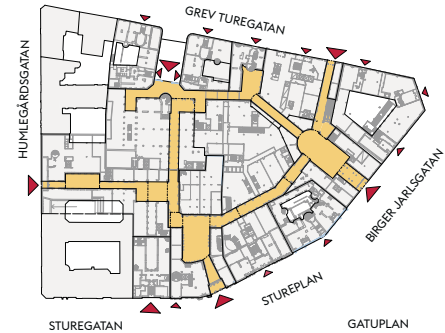
Angöring till de planerade bostäderna ska tillgänglighetsanpassas för personer med funktionsvariationer. Bostadsdelen ska ha tillgång till minst en bilparkering för funktionsvarierade i parkeringsgarage med tillgång till hiss.

Inlastning till Sturegallerian planeras via lastfaret på Humlegårdsgatan.

I Sturefarets garage anordnas 640 stycken cykelplatser och för de boende anläggs cykelrum med plats för 210 stycken cyklar.

Tunnelbaneuppgångarna kommer att vara oberoende av resten av kvarterets öppettider. Den nya utgången inne i Marmorhallarna kommer att föras med hiss.

- GALLERIA
- GALLERIAGÅNG I TUNNELBANEPLAN
- PARKERING/CYKELPARKERING
- INLASTNING

SPERLINGENS BACKE VÅREN 2019. FOTO BO/OLIN DESIGN TEKNIK

TILL VÄNSTER:
STUREGALLERIAN S ENTRÉ FRÅN STUREPLAN GÅR GENOM
BÅNGSKA PALATSET MED DESS REKONSTRUERADE FASAD.
BILD: BM, JH / AIX ARKITEKTER

GESTALTNING

MOT DET OFFENTLIGA RUMMET – KVARTERETS UTSIDA

Sturegallerian har utvecklats på basis av den europeiska stadsbyggnadstraditionen som går tillbaka till slutet av 1700-talet. Det var ett medvetet steg mot ett behov av ordning i stadsmiljön i annars slitna stadskärnor. De största galleriaanläggningarna ligger i Frankrike och Italien. De präglas av resliga rum med dagsljusbelysning uppfifrån och med konsekvent bearbetning av alla detaljer i väggpartier, lanterniner och stenmosaiker i golvbelysningen. Denna tradition har fortgått under hela 1800-talet.

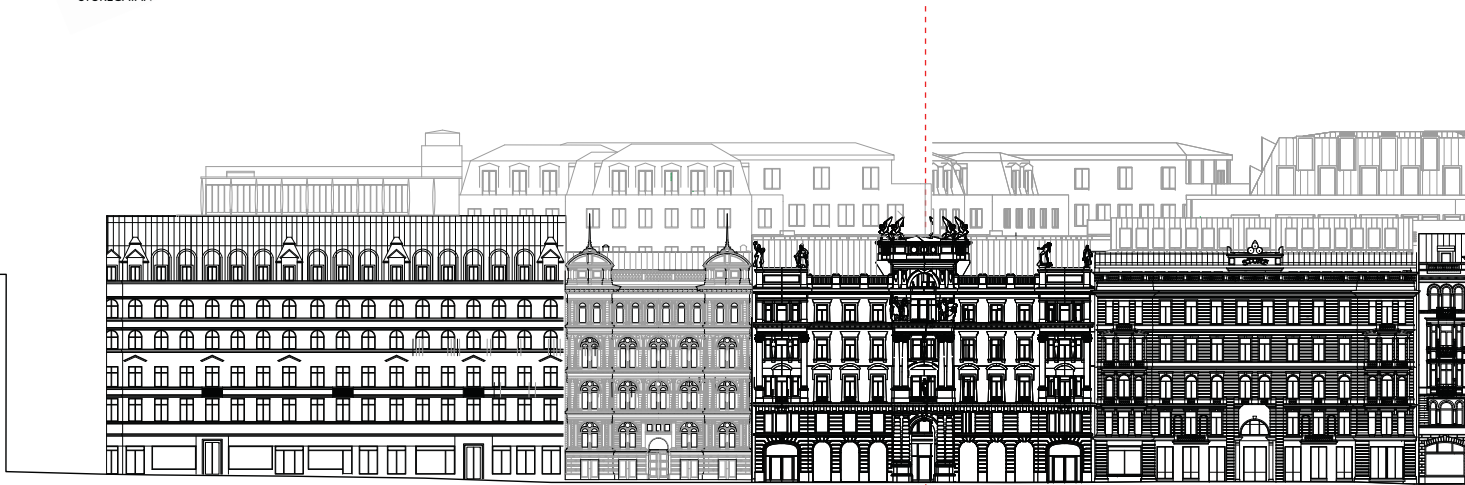
Den moderna varianten på temat galleria utgörs sedan efterkrigstiden av köpcentrumanläggningar, i synnerhet i Skandinavien där det finns behov av klimatskydd under vinterhalvåret. Dessa anläggningar är inte byggda som sparsmakade inomhuspassager, utan

som generöst tilltagna inomhusmiljöer där det saknas tydlig gräns mellan privat och offentlig sfär. Detta innebär att den klassiska gallerians karaktäristiska stadsmässighet oftast uteblir, liksom även en attraherande storstadskänsla. Dessa anläggningar associeras istället med glest bebyggda förortsmiljöer.

I Sturegallerian är avsikten att istället skapa en inomhusmiljö som förknippas med galleria-traditionens ambition att ge detaljhandeln en värdig och elegant inramning. Förebilderna där går tillbaka till den klassiska atriumarkitekturens skyddade attraktiva miljö med överljus.

Liksom i den klassiska gallerian ligger Sturegallerians passager i strategiska lägen som ansluter till befintlig topografi och gatunät.

Bevarande och rekonstruktion av ursprungliga fasader

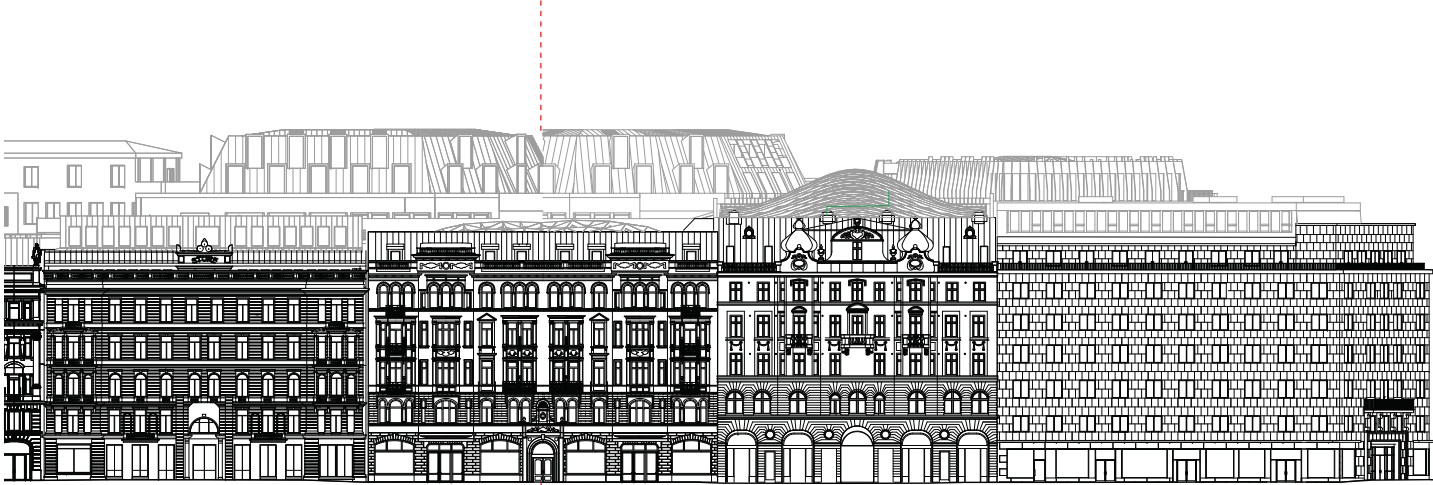

STUREGATAN

STUREGATAN 4
STUREBADET

STUREPLAN 6
BÅNGSKA PALATSET

STUREPLAN 4

STUREPLAN 4

STUREPLAN 2

BIRGER JARLSGATAN 18
MARMORHALLEN

BIRGER JARLSGATAN 16

FASADUPPSTÄLLNING MOT STUREGATAN - STUREPLAN - BIRGER JARLSGATAN SKALA 1:400 (A3)

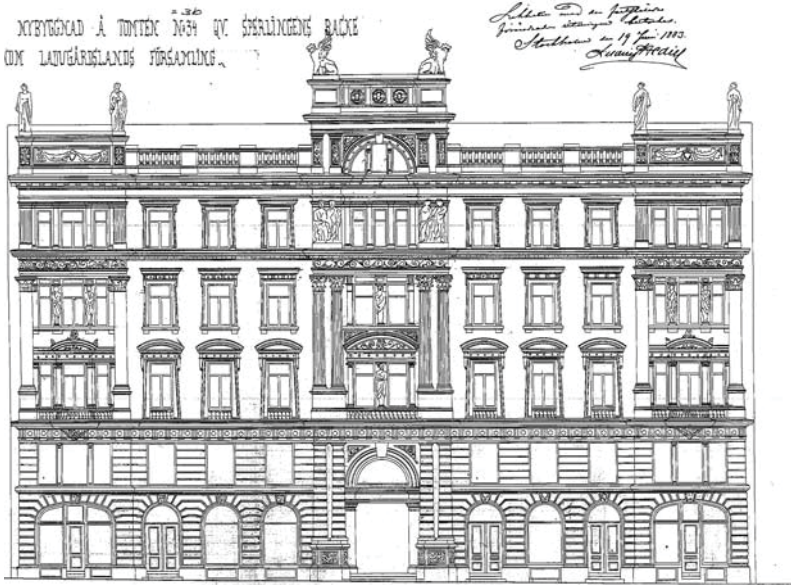
Birger Jarlsgatan var ett av de få gatugenombrott som Albert Lindhagen lyckades genomdriva i en modifierad form på 1870-talet. Det första delen genomfördes i kvarteret Sperlingens Backe och Stureplan blev det enda stora stadsrummet från den här tiden där bebyggelsen formar en gemensam ensemble i en sammanhängande front. Med sin tidsenliga putsarkitektur är den ensam i sitt slag. Birger Jarlsgatan byggdes därefter vidare och färdigställdes när putsarkitekturen gett vika för stenfaser.

För första gången och som främsta exponent visade industrialismen sin förmåga att bygga bostadspalats av ett format som var högre, bredare, mer påkostat och med fasadgestaltning som gav karaktär av bostadspalats.

Mot Stureplan kom entréerna att ligga på 35 meters avstånd att jämföra med det mera normala 20 meter. Fronten mot Stureplan var 240 meter lång.

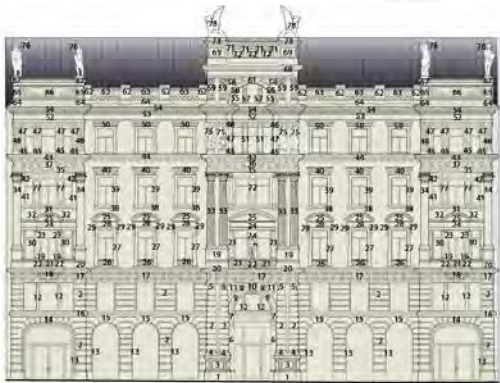
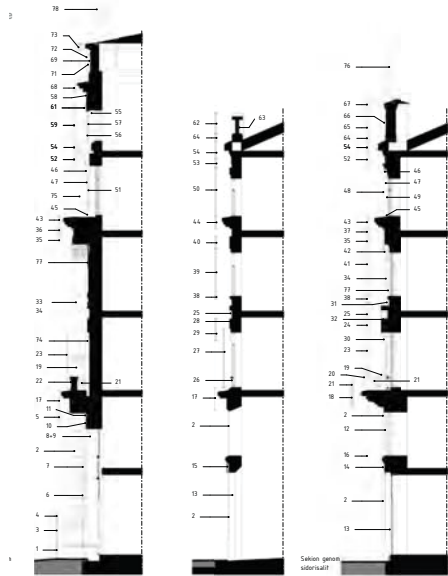
Kvarteret Sperlingens Backe är alltså ett sär eget kvarter i staden och dess historia. Senare generationer har begått missgrepp när det gäller värden av denna äldre historia, men nu ges tillfälle att återställa och rekonstruera kvarterets unika karaktär.

En omsorgsfull utredning beträffande ursprunglig gestaltning av bebyggelsen och dess byggnadsteknik har gjorts så långt att det skapat trygghet i att en rekonstruktion är möjlig och hur den ska kunna genomföras.

URSPRUNGLIG BYGGLOVSRITNING, 1883. SSA
ARKITEKT BYGGHERRE

1. Sockel	17. Bjälklagskant	32. Akroterion	48. Pilasterskäft	63. Balustrad
2. Rusticering	18. Akantusblad	33. Helkolonner	49. Fönstersmyg	64. Sockel
3. Plint	19. Plintar	34. Pilaster	50. Fönsteromfattning	65. Pilastrar
4. Kolonnbas	20. Listverk	35. Bjälklagskant	51. Pilaster	66. Reliefplatta
5. Kapitäl	21. Balustrad	36. Relieffris	52. Bjälklagskant, arkitrav	67. Listverk
6. Pilaster	22. Plint	37. Relieffris	53. Bjälklagskant, arkitrav	68. Listverk
7. Bjälklag	23. Halvkolonn och helkolonn	38. Fönsterbänk	54. Profilerad list, gesims	69. Plint
8. Valvbåge	24. Bjälklagskant	39. Fönsteromfattning	55. Listverk	70. Sockel
9. Valvbåge	25. Segmentbåge	40. Överstycke	56. Valvbåge	71. Pilastrar
10. Lejonmask	26. Blindbalustrad	41. Pilaster	42. Kapitäl	72. Fyllningar
11. Reliefplatta	27. Fönsteromfattning	43. Gesims	44. Gesims	73. Listverk
12. Fönsterkarm	28. Reliefplatta	45. Pilsterbas	46. Pilsterbas	74. Skulptur: Flora
13. Listverk	29. Konsol	30. Pilaster	31. Akroterion	75. Skulpturer: Dygnets fyra delar
14. Slutsten	30. Pilaster	31. Akroterion	47. Pilasterskäft	76. Skulpturer: De fyra årstiderna
15. Slutsten	31. Akroterion	47. Pilasterskäft	48. Pilasterskäft	77. Hermer, manlig och kvinnlig
16. Listverk				78. Bevingade lejon

ANALYS AV FASADELEMENT

BÅNGSKA PALATSET
Fasaden till Stureplan 6, Bångska palatset, restaureras. Projektet syftar till att stärka Stureplans attraktionskraft men även att stärka "Riksintresset Stockholms innerstad" Målsättningen är att återskapa 1884 års fasad. Upplevelsen av fasaden ska vara av samma kvalitet och materialmässiga känsla som ursprunget, vilket ställer krav på utförandet.

Byggnaden ritades av arkitekt Adolf Emil Melander och stod klar 1884. J A Bång var byggherre och J Sjöquist byggmästare. Den rikligt dekorerade fasaden i nyrenässans genomgick omfattande ändringar på 1950-talet, då i princip all dekor knackades bort från fasaden. Kvar fanns länge en odecorerad fasad med neonreklam.

FASADEN IDAG

Rekonstruktionen utgår från olika slags källmaterial. Nybyggnadsritningarna från 1880-talet är en utgångspunkt som dock inte överensstämmer i detalj med den utförda byggnaden. Fotografier från tiden är en viktig källa och håller sådan kvalitet att de går att kartlägga fasadens komposition och detaljer. Byggnadens fasadmateriäl, kulör samt mått på statyer framgår av en byggnadsbeskrivning i en brandförsäkring från 1895. Byggnadens skulpturer omnämns vidare i boken "En atelier i snö: bildhuggare Carl Johan Dyfvermans konst och liv".

SOCKEL
Sockeln var slät granit med profilering av krönet. Ny sockel ska utföras med stenblock som förmedlar dess bärande funktion.

Murverk
Byggnaden är uppförd av murat tegel med murade upplag för listverk och statyer. De delar av fasadens murverk som är rivna, bottenvåningen, våningen i trappa och den utskjutande mittsalen, ska muras upp igen med tegelmurverk enligt den ursprungliga fasadens utformning. Murverkets djup ska överensstämma med det ursprungliga djupet men kan fasas av vid öppningarna till galleriet. Även större ombyggnader av bevarat murverk ska utföras i tegelmurverk.

FASAD - PUTS, YTSKIKT OCH KULÖR
Fasadens putsade delar var utförda i slät kalkputs och profilerade listverk var dragna i puts. Rusticering och spritputs i sockelvåningar betonade byggnadens tyngd och var även de utförda i kalkputs. Vid rekonstruktionen ska kalkputs användas. De profilerade listverkens upplag ska utföras i tegel och profileringen dras i puts. Sannolikt var hela fasaden målad med oljefärg från början. Eftersom fasaden var uppbyggd av olika material var oljefärg den enda ytbehandling som lämpade sig för samtliga material. Genom det enhetliga yt-skiattet kunde fasadens alla olika delar åldras likartat. Vid rekonstruktionen ska hela fasaden därför målas med oljefärg.

BÅNGSKA PALATSET I SIN URSPRUNGLIGA PRAKT. SSM

ORNAMENTIK OCH DEKOR
Byggnadens ornametik följde ett stramt klassicistiskt formspåk vilket avspeglades i fasad-elementens symmetri och markeringar av det bärande och burna. Mittrisaliten hade från bottenvåningen upptill och med en våning, fyra fristående kolonner i dorisk ordning. Dess plintar var utförda i slät och spritputs, övriga plintar endast i slät puts. Övan kolonnerna, mellan våning två och tre trappor fanns fyra kolonner i korintisk stil. Detta fasadparti sköt ut från det övriga fasadlivet och är idag helt borttaget. Om grundläggningen för mittrisaliten finns kvar är oklart. Fasadpartiet ska muras upp i samma läge som det var från början.

I sidorisaliterna markerades mellanvåningar-na genom kraftiga pilastrar och semipilastrar i korintisk stil. Mindre kolonner och pilastrar förekom på flera platser i mitt- och sidorisali-terna, bland annat i portalen. Fasadens pilast-rar var mer eller mindre framträdande, ibland utgjorde de en detalj i fönster, då utförda i trä och annars i slät puts. Kolonnerna var sanno-likl murade med rundtegel, vilka ska utföras på samma sätt igen. Detaljer med eller i relief, som listverk, reliefplattor, lejonmaskaroner, vapensköldar, hermer, fågel mm var gjorda av gips eller stuck. Balustraderna var gjorda av trä och klädda med zinkplåt med baluster-dockor av gips.

Alla detaljer, profiler, listverk, omfattningar, reliefdekor på listverk, omfattningar kapital mm ska tolkas och ritas upp. Måtten ska utgå ifrån fasadens mått så att alla detaljer får rätt proportioner, djup mm. Liknande detaljer på andra bevarade fasader i Stockholm ska stu-deras som exempelvis Fersenska palatset. De mer konstnärligt utformade detaljerna rekon-strueras utifrån äldre bilder, som ger en bra bild av hur de såg ut. Även bevarade liknande byggnadsdetaljer ska studeras och förslagsvis skannas med en handskanner via skylift för att utgöra ett stöd i tokning av dekoren. Rekon-struktion bör utföras av konstnär eller bildhug-gare som kan tolka utformningen i samarbete med antikvarie och restaureringsarkitekt. Vid rekonstruktionens nytillverkning av vissa delar som är särskilt utsatta för väder och vind kan

dess utföras i mer beständiga material som exempelvis konststen eller cement, vilket var vanligt förekommande vid den tid byggnaden uppfördes.

FÖNSTER OCH DÖRRAR
Fönster- och dörrsnickerier var mörka, san-nolikt mörkbruna. Dock förekommer några avvikande detaljer av trä som var målade i fasadkulör. Det motsatta gäller listverk i portalen som var utformat som omgivande listverk av puts (målrat i sandstenskulör) men som var utfört i trä och målrat i fönsterkulör.

Vid rekonstruktionen förses byggnaden med nya fönster av trä så lika de ursprungliga som möjligt. Även detaljer som pilasterdekorerade karmar utförs. De nya bågarna utförs som kopplade bågar där det inre glaset håller klimatkrav och ljusreducering. Det yttre glaset utförs med kulturglas för att ge glasytorna liv. Sturegallerians entré kommer framgent att vara genom Bångska palatset. I den del av bottenvåningen där entrén finns kommer var-ken fönster eller dörrar att återställas till origi-nalskick. Muröppningarna återställs med den nutida galleriaentrén synlig en bit innanför. För att ge bottenvåningen en enhetlig gestalt-ning föreslås att övriga butiksentréer ges ett nutida uttryck i samklang med galleriaentrén. Den ursprungliga huvudentréns trappa och dörrblad återställs inte eftersom även denna öppning är en del av entrén till gallerian.

FRISTÅENDE STATYER
Fasaden hade tretton fristående statyer ska-pade av skulptören Carl Johan Dyfverman. Nio hade mänskliga gestalter. Fyra av dessa re-precenterade årstiderna, fyra representerade dygnets fyra delar. Ytterligare en skulptur med mänsklig gestalt fanns, Flora, som stod över huvudentréns portal två våningar upp. Byggnad-en kröntes av fyra bevingade lejon.

Vår förhoppning är att statyn av Flora som har återfunnits i form av ett mindre exemplar, går att skanna av för att möjliggöra en kopia. Det-ta under förutsättning att ägaren tillåter det

och att det inte finns upphovsrättsliga hinder. För de fyra lejonerna finns det två statyer som kan tjäna som förebild, dels ett lejon som ska finnas i Stockholms stadsmuseums samlingar, dels Lunds universitetshus där en ursprunglig lejonstaty står i den omgivande parken. Båda lejonskulpturerna är utförda av Dyfverman. För övriga åtta statyer föreslår vi att dessa rekonstrueras med nutida teknik. Medhjälp av kostymär och mänsklig levande modell ska-pas kopio efter äldre bilder, av statyerna som skannas. Den inskannade bilden bearbetas yt-terligare för att få en så lik digital förebild som möjligt. Den digitala kopian kan sedan fräsas i beständigt material.

BALKONGER
Fasaden hade två balkonger, en i vardera sidorisalit, vilka ska rekonstrueras. Uppbygg-nad av de nya balkongerna kräver ingrepp i

DET NYUPPFÖRDA BÅNGSKA PALATSET. SSM

innanförliggande bjälklag. I mittrisaliten fanns det också en balkong ovanpå det kraftigt ut-skjutande listverket över huvudentréns portal bakom statyn av Flora. Även denna återställs i och med att listverket rekonstrueras.

PLÅT OCH SMIDE
Plåttäckning förekommer på plintar, list-verk, balustrader mm. Vid rekonstruktion ska plåttäckningar utföras enligt 1880-talets sätt och inte följa AMA-koder som gör dem för grova och förfular fasadens helhet.

FASADBELYSNING
Fasaden bör förse med en fasadbelysning som ger en jämn och god helhetsverkan.

Målsättningen är att återskapa 1884 års fasad vilket innebär att:

- Ny sockel utförs av slät granit med sten-block som förmedlar dess bärande funk-tion.
- De delar av fasadens murverk som är rivna, muras upp igen.
- Fasadens indelning med listverk, gesims, dekorationer med mera ska återskapas, så även balkonger och konsoler.
- Alla detaljer så som profiler, omfattningar, reliefdekor, omfattningar, kapital med mera, tolkas och ritas upp. Detaljerna ska ha rätt proportioner i relation till fasaden.
- Fasaden putsas med kalkputs och målas i sin helhet med oljefärg. Fasaden återfår en ljus sandstenslik färgsättning. De fristå-ende statyerna utförs i en vit kulör för att likna marmor.
- Entreenaden kan utföras i beständigare material som putsas/målas över.
- Nya fönster rekonstrueras så lika de ur-sprungliga som möjligt. I den del av bot-tenvåningen där entrén finns lämnas öppningarna fria utan dörr- och fön-s-ternsnickerier. Den nya galleriaentrén pla-ceras tillbakadragen innanför fasadlivet.
- Fristående statyer rekonstrueras med nuti-da teknik och utförs i beständigt material.
- Fasaden förse med en fasadbelysning som ger en enhetlig belysning över hela fasaden.

REKONSTRUERAD FASAD VID STUREPLAN 6 — BÅNGSKA PALATSET

DET AV KASPER SALIN OCH GUSTAF LINDGREN RITADE HUSET MOT STUREPLAN FRÅN 1896-97 MED URSPRUNGLIGT DEKORERAD PUTSFASAD. 1910-TALET SSM

SPERLINGENS BACKE 45
Byggnaden med adress Stureplan 2, ritades av arkitekterna Kasper Salin och Gustaf Lindgren. Det uppfördes 1896-97 av byggmästaren Lars Larsson för JA Bång. Fasadens ursprungliga putsdekor knackades ned 1958.

Huset ska få sina fasader mot Stureplan återställda i det utseende de hade då de uppfördes. Detta för att stärka såväl Stureplans attraktionskraft som för att stärka riksintresset Stockholms innerstad, som i hög grad präglas av stenstadens rika dräkt. Målsättningen är att fasaderna helt och fullt ska ha samma visuella kvalitet som ursprunget, vilket betyder att både material och utförande måste ligga så nära ursprunget som möjligt. Det lämnar dock utrymme att tillämpa moderna material och tekniker i de underliggande konstruktioner så länge de inte inverkar negativt på fasadens möjligheter att åldras likt förebilden.

De ursprungliga byggnadslovsritningarna finns bevarade i Stockholms stadsarkiv. Som målbild för fasadens återställande tjänar dock Stockholms stadsmuseums fotografi från 1910-talet. Georg Hesselman förmedlar i sina böcker "Något om husbyggen i Stockholm 1860-1920" samt "Från skråhantverk till byggnadsindustri. Om husbyggen i Stockholm 1840-1940" värdefulla kunskaper om hur tidens bostadshus i allmänhet uppfördes, däribland Bångska huset, och det finns inget som pekar på att huset på Sperlingens Backe 45 avvek från normen. För färgsättningen hämtas stöd i Margareta Cramér's texter, såsom "Färg på fasader i Stockholm".

SOCKEL
Byggnaden uppfördes på en sockel av slätthuggen granit, sannolikt från Vätö i Roslagen. Dagens sockel av beklädnadssten liknar troligen den ursprungliga i material och kulör, men rekonstruktionen bör utföras i en tjockare sten som förmedlar stensockelns bärande funktion.

MURVERK
Byggnadens entréplan, sockelvåning, var ursprungligen klädd med natursten, möjli-

gen även den av samma granit. Här visade stenarna som monterats i ett kvaderstensmönster dock upp en grov klovyta mellan slätthuggna kanter. Såväl de flacka stickvalven som de raka valven betonade med valvbågar i samma sten och utförande, där slutstenarna liksom anfangerna på de raka valven markerades genom att vara slätthuggna.

PUTS OCH KULÖR
Bostadsportens portal ägnades särskild omsorg. Den indragna portiken omfamnades av en portal med halvengagerade kolonner och ett entablement krönt med en prydnadsgavel med en kartusch mellan två fialer. Möjligen var denna portal, och kanske även den arkivolt som omfamnade själva porten, utförd i sandsten, m likt till exempel Birger Jarlspassagens fasad mot Birger Jarlsgatan från samma år som denna byggnad. Det som talar för detta är att bottenplanet kläddes i natursten och att portiken alltid gavs en högre status än omgivningen. Mot detta talar att en blandning av granit och sandsten var mindre vanlig. Men motsvarande portiker kunde också utföras i så kallad cementsten och bemålats.

Fasaden var i övrigt med säkerhet utförd i puts och stuck på tegel. Sockelvåningens kvadermur och de överliggande våningarna separerades av ett slätputsat band som gav det en ljusare ton än fasaden i övrigt. Genom att ett motsvarande band återkommer på övervåningen en trappa upp, piano nobile, markerades dess särskilda status. Det undre bandet kunde även tjäna som bärare av lokalernas skyltning, en princip som bör gälla också för framtiden.

Om fasaden som brukligt var målad med oljefärg i en och samma kulör, kan det betyda att putsen i övrigt hade en gräng vilket gav den en något mörkare ton. Kulören kan ha liknat någon av de som idag återfinns på Blasieholmens nyrestaurerade fasader, såsom NCS S 1510-Y3OR (Grand Hotel), NCS S 2005-Y5OR (Bolinderska huset) eller NCS S3005-Y2OR (nederdelen av Tyska legationshotellet/Lydmar hotel). Den slutgiltiga kulören måste harmonieras med kulörvalen i kvarteret som helhet.

ORNAMENTIK OCH DEKOR
Den kraftiga listen betonade den första våningens tyngd, något som även dess rundbågade fönster och fasadens tunnare kvadermursindelning uttryckte. Fasaden däröver blev lättare i uttrycket med höjden, till exempel genom fönsteröppningarnas horisontella avslut och den dubbelhöga kompositionen av våningarna två och tre. Dess fönster bands samman av dubbelhöga lisener och dekorativa ornament som förenade de två våningarna i en samlad figur.

Den festliga, oscariska dekor som också återfinns på risaliternas krön var troligen modellerad direkt i putsen efter mönsterböcker eller arkitekternas förlagor.

De är alla varianter av samma motiv, en kärke eller kartusch i en oval ram som beroende av väggfältets storlek omfattas av festonger och rocailles eller liknande. De förekommer i tre varianter: liggande (på risaliterna), kvadratisk (på husmitten) samt stående (invid balkongerna på husets flanker). Samtliga utspringande delar - listverk, lisener, entablement och gavelfält - var täckta med plåtar till skydd mot fukt och frostsprängningar. Det finns flera lyckade exempel på återskapade ornament i Stockholm, till exempel på Karlbergsgatan och Västmannagatan, vilka visar på att detta inte behöver bli en kostnadsdrivande del.

Under den översta våningens bröstning låg en list med ett grunt tandsnitt. Fönstren var, och är, där genomgående rundbågiga. De förenades som regel i grupper om tre av kolonner och på risaliterna dessutom av dekorerade entablement. Fasaden avslutades uppåt av ett tandsnitt som ännu kan skönjas, samt av en kraftfull balustrad. Risaliterna fick här sin allra starkaste betoning, där de både bryter igenom balustraden och åstadkommer vad som skulle kunna tolkas som takterrasser, och dessutom föräras fasaden största ornamentfält med festonger som grupperats kring de oxögon som avslutar fönstersättningen. Själva balustraden var troligtvis prefabricerad i cementsten och kan nu liksom ornamentiken återskapas i fiberbetong.

URSPRUNGLIG BYGGGLOVSITNING, STUREPLAN 2. 1896 SSA

FÖNSTER OCH DÖRRAR

Butikernas dörr- och fönsterpartier förekom i två varianter. I lokalen längst söderut och lägst norrut, som vid tiden för fotografiet rymde ölstugan Malta, stod fönsterpartiet ovanpå en massiv sockel. För lokalerna däremellan npådde snickeriet i stället hela vägen ned, med täta fyllningar i bröstningarna. I samtliga fall var fönsterpartierna delade i fält som gjorde det möjligt att infoga en dörr.

Fönstren är i övrigt bevarade. De framskjutande partiernas fönsterposter är dekorerade med en äggstavsdekor. Mötet mellan horison-

tella och vertikala delar är accentuerade på övriga fönster. Alla snickerier verkar ha målats i samma mörka kulör, troligtvis bränd terra, det vill säga mörkbrunt. De avtecknade sig i skarp kontrast mot den överlag ljusa fasaden, som troligen var målad med linoljefärg vilken hade förtjänsten att kunna appliceras på de varierade underlag som sannolikt förekom. Med sina rundade hörn, rusticeringar, balustrad och festonger, fick byggnaden drag av rokok. Jämför till exempel med Palmstedts hus för Börsen vid Stortorget (1773-78). Att bottenplanet samtidigt var påverkat av

tiden nyvunna intresse för natursten stod inte i konflikt mot den övergripande sjukt avrundade karaktären på gestaltningen i helhet. Till fasadens sensuella karaktär bidrog i stor utsträckning de munblåsta glasens förmåga att modellera ljuset. Dessa glas är i viss utsträckning ännu kvar.

PLÅT OCH SMIDE

Förutom förmodade plåtavtäckningar och byggnadens stuprör, vilka ligger kvar i samma läge idag som då huset byggdes, begåvades huset med åtta rikt dekorerade balkonger.

Också dessa fanns i tre olika varianter. De största betonade fasadens mittparti och bars uppav ornamenterade konsoler. På samma våningsplan fanns ett par franska balkonger, och över dessa två par mindre balkonger vilka alla vittnar nåtor om statusen hos rummen innanför.

Den ornamenterade delen av bakomfronterna håller sig inom bröstningens höjd, det vill säga drygt sjuttio centimeter, men redan ursprungligt var dessa mer massiva delar kompletterade med en överliggare ett par decimeter däröver. Eftersom dessa bröt fasadens genomgående horisontaler hade de getts en påtagligt diskret utformning.

Projektering, ombyggnad och metoder
Projekteringen av den nygamla fasaden kommer att grundas på de kunskaper som arkivmaterial, referensexempel och generella kunskaper om det slutande 1800-talets arkitekturhistoria erbjuder. Möjligheterna att ta vara på nyligen genomförda rekonstruktions- och renoveringsarbeten såväl i Stockholm (Grand hotel, Bolinderska huset, Monteénska huset med mera) samt övriga referenser inom lander (residensen i Härnösand och Umeå) kommer att tas tillvara.

För att nå ett fullgott och värdigt resultat är det viktigt att arbetet med fasaden handlas upp separat från ombyggnaden i övrigt. Gränsen dras vid de arbeten som är synliga utifrån, vilket betyder att stenarbeten, eventuellt murer, puts, dekorationer, fönster och dörrar, smide, plåtarbeten och måleri skiljs ut.

De kompetenser som utvecklats vid högkvalitativa hantverksutbildningar där traditionella tekniker studeras och tas till vara kan med fördel engageras som resurser. Målet är ett helgjutet resultat med sömlösa övergångar mellan olika ansvarsområden.

När det ursprungliga utseendet kommer i konflikt med dagens standard, exempelvis i fråga om utsprång på plåtavtäckningar, bör det ursprungliga utförandet gälla före AMA och motsvarande.

Målet är att så långt möjligt återställa fasadens ursprungliga utseende. Det innebär att:

- Entréväningens fasadrytm återställs och dess kraftiga granitsockel rekonstrueras. Entréväningens fasad kan med fördel utföras av puts med kvadernmönster.
- Butikslokalernas fönsterpartier i trä, målade med en oljefärg i bränd terra, återskapas med en indelning som återkallar ursprunget. De rekonstruerade butiksfronterna anpassas till rådande krav på tillgänglighet och brandutrymning.
- Den dubbelhöga portiken med en port lik den ursprungliga återskapas i stuck och/eller fiberbetong.
- Fasadens indelning med listverk, lisener och dekorationer med mera återskapas i oljemålad stuck och puts. Fasaden ges en enhetlig kulör som återkallar nyrokoks ljusa färgsättning (i syfte att efterlikna ljus sandsten) inom ramen för kvarterets samlade färgsättning.
- Byggnaden får en avslutning uppåt som rimmar med ursprunget. Här föreligger en konflikt med den sent (2007) tillkomna kontoriseringen av vinden, men en balustrad har fördelen av att vara en genom-siktlig barriär, vilket bör lämna utrymme åt att förena olika krav. Balusterdockorna återskapas i fiberbetong.
- Fönster och fönsterdörrar renoveras och återskapas vid behov.
- Balkonger och konsoler i smide återskapas (med anpassning till säkerhet).

DEN REKONSTRUERADE FASADEN, STUREPLAN 2.

DEN AVSKALADE FASADEN IDAG.

MARMORHALLARNA
Marmorhallarna som begrepp hänför sig till en samlad anläggning som bestod av byggnaden vid Birger Jarlsgatan 18 och Grev Turegatan 3-5. Huset byggdes 1900 respektive 1937 och har historiskt en viktig roll i centrala Stockholm. Huset är mest kända som huvudkontor och utställningshallar för den berömda bilhandlaren Hans Osterman som innehade komplexet mellan åren 1919 till 1937. Med sina stora offentliga rum och detaljrika inredningar var de två byggnaderna gemensamt kända som "Marmorhallarna". Deras framträdande roll i staden har dock minskat kraftigt under de senaste decennierna. På grund av grov förvanskning av de ursprungliga detaljerna i parkeringshuset används termen "Marmorhallen" idag endast med hänvisning till den stora innergården på Birger Jarlsgatan 18. Det som ursprungligen var en bostadsgård.

Den arkitektoniska visionen är att bevara och återuppliva den ikoniska 120-åriga Marmorhallen genom att återinföra dess betydelse för staden.

För att möta den höga ambitionsnivån föreslås flera ändringar av den befintliga byggnaden. Mezzaninnivån som infördes 1983 rivs och sockelväningen återställs till sin ursprungliga dubbelordning. Hierarkin och bredden på de ursprungliga jugendbarockbågarna anpassas för att skapa tydlighet och underlätta fotgängarflöden.

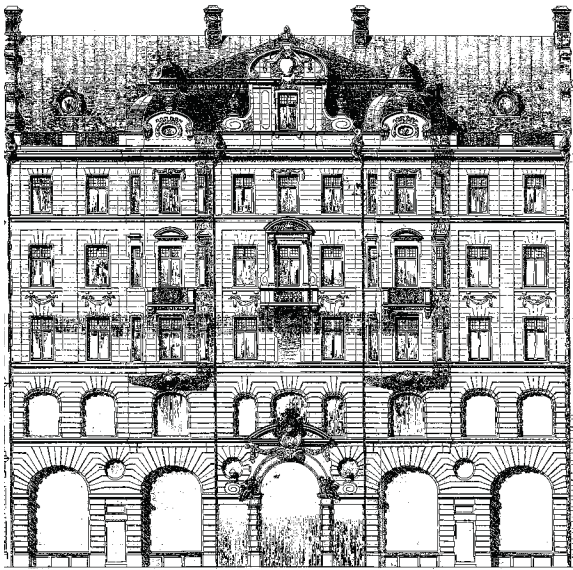
MARMORHALLENS FASAD MED SIN URSPRUNGLIGA OCH RIKA ORNAMENTIK. SSM

MARMORHALLARNAS ENTRÉPARTI MOT BIRGER JARLSGATAN IDAG

FASADEN IDAG

URSPRUNGLIG BYGGLOVSITNING 1899. SSM

Det befintliga opaka plasttaket, som är anslutet till innergårdens takfot, tas bort. Ett elegant nytt tak med genomskinligt glas installeras två våningar högre upp så att inga synliga stöd för taket stör upplevelsen av fasaderna i det återställda öppna rummet från dess golvnivå.

Gatufasaden mot Birger Jarlsgatan är idag i stort sett välbevarad med undantag för sockelväningen. Där återställs den ursprungliga dubbelordningen genom att mezzaninvåningen rivs. Inga åtgärder planeras på fasaden mellan plan 1 och taknocken. Entrépartiet öppnas upp till en bredare öppen arkad.

Precis som på gatufasaden är den putsade fasaden mot innergården relativt välbevarad mellan plan 1 och 4, där planeras därför inga åtgärder. Den ombyggda sockelväningen föreslås beklädas i ljus travertin.

Huset norra fasad som kommer att exponeras mot Sturegränden, det stråk som leder till Bångska hallen, är idag osynligt och grovt förvanskad på entréplan och plan 1. Likt fasaderna mot Marmorhallens höga rum bekläds den återskapade sockelväningen med ljus travertin. Den del av fasaden som sträcker sig över glastaket i stråket förblir beklädd i puts.

MARMORHALLARNAS FASAD MOT BIRGER JARLSGATAN REKONSTRUERAS

BYGGNADEN RITADES AV ARKITEKT GUSTAF CLASON DY

SPERLINGENS BACKE 47
Byggnaden ritades av Gustaf Clason dy, för Stådernas allmänna brandstodssbolag och stod klar 1936. Dess fasader är i huvudsak väl bevarade, men delar av bottenvåningen förändrades när den ursprungliga biografen byggdes om för entré till tunnelbanans röda linje och i övrigt inreddes för restaurangverksamhet. Det är främst dessa delar som ska återställa. Byggnaden finns väl dokumenterad i ritningsarkiv.

Trots att fasaden mot Birger Jarlsgatan ändrats i och med att en tunnelbaneuppgång byggdes in i huset 1962 har den mycket av sin sakliga 30-talsklassicism kvar. Arkitekturen,

vars klassiska lugn i första hand bärs fram av proportioneringen, är sällsynt i Stockholm, men dess stadga ger den stor betydelse i stadsbilden. Huvudfasaden mot platsen och Carl Eldhs skulptur framför, har en bärande roll i dess palatslika framtoning. Att korrigera bristerna i dess spegelsymmetriska uppbyggnad är därför av central betydelse.

I och med att tunnelbaneuppgången kommer att flyttas, kan det skärmtak som nu sträcker sig ut över Birger Jarlsgatans gångbana ändras, så att det bättre stämmer överens med det ursprungliga taket. Att byggnadens två hörn, mot Birger Jarlsgatan respektive Grev Turegatan, för identisk karaktär är avgörande

för arkitekturen. Baldakonen under som signalerar TGI Friday kommer att tas bort, men också skärmtaket mot Grev Turegatan behöver restaureras för att återskapa den enhetliga kopparbandet.

FASADEN
Då fasaden mot Birger Jarlsgatan ursprungligen dominerades av biografens Spegels entré, är det inte rimligt att ställa 1936 års utförande som rättesnöre. Biografens entré var indragen bakom tre pelare och täckt av en ljusbaldakon under skärmtaket. Pelarna var liksom dörrpartierna klädda i rostfritt stål, och fasaden av ekebergsmarmor fanns även här i byggnadens sockel. De materialen kommer i rekonstruktionen också att användas för de nya butiksfronterna. Butikernas entréer blir liksom ursprungligen sidoställda med undantag för den stora huvudbutiken på biografens ursprungliga plats.

Förutom den återskapade fasaden, måste även fönstren och dess markiser renoveras med varsamhet mot det arkitektoniska uttrycket. Markiserna var redan från början inkluderade i konstruktionen, och måste därför ges förutsättningar att även i fortsättningen fullgöra sin uppgift. Frånvaron av förfulande och tekniskt förstörande skyltningar har en stor del i husets genuina standard. Den ursprungliga skyltningen höll sig, med den då helt dominerande biografen Spegels neonskylt som enda undantag, under skärmtaken samt till överbyggnadens krön.

FASTIGHETEN IDAG VISAR EN SÄLLSYNT EXEMPEL I STOCKHOLM PÅ ART DECO-ARKITEKTUR (KLASSICERAD FUNKIS) FRÅN 1930-TALET. BILD: BLOK STUDIO OCH SWECO ARCHITECTS

NYTT ENTRÉPARTI I SAMKLANG MED DEN URSPRUNGLIGA FASADEN. BILD: SWECO ARCHITECTS

Målet med ombyggnaden är att:

- Återställa byggnadens solenna och gedigna arkitektur genom att komplettera med samma material och utförande. Det betyder att bottenvåningens butiksfronter för sina fönster- och dörrpartier klädda i rostfritt stål och att de delar av fasaden som behöver kompletteras kläds i ekebergsmarmor som patineras till ett utseende likt befintlig sten.
- Tillskapa högklassiga butiksfronter mot Grev Turegatan och Birger Jarlsgatan, vilka i karaktär och finish skulle kunna mäta sig med den ursprungliga biografens fasad. Det innebär att skärmtaken restaureras och återställs med bland annat avslutande plåtbånd i förpatinerad koppar.
- Ge påbyggnaden en form och ett utförande som underordnar sig byggnadens arkitektur och integreras med taklandskapet.

PÅBYGGNADEN
Fastigheten byggs på med en indragen takvåning upp till +33,5 meter. Mot sidorna kommer den indragna påbyggnaden endast vara möjlig att se från Riddargatan och Jakobsbergsgatan. Sidorna kommer att kläs i en brunpatinerad kopparplåt som rimmar med skärmtaket i utförande och material. Över den mest betydelsefulla fasaden, den södevända entrésidan, kommer den befintliga indragna attikavåningen teckna sig som ytterligare en indragen stenvolym. Den kommer dock inte kunna anas förrän på cirka 90 meters håll. Det är dock först på cirka 130 meters håll, det vill säga ifrån Birger Jarlsgatans möte med Smålandsgatan, som tillägget kommer att kunna uppfattas som en tillagd våning, fort-

farande dock i samma material och form som den befintliga avslutande delen.

Projektering, ombyggnad och metoder
Det är betydelsefullt att elegansen i butiksfronterna mot Birger Jarlsgatan inte underställs kortsiktiga standardlösningar. Läget i staden och den accentuerade accentuering som skärmtaket ger påkallar särskild omsorg i infästningar, avslutningar och materialmöten. Behandlingen av den sten som ska komplettera befintlig gulnad ekebergsmarmor kommer att förändra vidare studier, då nybruten sten ur samma brott är vit. Den behöver därför förpatineras, eventuellt med järnfilspån, för att harmonisera med 1930-talets sten.

BYGGNADEN BILDAR EN KLASSISK FON MOT BIRGER JARLSGATAN. FOTO BO/OLIN DESIGN TEKNIK

Nybyggnadernas fasadgestaltning

FASADUPPSTÄLLNING MOT HUMLEGÅRDSGATAN SKALA 1:500 (A3)

NYBYGGNADER
Utformningen av volymer och fasaduttryck i den tillkommande bebyggelsen är betydelsefull i den unika och känsliga stadsbild som kvarteret Sperlingens Backe ingår i. Det är avgörande att ny bebyggelse gestaltas med hög arkitektonisk kvalitet och bidrar till mer värden i stadsbilden genom arkitektoniska element av högt konstnärligt värde, genomtänkt formspråk liksom medveten anpassning eller kontrastverkan.

Nybyggnadernas gestaltning ska utgå ifrån stenstadens principiella hållning när det gäller bebyggelsens skala och proportionering.

På nära håll upplevs fasaden i två delar. Sockelpartiet reser sig högt, nära fasadens halva höjd. Däröver kan burspråk artikulera den ovanförliggande fasaden. Fönstren ska vara högresta och rytmiskt placerade.

Även fasadens materialbehandling ska ta hänsyn till närliggande byggnaders gestaltning och i första hand vara putsade.

I DEN NYA HOTELLBYGGNADEN VID HUMLEGÅRDSGATAN LIGGER STUREGALLERIAN S NORRA ENTRÉ.

DEN NYA KONTORS- OCH HOTELLBYGGNADEN VID HUMLEGÅRDSGATAN.

NYBYGGNAD VID HUMLEGÅRDSGATAN
Byggnaden vid Humlegårdsgatan sträcker sig inåt i kvarteret och uppförs för hotellverksamhet. Sturegallerians norra entré sker genom denna byggnad och annonserar sig bredvid hotellets huvudentré i ett samlat accentuerat parti i fasadens mitt. Strax intill i fasadens västra del finns porten till kvarterets befintliga lastfar. Närheten till entréerna ställer krav på omsorg och materialbehandling i dess mera prosaiska funktion.

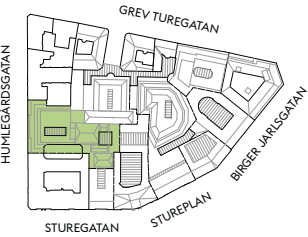
Hotellet har en tydlig tredelning i fasad, de två sidopartierna ansluter till gatans takfots-höjd medan mittpartiet är förhöjd en våning

och markerar entréerna. Övan takfot trappar byggnaden bakåt. Översta våningen utgörs av en mer öppen restaurangvåning och dess tak blir terrass.

Fasaden utförs i en kombination av natursten och puts. Sockelvåningen som är klädd i sten får dubbel höjd i byggnadens mittparti. Mittpartiet framhävs ytterligare med hjälp av och sidopilastrar och och ges ett krön av en elaborerad takfot i sten. Sidopartierna får ett enklare avslut, men även detta i sten.

Stenarbetena utförs i ljusgrå öländsk kalksten, vars ytbehandling i fasadens släta partier

har en matt ytbehandling (sandsågad eller blästrad). Runt öppningar, pelare/pilaster och balk bearbetas stenen med en tydligare gräng eller randning (lågerhuggen eller fräst). De höga fönsteröppningarna får en liknande smyginkläddnad och ett diskret smidesräcke av mässing infäst i smygen. Närmast mark utförs sockeln av krysshamrad grå granit (t ex bjär-lövsgranit) I övrigt putsas fasaden i en varm kulör.

FASADUPPSTÄLLNING MOT HUMLEGÅRDSGATAN, SKALA 1:600 (A3)

NYBYGGNAD VID GREV TUREGATAN
Det ny huset mot Grev Turegatan ersätter ett parkeringshus från 1930-talet. Det anpassas i golvnivåer till Marmorhallen.

Den nya fasaden mot Grev Turegatan delas upp i två för att anpassas till en historisk tradition av kortare fasader längs Grev Turegatan. En gemensam behandling av fasadens proportioner och rytmer förenar dem i en strävan att infoga sig i den arkitektoniska struktur som präglar Stockholms traditionella stenstad.

Byggnaden rymmer en av Sturegallerians huvudingångar som också har koppling till Östermalms tunnelbanestation. Gallerians entré ska ha en uttalad annonsering genom en medveten arkitektonisk behandling och utgöra en integrerad del av fasadens komposition och uttryck.

Av byggnadens övriga två entréer utgör den ena en större kontorsentré. Samtliga entréer inordnar sig en fasadkomposition som har sin utgångspunkt i stenstadens grammatik och kan understrykas med hjälp av burspråk som med fördel placeras likt traditionellt mönster 1,5-2 våningar upp.

Byggnadens huvudfasad mot gatan byggs upp av de fyra nedre våningarna som ligger i fasadliv och dess däröver indragna våning som tar upp det i staden vanliga kungsvåningsmotiv. Däröver ligger ytterligare tre våningar djupare indragna för att inte vara synliga från marknivå i gatuperspektivet framför allt från Birger Jarlsgatan. Utformningen av dessa övre våningar tillåts avvika från gatufasadens material och språk, men ska gestaltas på ett underordnat sätt utan att exponeras med stora fönsterytor och ljus som framträder om kvällen. De hanteras som en del av kvarterets taklandskap.

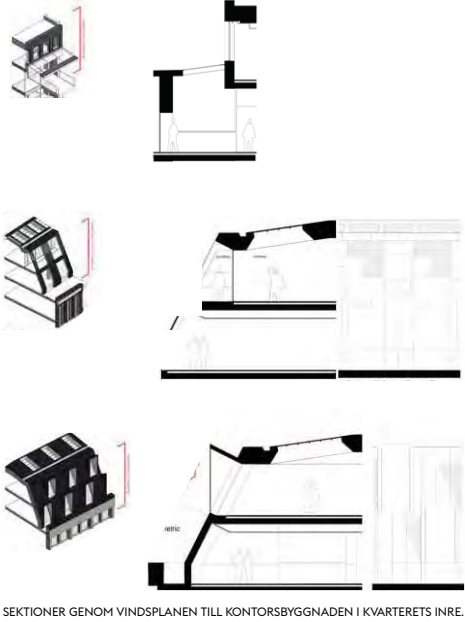
I DEN NYA KONTORSBYGGNADEN VID GREV TUREGATAN LIGGER EN AV STUREGALLERIANS ÖSTRA ENTRÉER. BILD: SB/SWECO ARCHITECTS

DEN NYA KONTORSBYGGNADEN VID GREV TUREGATAN.

Tak, takkupor, takterrasser

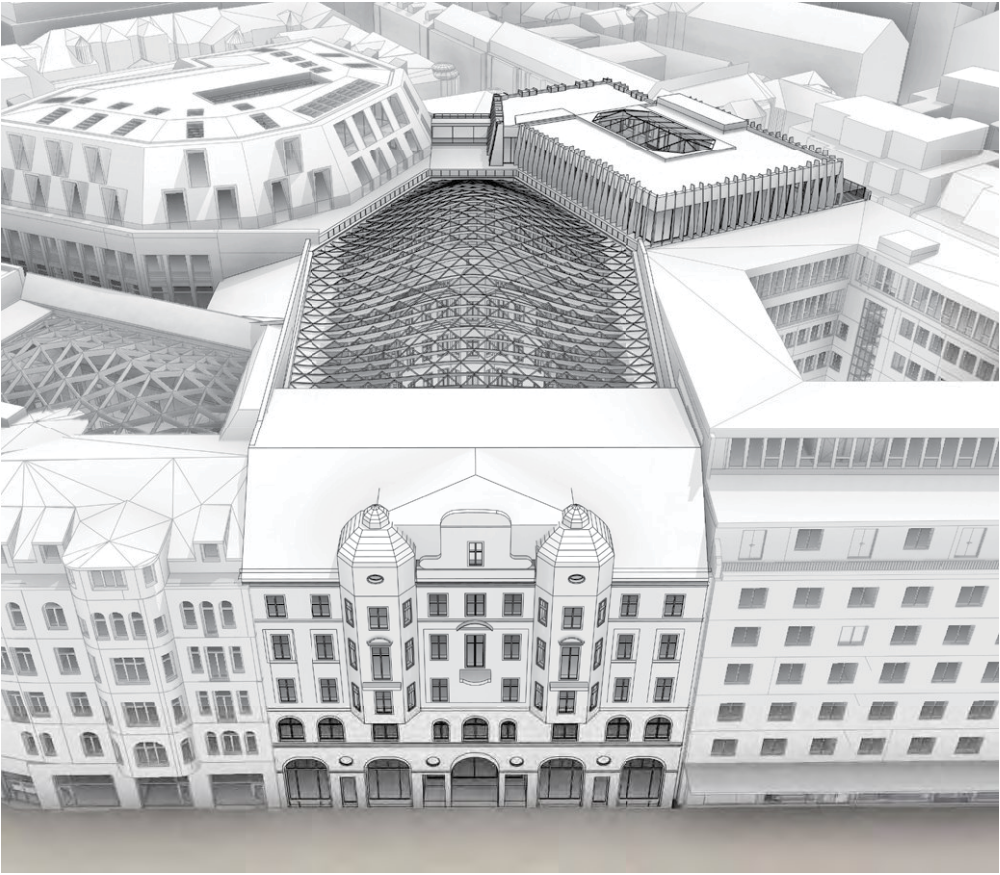
TAKSILHUETTEN EXPONERAS I GATUPERSPEKTIVET OCH MÅSTE OMSORGSFULLT FORMAS MED HÄNSYN TILL DETTA SÅ ATT DEN URSPRUNGLIGA KARAKTÄREN OCH DESS BETYDELSE FÖR STADSBILDEN INTE FÖRMINSKAS. BILD: BM, JH / AIX ARKITEKTER

Kvarterets högre nybyggnadsrätter placeras indragna på visuellt betryggande avstånd från fasadlivet. I kvarterets inre bildar den högsta byggnaden ett krön.

Taklandskapet kommer inte att upplevas från Stureplan men påverkar utblickar från grannfastigheters övre våningar. Taken ska ha mörk icke reflekterande plåtbeklädnad, platta tak undantagna.

För att ytterligare minska inverkan på siktlinjerna har volymerna fått bakåtlutande ytterväggar där behovet varit påtalat, liksom även indragna takkupor. Kontinuerliga, visuellt synliga, fönsterband i taklandskapet får ej förekomma.

En enhetlig gestaltning av takform och kupor inom varje enskild byggnad ska eftersträvas, för att skapa lugna taksiluetter.

MARMORHALLEN FÖRSES MED EN NY HÖGTEKNOLOGISK TAKKONSTRUKTION.

Färgsättning

BRUN UMBRA

100%	85%	70%	55%
40%	25%	10%	5%

BRÄND TERRA

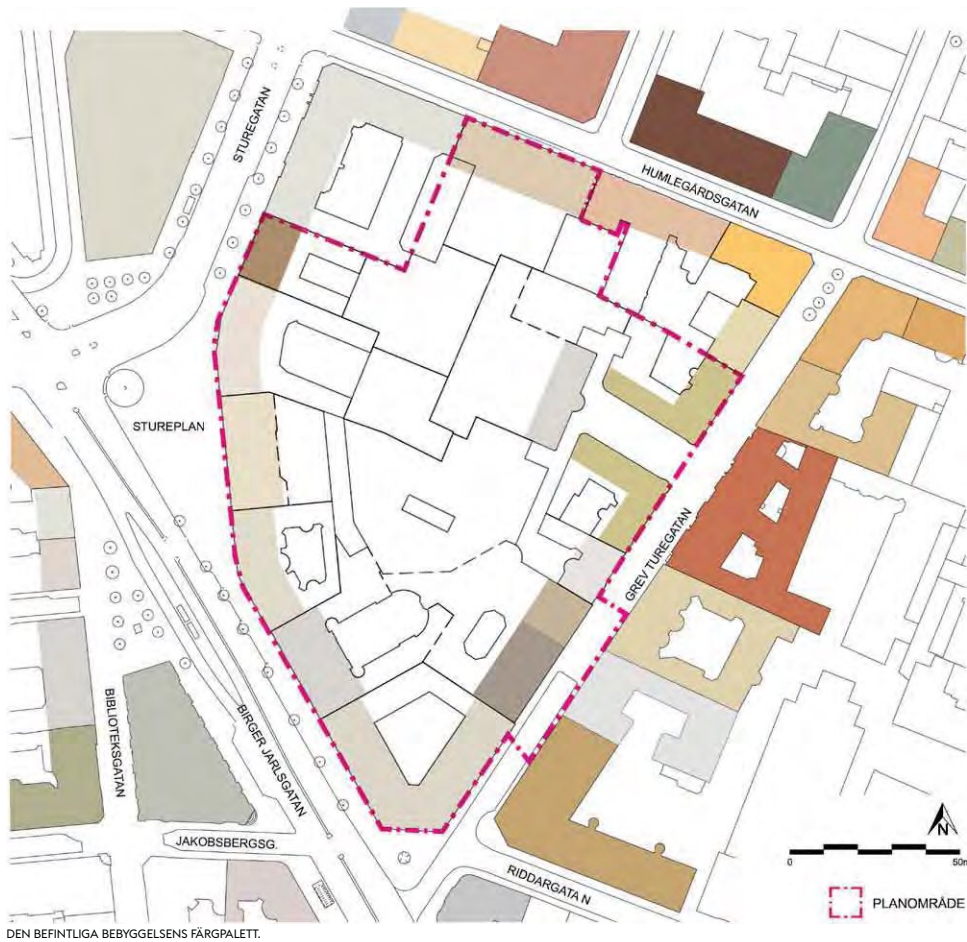
100%	85%	70%	55%
40%	25%	10%	5%

GRÖN UMBRA

100%	85%	70%	55%
40%	25%	20%	15%

GULDOCKER

100%	85%	70%	55%
40%	25%	10%	5%

Färgsättning inom kvarteret Sörlingens Backe ska understödja ambitionen att bevara dess unika karaktär såväl stadsbyggnadsmässigt som arkitektoniskt. Kulörval görs med stor hänsyn till stenstadens traditioner och förhållandet mellan enskildheter och helhet.

Området runt kvarteret Sörlingens Backe domineras av ljusa jordiga putstoner, natursten och tegel. Fasaderna mot Stureplan och Birger Jarlsgratan utgörs främst av dessa ljusa toner, medan mer kraftfulla inslag av gult, rött och blågrönt förekommer i fasaderna längs Humlegårdsgatan och Grev Turegatan.

För de befintliga och rekonstruerade fasader gäller ursprunglig färgsättning som riktmärke. De enskilda byggnaderna ska stämmas av mot varandra så att en god helhetsverkan erhålls.

Grev Turegatan har mellan Riddargatan och Humlegårdsgatan en materialbehandling där tegelarkitekturen med sina mustiga kulörer är grupperad i gattet framför Freys entré - som en T-korsning. Detta ger en tydlighet och identitet åt Grev Turegatans gaturum som bär värnas. Tydligheten understryks av gatans i övrigt sammanhållna ljusare putskaraktär.

Humlegårdsgatan är idag mindre sammanhållen beträffande material och kulörer. Den nybyggnad som ska rymma hotellverksamhet och samtidigt utgöra entré från norr till Sturegallerian bör fogas in i kvarterets i huvudsak putsade bebyggelse och färgsättas med hänsyn till sitt norrvända läge i en trång gatusektion. Ljushet och sober hantering är därvid av stor betydelse.

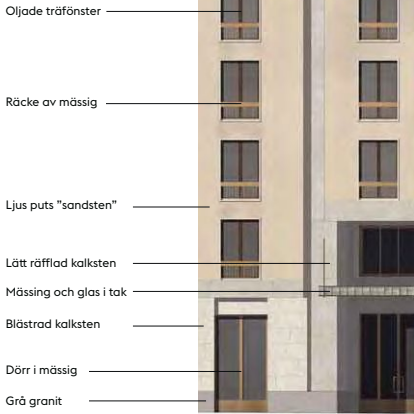
Ett färgspektrum som baseras på bebyggelsens ursprungliga kulör- och materialkomposition och sekelskiftets tidstypiska influenser ger utrymme att med

omsorg framarbeta material och kulör som harmonierar såväl med omgivningen samt övriga byggnadselement. Ny bebyggelse ska säkerställa ett sammanhållet uttryck för kvarteret Sörlingens Backe.

Inom ett färgspann av NCS-kulörer, inspirerade av traditionell framställning av färgpigment, återfinns toner av ockrabaserade kulörer, från blek guldockra till rödare, samt mindre kulörta toner likt ljus umbra i ett färgspann från ljust beige och dämpad gul till mera mättad roströd.

HUMLEGÅRDSGATANS NYA KONTORS- OCH HOTELLBYGGNAD. BILD: SB/GEN, ARCHITECTURE

MATERIALVAL OCH KULÖRER STÄMS AV FÖR ATT GE BRA HELHETSVERKAN

NCS S 1005-Y
NCS S 1010-Y
NCS S 2010-Y10R
NCS S 2030-Y20R
NCS S 2050-Y40R
NCS S 3050-Y50R

FÖRESLAGEN FÄRGSKALA FÖR HUMLEGÅRDSGATAN 15-17 FRÅN LJUST GUL TILL ALLT MERA RÖD I EN MÖRKARE OCH MERA MÄTTAD KULÖR. FÄRG OCH TON UPPLEVS MERA RÖD UNDER KVÄLLSTID VID SOLNEGÅNG.

NY FASAD VID HUMLEGÅRDSGATAN.

NCS S 0300-N
NCS S 1000-N
NCS S 0507-Y20R
NCS S 1505-Y20R
NCS S 3010-Y
NCS S 5502-Y

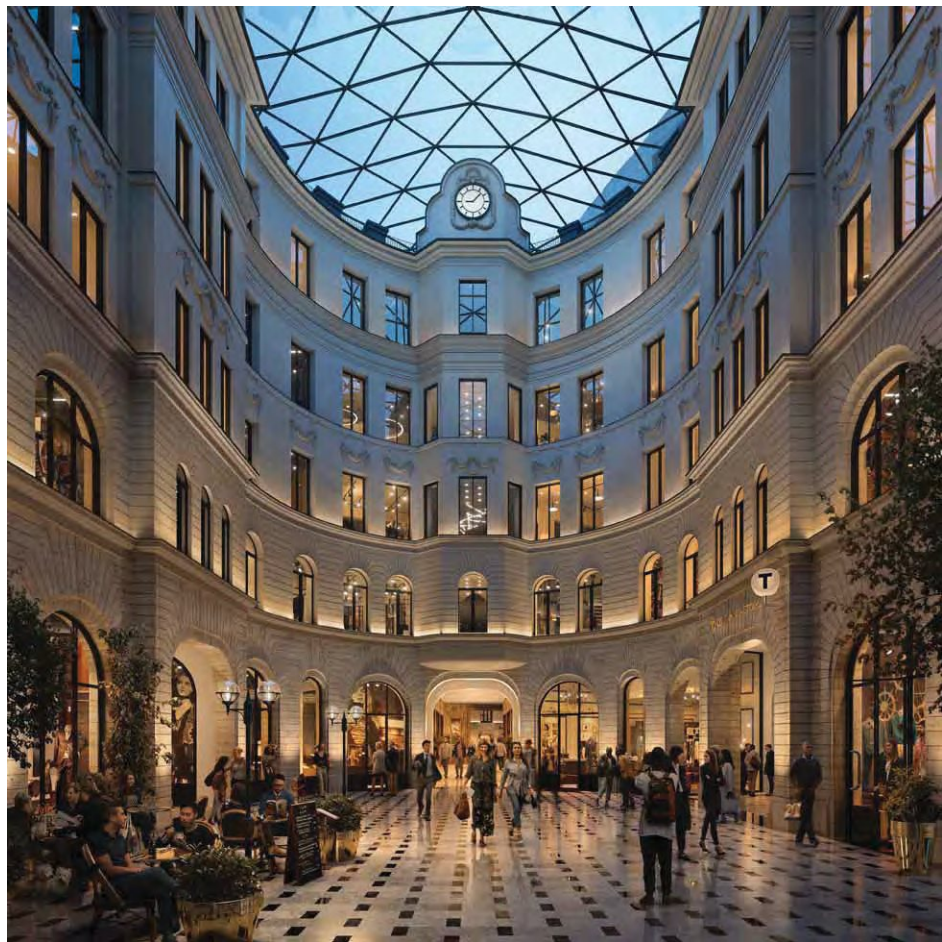
FÖRESLAGEN FÄRGSKALA FÖR GREV TUREGATAN 3. FRÅN NEUTRALT LJUSGRÅ TILL EN LJUSBRUN UMBRA OCH VIDARE MOT VARMA MÖRKGRÅ TONER MED INSLAG AV GRÖN UMBRA.

NCS S 0300-N
NCS S 0502-Y
NCS S 0515-Y
NCS S 2020-Y20R
NCS S 2050-Y20R
NCS S 6010-Y30R

FÖRESLAGEN FÄRGSKALA FÖR GREV TUREGATAN 5. FRÅN NEUTRALT LJUSGRÅ TILL VARMA OCKRABASERADE KULÖRER OCH AVSLUTNINGSVIS MÖRKBRUN UMBRA.

NYA FASADEN VID GREV TUREGATAN PÅ PLATSEN FÖR DET RIVNA PARKERINGSHUSET FRÅN 1930-TALET. BILD: SB/SWECO ARCHITECTS

MARMORHALLEN BLIR ETT AV STUREGALLERIAN HÖGRESTA ENTRÉRUM. BILD: TOMORROW

KVARTERETS DISPOSITION

Den nya Sturegallerians plan disposition utgår ifrån att hela bottenvåningen reserveras för handel och severingar. Stommen i planorganisationen utgörs av en passageslinga som löper runt och delar bottenvåningen i en inre och yttre zon. Fem större entréportar leder in till gallerian och därifrån nås även handelsplan på en trappa upp resp ner.

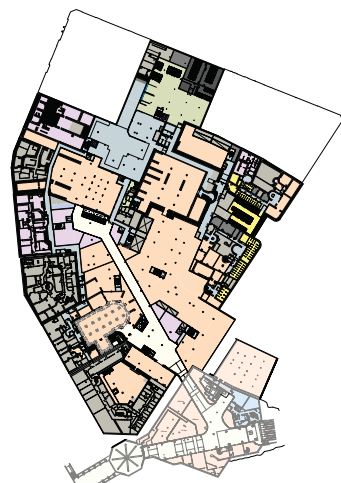
I och med rivning av några av gårdshusen blir det möjligt att öppna upp nedre plan (-1) för verksamheter och skapa kontakt med både entréplan (plan 0) och tunnelbanan. Tunnelbaneentrén flyttas från sitt nuvarande läge vid restaurang TGI Friday's på Birger Jarlsgratan 16 till Marmorhallarna, på Birger Jarlsgratan 18.

Kontorsanvändningen förläggs mot Stureplan på våningen en trappa upp medan i kvarterets inre tar den plats från plan 3 och uppåt. Kontorsplanet sträcker sig både mot Grev Turegatan och Humlegårdsgatan och även i kvarterets södra spets.

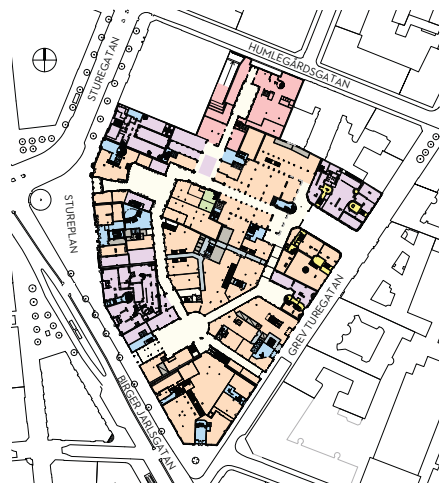
Bostadsanvändning bibehålls och utökas mot Grev Turegatan främst kring Freys torg. Hotellverksamheten förläggs till Humlegårdsgatan.

- STUREGALLERIAN
- HANDEL - RESTAURANG
- HANDEL
- KONTOR
- BOSTÄDER
- STUREBADET
- HOTELL
- PUBLIKA TOALETTER
- INLASTNING & LOGISTIK
- LAGER & TEKNIK
- PARKERING
- SKYDDSRUM
- TILLGÅNGSLIGT TEKNIKUTRYMME

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100
METRER

PLAN -1
TUNNELBANEPLAN

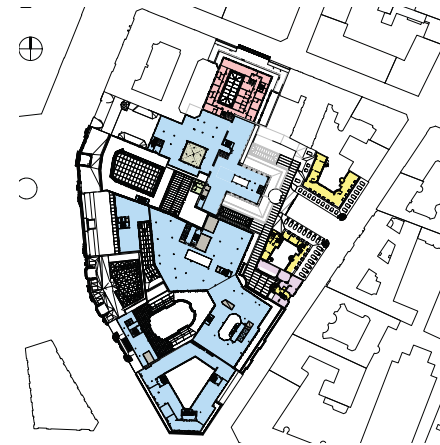
PLAN 0, GATUPLAN

PLAN 5

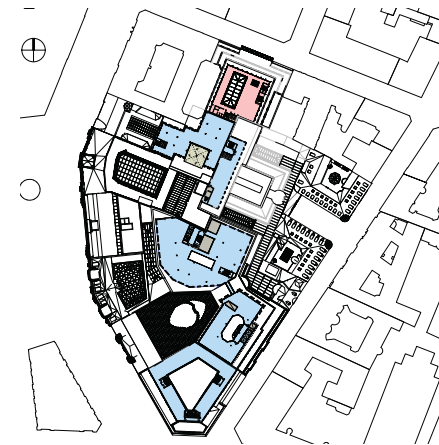
PLAN 1

PLAN 6

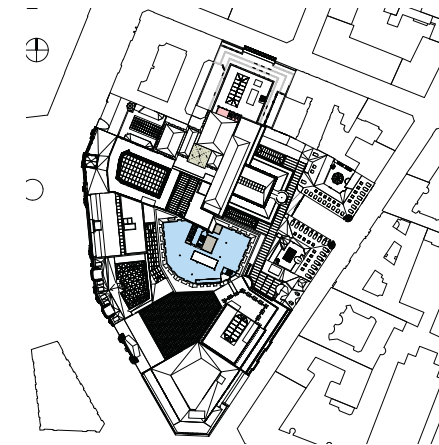
PLAN 2

PLAN 7

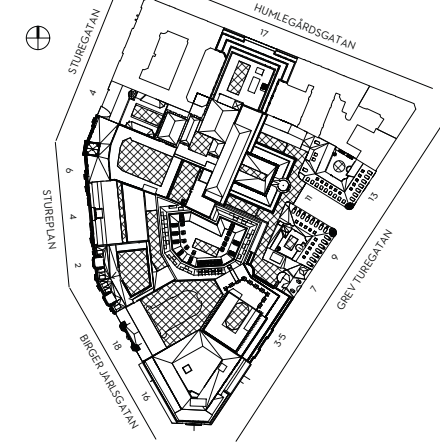
PLAN 3

PLAN 8

PLAN 4

TAKPLAN

EN AV EUROPAS STÖRSTA GALLERIOR, GALLERIA VITTORIO EMANUELE II FRÅN 1867, LIGGER I MILANO. DET ÄR ETT AV DE MEST KÄNDA EXEMPLEN PÅ HÖGT INGLASAT STADSRUM MED ANSLÄNDE GRAD AV OFFENTLIGHET.

GALLERIANS GESTALTNING - KVARTERETS INRE

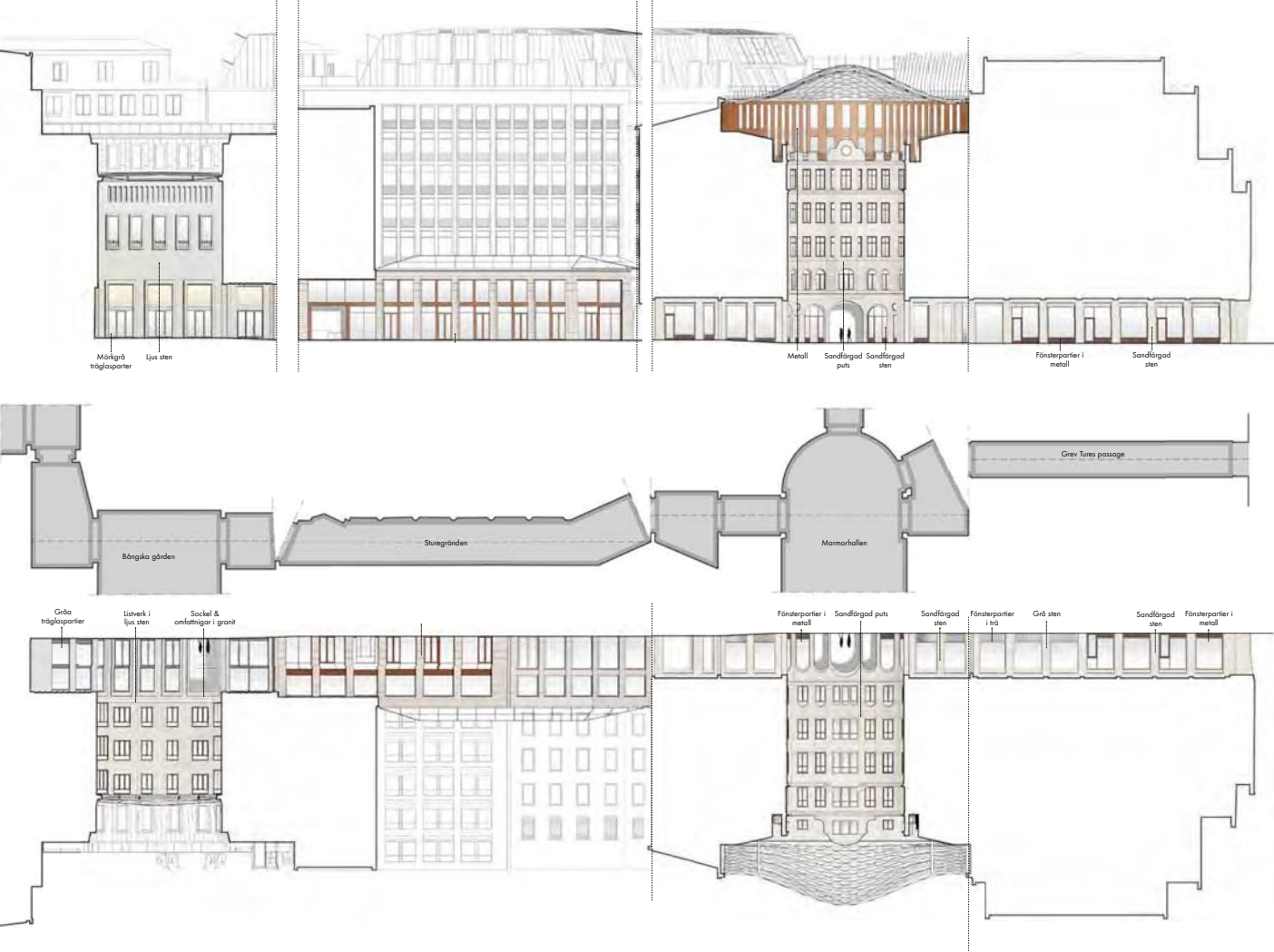
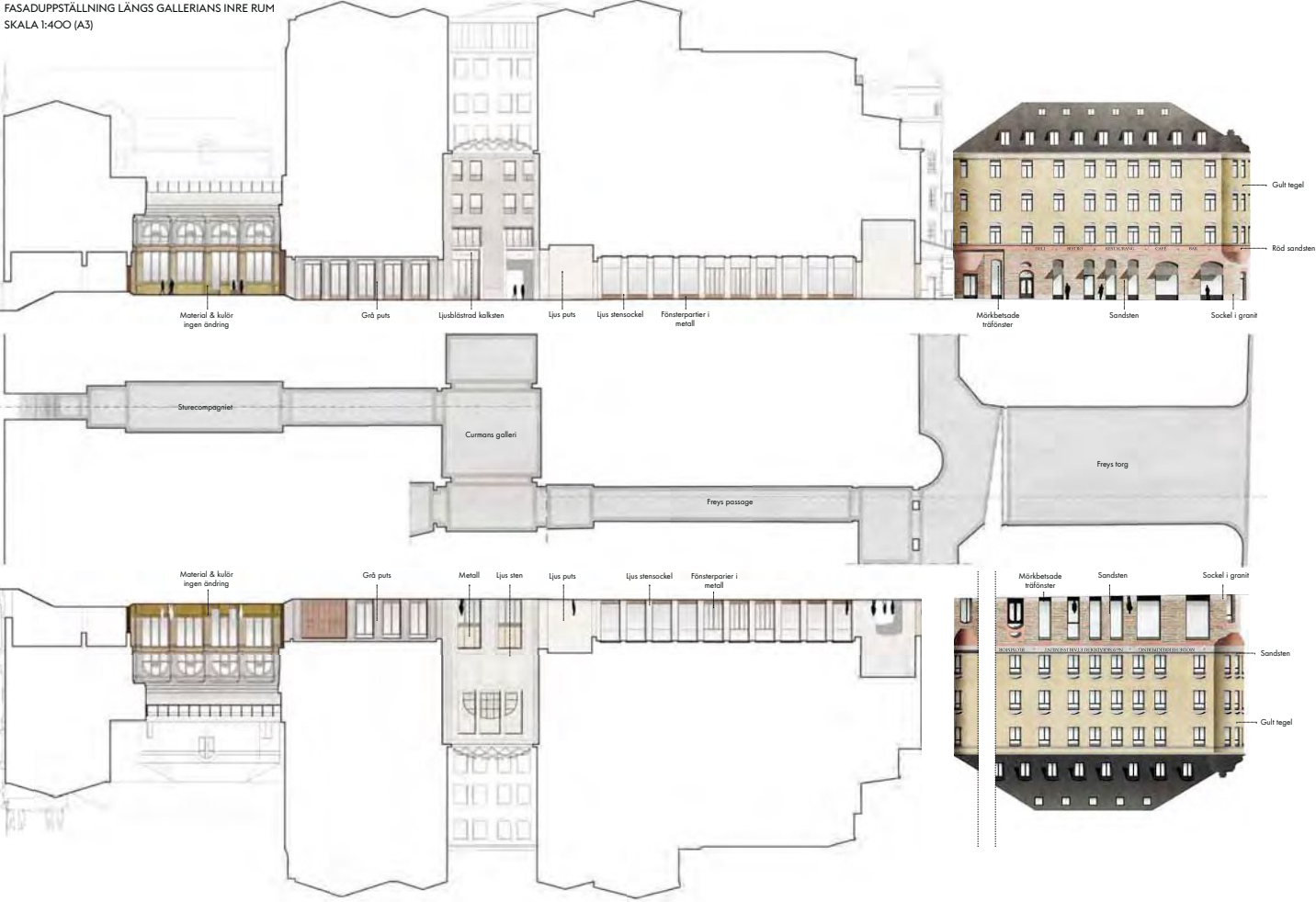
Den nya Sturegallerian har utformats likt en förenande cirkulär passage som löper mellan de olika byggnaderna i kvarterets inre. Denna cirkelrörelse innebär att kvarterets fastigheter förenas i en sammanbindande gångpassage och kan nås från insidan. Systemet medger att passagen kan kopplas till kvarterets alla sidor via gatuentréer i strategiska lägen. Det här sättet att röra sig innebär samtidigt att vandringen behöver brytas av genom kontrasterande rum som ger identitet och en topografisk förankring, ett slags uppehållande mötesplatser som ger möjlighet till olika aktiviteter.

Gallerian består av fem högresta rum och långsträckta passager dem emellan. De högresta överglasade rummen bildar knutpunkter mellan passagernas olika riktningar, men kopplar också vidare till entréer vid gatan. Gallerian består därmed till stor del av långsträckta passager som utgör länkar mellan högresta rum. Målsättningen är att de högresta rummen skiftar arkitektoniskt och vart och ett har sin egen tydliga karaktär. Passagerna ska däremot vara gestaltade likartat för att skapa kontinuitet i systemet "passage-plats-passage."

Av praktiska skäl och utifrån bevarandemotiv behöver karaktären i passagerna trots den enhetliga målsättningen ändå skifta något. Mot Stureplan är stråken till exempel resligare än de mot Grev Turegatan. Vidare görs undantag från huvudmålsättningen med överglasade dagsljusbelysta passager där passagen löper genom byggnadskroppar.

Eftersom förutsättningarna är olika i varje del av gallerian är risken att den arkitektoniska variationen tar överhanden och temat urholkas. I förlängningen kan det innebära en osammanhängande och kaotisk arkitektur. Det är därför angeläget att arbetet vidare mot bygglovsskedet leder till en bearbetning och ett tydliggörande av huvudtema för de långsträckta rummen.

FASADUPPSTÄLLNING LÄNGS GALLERIANS INRE RUM
SKALA 1:400 (A3)

Portiker och offentliga entréer

Sturegallerians två främsta entréorg utgörs av Marmorhallen och Bångska galleriet som båda ursprungligen var gårdsrum i var sin palatsliknande bostadsfastighet. Nu omvandlas de till var sitt entrérum från Stureplansidan. Mot gatan återfår fasaderna sitt forna utseende, med ursprunglig fönstersättning, materialbehandling, dekor och skulpturer. Mot gårdssidan blir rummen glastäckta i fullhöjd.

Dessa två rum blir den nya gallerians främsta mötesplatser med möjligheter till social samvaro och trivsel.

DEN HÖGRESTA PORTIKEN SIGNALERAR OFFENTLIGHET.

STUREBADETS FORNA ENTRÉ VID STUREGATAN BIBEHÅLLS OCH FÖRBINDS MED CURMANS GALLERI VIA EN TILLBYGGNAD MOT BYGGNADENS INSIDA.

Bångska palatsets entré till Sturegallerian förläggs till den rusticerade sockelväningens parti mellan mittrisäliten och södra sidorisäliten. I en grupp om tre öppningar skapas en samlad dubbelhög entrépassage som leder till gallerians större entrérum Bångska galleriet.

Entréglaspartier med smäckor metallinfattning, förlagsvis kopparklädda, placeras på distans bakom fasaden. Glaspartier, väggdelar och pelare som kantar entrépassagen kläds med koppar. I hela takets utbredning monteras opaka glasskivor i ett kopparklätt listverk med ovanförliggande belysning utan att ljuskällor kan urskiljas.

Ursprunglig plangeometri med sina pelarlågen i byggnaden utgör grund till entrépassagens planform. Övergången från passagen till det större rummet Bångska galleriet markeras med en portal i kryssharnad granit, en yta lik sockeln på gatufasaden.

BÅNGSKA PALATSETTS TRESKEPPIGA HUVUDENTRÉ TILL GALLERIAN.

GALLERIANS ENTRÉ VID HUMLEGÅRDSGATAN. BILD: SB/GEN. ARCHITECTURE

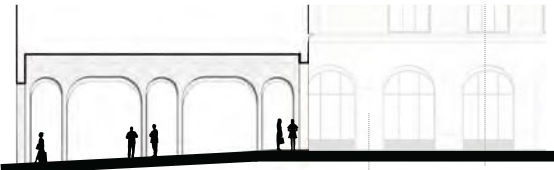
GALLERIANS ENTRÉ VID FREYS TORG. BILD: BLOK STUDIO / AML ARKITEKTER

GALLERIANS ENTRÉ VID GREV TUREGATAN. BILD: SB/SWECO ARCHITECTS

Entrén från Birger Jarlsgatan leder förutom till Marmorhallarna och Sturegallerian även till Östermalms tunnelbanestation. Den kommer därför att vara mycket frekventerad. Dagens underordnade ingång till huset ersätts därför av en mycket bredare öppen arkad. På så sätt skapas en stark visuell koppling mellan gatan och den kända innergården.

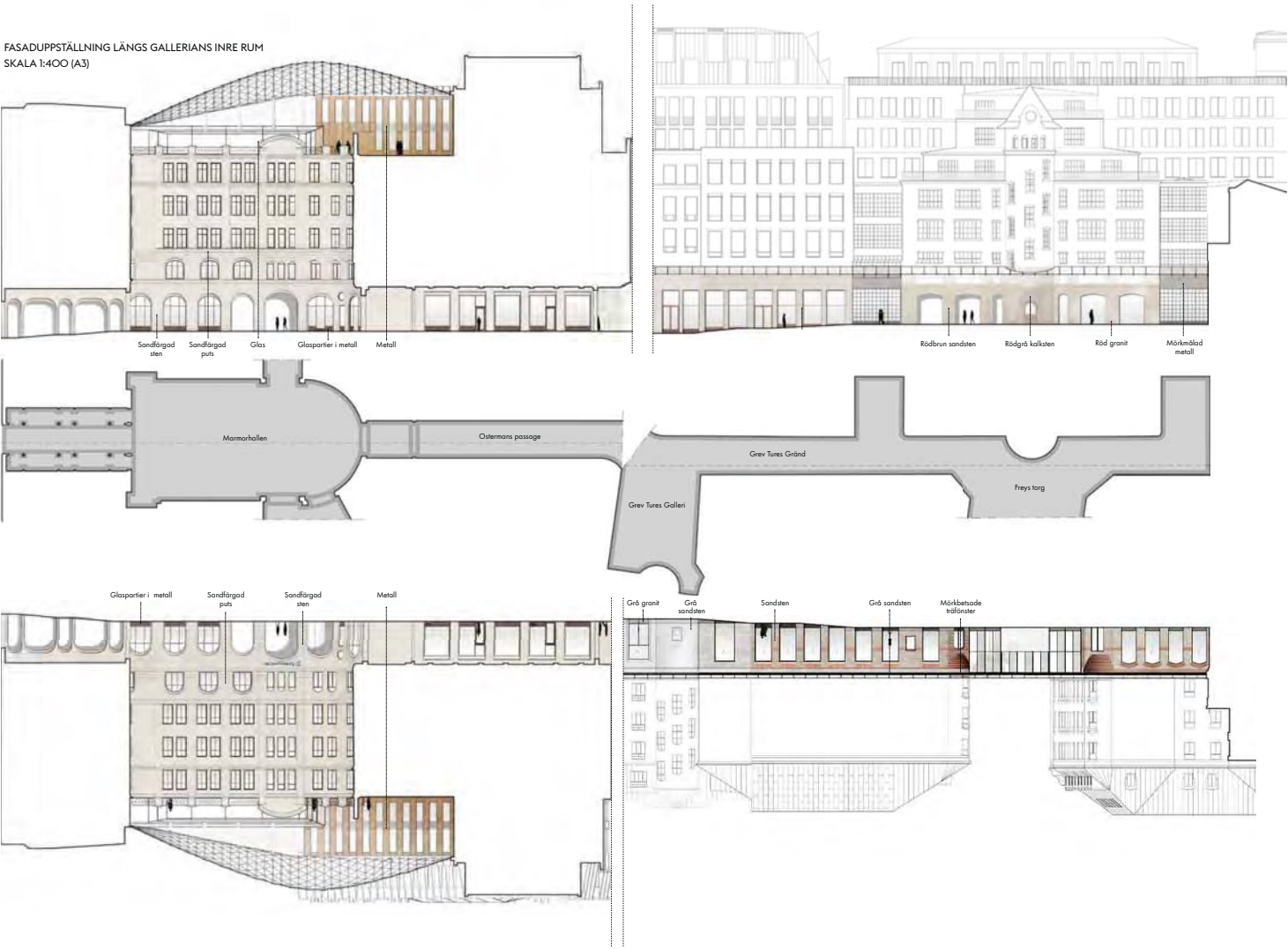

ENTRÉPASSAGE GENOM MARMORHALLEN.

GALLERIANS ENTRÉ GENOM MARMORHALLEN VID BIRGER JARLSGATAN. BILD: TOMORROW

FASADUPPSTÄLLNING LÄNGS GALLERIANS INRE RUM
SKALA 1:400 (A3)

GALLERIA UMBERTO I FRÅN 1891 ÄR EUROPAS STÖRSTA TRADITIONELLA GALLERIA. DEN MÅTER 12 METER I HÖJD (28 TILL HJÄSSAN) OCH 12 METER I BREDD OCH ÄR ETT EXEMPEL PÅ HUR EN SAMMANHÅLLEN GESTALTNING AV GOLV, VÄGGAR OCH TAK GER EN TYDLIGHET OCH HELHETSVERKAN SOM UNDERSTRYKER RUMMETS OFFENTLIGA KARAKTÄR.

Högresta överglasade rum

Gallerians urbana system, dess rumsliga komposition utgår ifrån att de viktiga institutionerna och byggnaderna som Sturebadet, Marmorhallen och Freys bevaras och integreras i det förnyade galleriakvarteret. De nya inre rummen i gallerian utgår ifrån dessa tre noder.

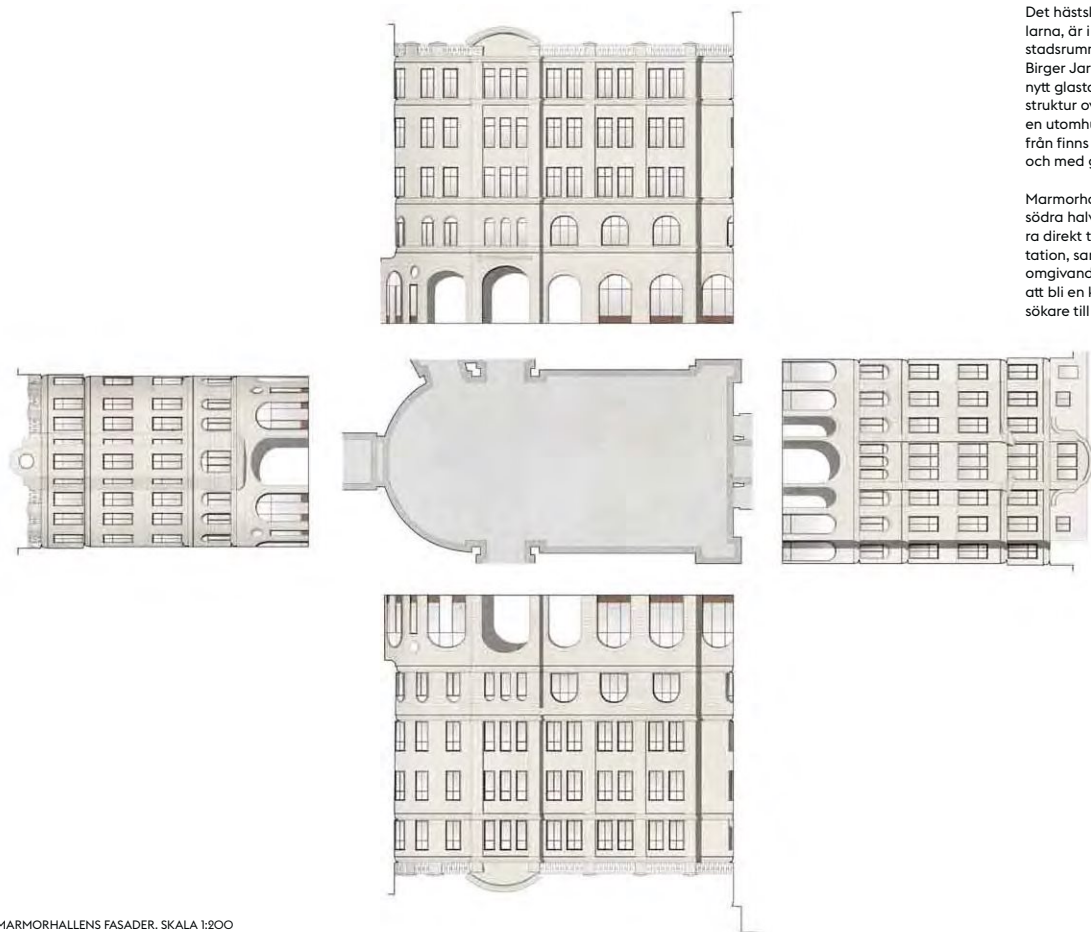
Sturebadets simhall, som anlades vid sekelskiftet 1900 i kvarterets inre, ligger som en hörnsten i det nya gångsystemet. Bångska palatsets gård utgör förplats till Sturebadet vid dess västra sida och en ny förplats skapas vid den norra, Curmans galleri.

Den nya gallerians rum utgår från en dimensionering och skalmässig kontinuitet till den omgivande staden. Mot Stureplan med dess monumentala palatsarkitektur satsas som en konsekvens av detta på höjdskalan. Den avsevärda rymdkänslan i de inre två rummen, Bångska galleriet och Marmorhallen, kommer att uppfattas som gallerians skyltfönster och viktigaste entrérum, båda står också i förbindelse med Östermalms tunnelbanesta-

tion. Länken mellan entrérummen överglasas i huvudsak i två plan. Genom detta inbjudande sammanhängande rum med offentlig karaktär och storstadskänsla skapas kontinuitet mellan Stureplan och gallerians rum.

Mot framför allt Grev Turegatan minskar gallerian skala. Differenserna i höjd, liksom skillnaderna mellan täckta och överglasade gångar behöver överbryggas med hjälp av en medveten satsning på en enhetlig passagearkitektur, vilket framträder framför allt i sidoväggarnas proportionering, rytm och materialval.

Gestaltningen utgår ifrån den omgivande stadens gatuhierarki och skala samt den befintliga bebyggelsens komplexa utformning. Galleriarummets typologi består av två komponenter, det högresta rummet och passagen, där den senare ibland uppträder täckt istället för överglasad. De täckta passagerna utgör en avvikelse från gestaltningens huvudtema och bör därför i alla sina delar efterlikna den överglasade gallerians passage.

MARMORHALLENS FASADER. SKALA 1:200

Det hästskoformade rummet, Marmorhallarna, är i särklass det största och resligaste stadsrummet i kvarteret. Med direktentré från Birger Jarlsgatan möts här fyra riktningar. Ett nytt glastak sveper med en småskalig takstruktur ovanför takfoten. Här är känslan av en utomhusmiljö som mest påtaglig och härifrån finns även kontakten med tunnelbanan och med gallerians nya nedre plan.

Marmorhallen är den primära noden i den södra halvan av kvarteret. Genom att etablera direkt tillgång till Östermalms tunnelbanestation, samt förbättra ingångar från de båda omgivande gatorna, kommer Marmorhallen att bli en knutpunkt för tusentals dagliga besökare till kvarteret.

För att möta den höga ambitionsnivån föreslås flera ändringar av den befintliga byggnaden. Mezzaninnivån som infördes 1983 rivs och sockelväningen återställs till sin ursprungliga dubbelordning. Hierarkin och bredden på de ursprungliga barockbågarna anpassas för att skapa tydlighet och underlätta fotgängarflöden.

Det befintliga opaka plasttaket, som är anslutet till innergårdens takfot, tas bort. Ett elegant nytt tak med genomskinligt glas installeras två våningar högre upp. Men en tunn triangulär stålprofil och yttre dolda kanter kommer takets böljande form kännas som att det hänger i luften över innergården.

Takets höjda läge möjliggör även en ny terrass på 5:e våningen. Terrassen öppnar möjlighet för publik verksamhet som därmed ges ett nytt sätt att uppleva ett gammalt rum.

EN HÖGTEKNOLOGISKT TAKKONSTRUKTION GER RUMMET EN ARKITEKTONISK EXKLUSIVITET MED ATTRAKTIONSKRAFT. STRAX UNDER TAKKONSTRUKTIONEN FÖRLÄGGS OFFENTLIGA TERRASSER MED SERVERINGAR. BILD: TOMORROW

BÅNGSKA PALATSETS ENTRÉRUM FRÅN STUREPLAN. I FONDEN LIGGER STUREBADET. BILD: BM/AIX ARKITEKTER

Bångska galleriets sidofasader gestaltas med utgångspunkt från Sturebadets närvaro i fondväggen. Det gäller såväl fasadgeometri liksom belysningen. Det är här kvarterets hävdvunna identitet annonseras. Sturebadets inre rum, simhallen, är ett byggnadsminne och dess interiör exponeras på ett raffinerat sätt mot Bångska galleriets entrérum.

De två nedersta våningarna till Bångska palatsets flygelbyggnader återskapas och ges ett tvåvånings arkadmotiv, som också återspeglas i den nya fasaden till Sturebadets simhallsbyggnad som ligger i fonden för entrétorget. Arkadmotivet håller samman platsen och lyfter samtidigt fram Sturebadets simhallsbyggnad. Bakom dess arkadmotiv skymtar den mässingsbeklädda bassängens undersida.

Avsikten är att skapa en harmonisk plats, Bångska galleriet, som också bildar en knutpunkt mellan norra och södra delen av Sturegallerian. Den leder vidare till Curmans galleri i norr och Marmorhallen i söder.

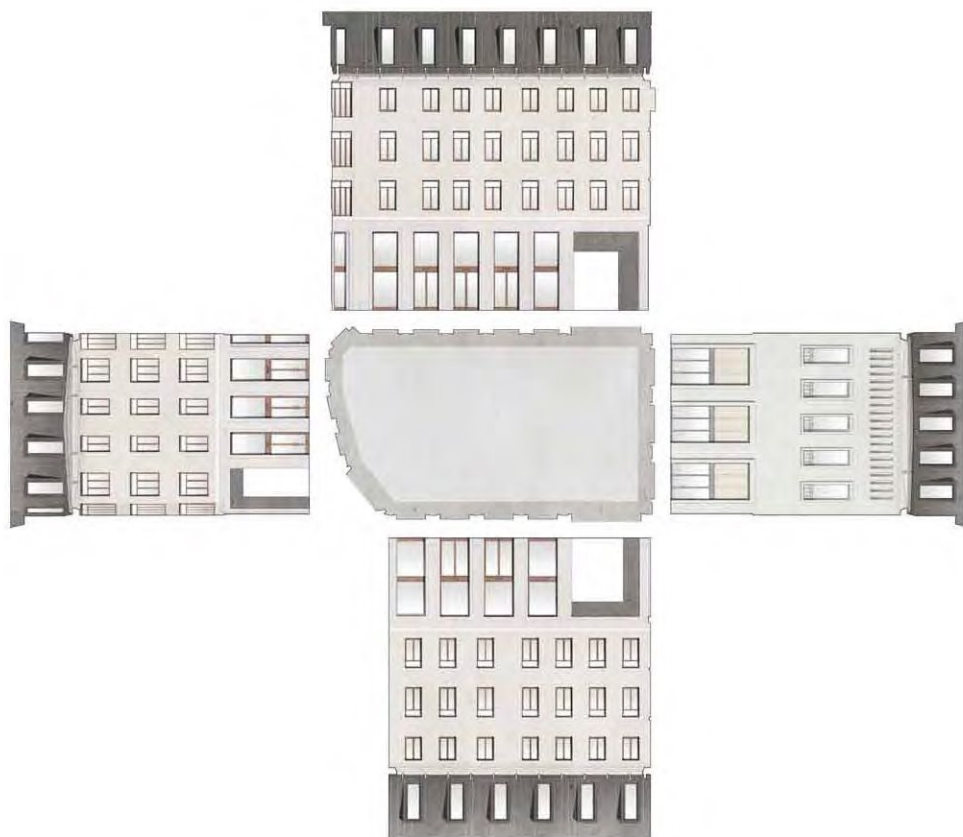
Arkadmotivet ska hålla samman platsen arkitektoniskt och samtidigt fungera tillsammans med den oregelbundna fönstersättningen i flygelbyggnadernas befintliga övre våningar.

Mellan de nedre våningarna och befintliga våningsplan placeras ett utkragande band av natursten som markerar den förhöjda sockelväningen. En omsorgsfull bearbetning av profileringen förstärker arkadmotivet, liksom portalernas stenomfattningar där även insidan/smygen är stenkädd. Glasparterier placeras indragna.

FASAD- SEKTION- OCH PLANUTSNITT MOT BÅNGSKA GALLERIET. SKALA 1:100 (A3)

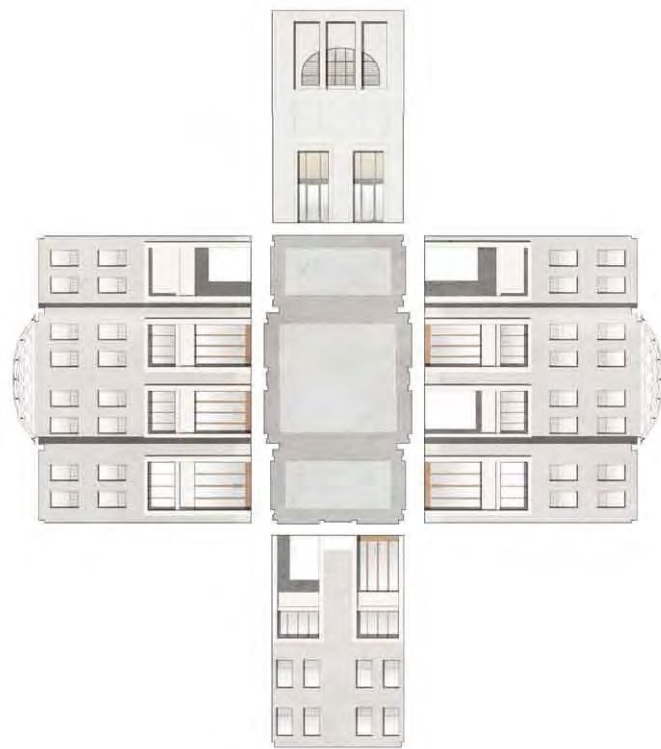
BÅNGSKA GALLERIETS FASADER. SKALA 1:200

FRÅN BÅNGSKA GALLERIET FORTSÄTTER GALLERIAN ÖSTERUT VIA CURMANS GALLERI I FONDEN. BILD: MH/BDP

FASADUTSNITT MOT BÅNGSKA GALLERIET.

FASADER RUNT CURMANS GALLERI. SKALA 1:200

Curmans galleri som ligger strax norr om Bångska galleriet förmedlar kontakten vidare mot Humlegårdsgatan och Grev Turegatan. Det är hit som Sturebadets entré är förlagd och dess fasad framträder med sin ursprungliga fönsterarkitektur.

Mötesplatsen präglas av storstadens naturliga puls och förtätade stämning, där tränga mått möter högresta rum.

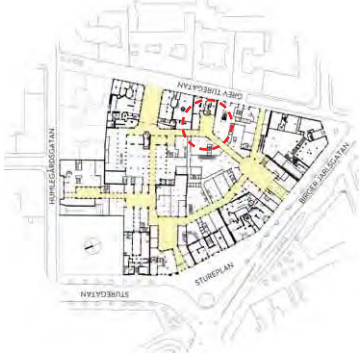
Intill ligger det nya hotellet där svenska och internationella affärskvinnor och -män liksom turister med höga krav på service och tillgänglighet välkomnas och ges möjligheter att uppleva Stockholms stads- och kulturliv. Lobbyn dockar till stråket mot Humlegårdsgatan, och hotellets och gallerians verksamheter kan berika varandra och bidra till ett livskraftigt kvarter.

CURMANS GALLERI MED HUVUDENTRÉ TILL STUREBADET.
BILD: SB/GENERAL ARCHITECTURE

GREVE TURES GALLERI MED INTIMARE SKALA. BILD: TMRW

FASADER RUNT GREVE TURES GALLERI. SKALA 1:200

Ett ytterligare torgrum ligger i brytpunkten mellan passagerna från Marmorhallarna och Freys. Utvidgningen över det tidigare gårdsrummet ger möjligheter till en riktningsändring för passagerna och hamnar i fokus från båda hållen. Karaktären präglas av överljus och bildar ett småskaligare annex i systemet.

EN RESTAURANGVERKSAMHET FLYTTAR IN I FASTIGHETEN INTILL FREYS TORG.
BILD: AML ARKITEKTER

Långsträckta passager

PASSAGE VERDEAU I PARIS ANLADES 1846.

Gallerians passager som leder från det ena högsta rummet till det andra ska utformas så enhetligt som möjligt för att skapa ordning och kontinuitet. De ska genomgående ha högsta proportioner där gången är offentlig i sin karaktär och har en högre rumshöjd än i butikerna. Gångens sidoväggar utgör gräns mellan offentlig och privat sfär. Dess offentlighet ska präglas av en kombination av varaktighet, elegant status och harmonisk trygghetskänsla. För att åstadkomma detta gestaltas de med en långt driven enhetlighet med återkommande arkitektoniska element, såsom pelarmotiv som rytmeriserar gallerigångens sidoväggar och delar in sockelvåningen så att glaspartierna mellan pelarna får högsta proportioner.

Gallerians kontinuitet förutsätter att väggar, golv och tak, samt dess belysningsarmaturer och ljusförling fogas samman till enhetlig gallerigång i två plans höjd. Med ett mått på minst 4 meters bredd och minst 5 meters höjd, åtföljt av enhetlig belysning, förslagsvis på sidoväggen, liksom enhetlig golvbeläggning och glastak skapas en urban ordning som bidrar till en trygg och överskådlig inomhusmiljö som kan kontrastera till de högsta rummen och ge känsla av en klassisk galleria av europeiskt snitt. Materialet som förekommer är både sten, stål och glas med partier som har gracila profiler och detaljer. Materialen ska vara av en kvalitet och bearbetning som klarar vardagens stök och aktiviteter.

Glastaken har så långt möjligt ett enhetligt uttryck där pulpettak och sadeltak trots ett olikartat tvärsnitt kan få ett gemensamt tema. Gallerians passager är upplagda efter en cirkulär rundgång som förenar bebyggelsen i i stort sett hela kvarteret. Denna organisation förmedlar också kontakt mot gatorna runtom, och entréerna har placerats i strategiska lägen.

Det arkitektoniska greppet utgår ifrån de högsta rummen som förmedlar kontakten utåt. De divergerar arkitektoniskt sinsemellan för att skapa enskild identitet för respektive

rum. Den sammanlänkande passagen däremot, ska stå för kontinuitet och enhetlighet. Den ska bidra till att anläggningen i sin helhet uppfattas som en arkitektonisk ensemble. Byggnadernas skiftande förutsättningar måste hanterats medvetet för att lyfta fram det gemensamma temat.

Huvudtemat utgår från en dagsljusbelyst passage i två plan. I den långsträckta gången betonas vertikaliteten tydligt genom ett obrutet enhetligt arkadmotiv på båda sidor. Glaspartierna mellan pelarna har högsta proportioner och täcker hela mellanrummet upp till tak i gången.

Gallerians passage med cirka 4 meters bredd och cirka 6 meters höjd följer en välkänd typologi av en pelargång som förknippas med de europeiska städernas offentliga miljö, och som har använts flexibelt för olika ändamål. Denna typologi ska säkerställa en gräns mellan den offentlig (passagen) och den privata (butikens) sfären. Lösningen förutsätter en konsekvent tillämpning längs gångens båda sidor och i hela dess utsträckning. Arkaden hålls kontinuerlig med jämna pelaravstånd på 2,5-4 meter.

Passagera överglasas med hjälp av smäckra stålprofiler som inte hindrar den fria sikten mellan inne och ute. Även golvbeläggningen görs enhetlig med stenmaterial som förstärker dagsljusets reflekterande verkan. En hög precision i stenarbetena krävs för att undvika mönsterbildande fogar i golvet. Väggarnas arkadmotiv bör åtföljas av en sammanhängande fris i golvet som ger arkitektoniskt stöd åt arkadmotivet och betonar längd åt passagen.

Passager med glastak ger generöst med dagsljus som ett positivt bidrag till ljusmiljön förutsatt att det finns en samverkan med den installerade belysningen. Den offentliga karaktären bygger på en tempererad belysning som kompletterar dagsljuset. En icke-bländande ljussättning som kan balanseras i förhållande till dagsljuset kan ge känsla av naturligt ljus.

Gallerians högsta rum har sina enskilda förutsättningar beträffande ljussättning.

Ljuset balanseras i de täckta delarna för att motverka negativa kontraster men bevara kopplingen till den öppna himlen. En enhetlig belysningsarmatur galler i gallerians alla passager och den kompletteras efter de lokala förutsättningarna med hjälp av diskreta ljuskällor. Lampetter på pelare i kombination med dagsljus respektive belysta tak är ett motiv som kan fungera i såväl de glasade som i de täckta gångarna. Lampetter bildar ett horisontellt, sidolagt ljus tema och ger liv åt gången.

Ljussättning i de täckta gångarna ska så långt möjligt ge karaktär av de dagsljusbelysta gångarna. Exempelvis är opaka glasskivor i undertak med ovanförliggande belysning där ljuskällor inte kan urskiljas en beprövad metod.

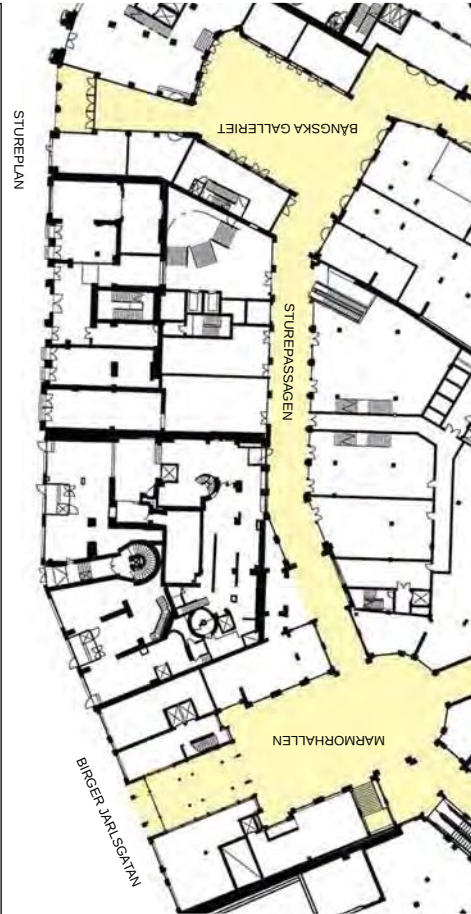
Rummets vertikala element belyses som synstödande inslag och accentbelysningen är förhöjd men mjukt avstämd. Taket belyses för att lyfta rummet och leda blicken mot nästa ljusa öppning för orienterbarhet även då rummet fylls av människor.

STUREPASSAGEN MOT SÖDER. I FONDEN LIGGER ENTRÉ TILL MARMORHALLEN. BILD: MH/BDP

STUREPASSAGEN FRÅN MARMORHALLENS VALV MOT NORR. BILD: MH/BDP

Från Bångska galleriet rör man sig söderut längs Sturepassagen mot Marmorhallarna. Här sker en höjdväxling på ett dramatiskt sätt genom en låg portik ovanför vilken en ny byggnad i kvarterets inre kopplas samman med gathuset. Passagens huvudsakliga del får ett överljus genom ett glastak med en fri höjd av minst 6 meter. Butikslokaler blandas med serveringar.

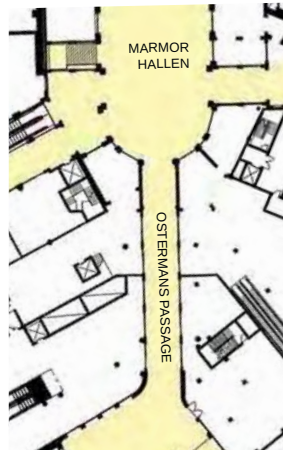
En lägre portik vid passagens koppling till Marmorhallen dramatiserar upplevelsen när man når Marmorhallens storslagna rum.

PASSAGE DES PRINCES I PARIS ANLADES 1860.

ROYAL OPERA ARCADE I LONDON ANLADES 1816.

OSTERMANS PASSAGE MOT FD FREYS

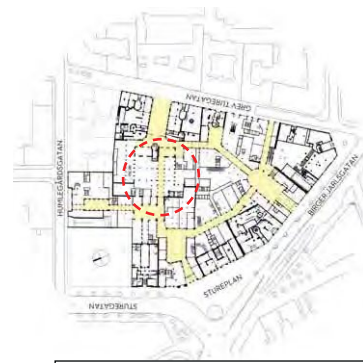
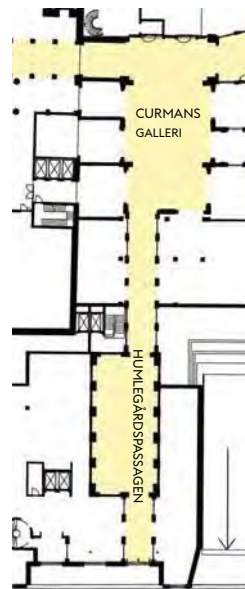
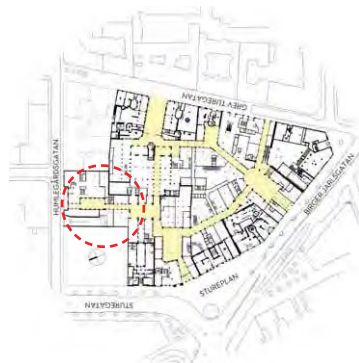
Mot nordost löper Ostermans passage genom en nybyggd kontorsfastighet. Den korta, en dryg våning hög passage kantas av butiker på båda sidor. I fonden ligger ett överglasat rum i två våningar i bostadsfastigheten med karaktäristisk jugendarkitektur. Här finns plats för serveringar, Grev Tures galleri. Norrut ansluter en passage mot Freys torg vid Grev Turegatan.

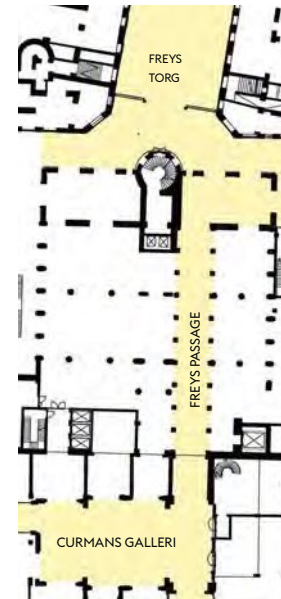
FRÅN GREV TURES GALLERI NÅR MAN MARMORHALLEN VIA OSTERMANS PASSAGE. BILD: MH/BDP

VIA HUMLEGÅRDSPASSAGEN NÄR MAN CURMANS GALLERI I FONDEN. BILD: MH/BDP

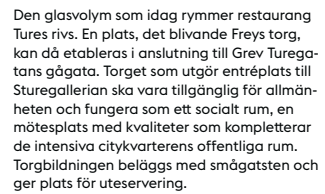

FRÅN CURMANS GALLERI RÖR MAN SIG GENOM FREYS PASSAGE MOT FREYS TORG. BILD: MH/BDP

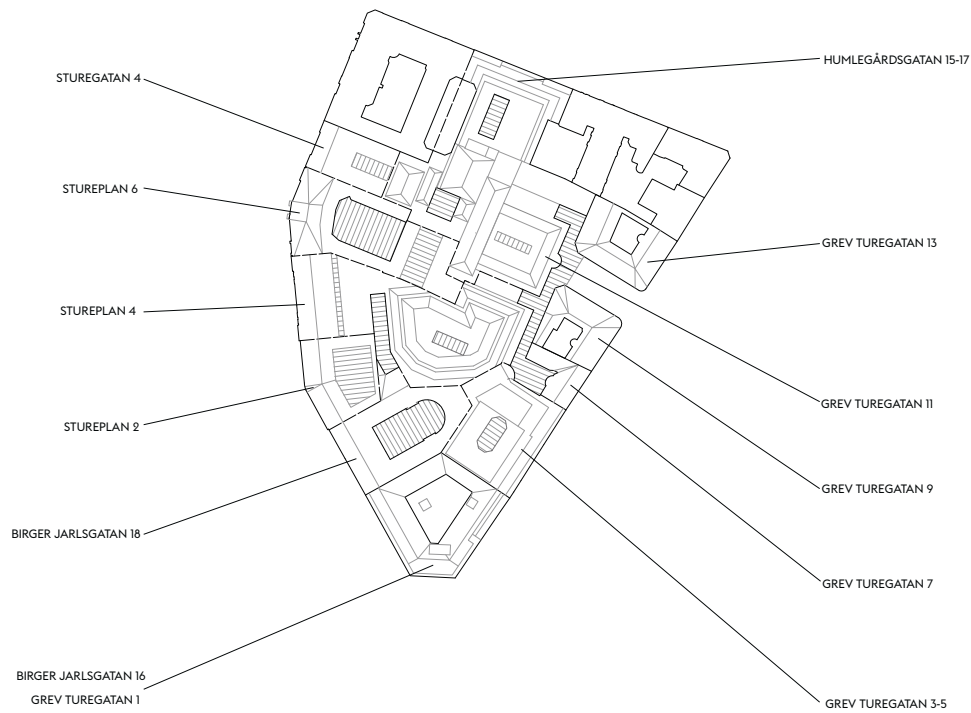
BIRGER JARLSPASSAGEN ANLAGD VID 1890-TALET MITT.

Från Humlegårdsgatan är Sturegallerian tillgänglig genom en passage som löper vid sidan av en hotelllobby. Denna långsträckt entré förmedlar kontakten till Curmans galleri med Sturebadet i fonden. Ett överglasat rum som avgränsas med hjälp av korta låga passager ger entrégången dess innehåll och identitet.

Platsen framför Freys består av två skikt som innefattar både den öppna platsen Freys Torg och den inglasade entréplatsen framför byggnaden. Entrén utgör en förplats, något av ett fördrag till det befintliga trapphuset. Entréen bör framhäva trappornas roll i det offentliga stadsrummet.

BYGGNADER

presentation av detaljplanens delprojekt

För redovisningen som följer är avsikten att samordna arkitektoniska kvaliteter i byggnadernas gestaltning och säkerställa att såväl nybebyggelsen som den på- och ombyggda befintliga bebyggelsen ges en hög arkitektonisk kvalitet genom omsorgsfull och varierad gestaltning. Följande redovisning går ibland ända ned på detaljnivå. Avsikten är att ge exempel på hur den fastlagda kvalitetsnivån kan nås för såväl de enskilda byggnaderna som för gallerian i kvarterets inre.

STUREBADETS GATHUS FRÅN 1885

FASAD MOT STUREGATAN, SKALA 1:200 (A3)

BYGGÅR: 1885, TILLBYGGNAD 1903
BYGGHERRE: STOCKHOLMS BADHUSAKTIEBOLAG
ARKITEKTER: M ISAEUS, C SANDAHL, G WICKMAN, P G SUNDIUS
TILLBYGGNAD: SIGGE CRTONSTEDT, HJ MODIN
BYGGMASTARE: HJ LINDAHL

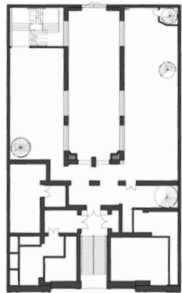
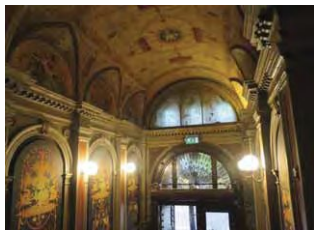
ENTRÉPLAN MED STUREBADETS GATHUS, SIMHALL
OCH BÅNGSKA PALATSET, SKALA 1:400 (A3)

Sturebadet är sedan 1986 och 1989 förklarat som byggnadsminne enligt kulturmiljölagens kap. 3 (KML). Byggnadsminnet omfattar dels den äldre byggnaden från 1885 vid Sturegatan, dels den under 1980-talet rekonstruerade simhallen, ursprungligen från 1902, i fastighetens inre. För byggnadsminnet gäller särskilda skyddsföreskrifter enligt KML. Åtgärder som strider mot skyddsföreskrifterna kräver tillstånd från Länsstyrelsen.

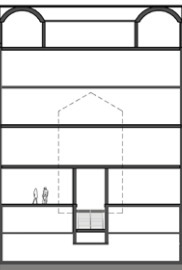
Utgångspunkten är att byggnadsminnesförklarade delar ska underhållas i enlighet med skyddsföreskrifterna. För övrigt berörs inte byggnadsminnet av projektet.

- Byggnaden skyddas genom detaljplane-kartans bestämmelser enligt följande.
- Q1 Användning anpassad till byggnadens kulturvärden. Kontor och centrumändamål. Centrumändamål ska inrymmas i bottenvåningen.
 - q1 Byggnad får ej rivas.
 - q2 Underhållsarbeten ska utföras med material och metoder anpassade till byggnadens kulturhistoriska värden.

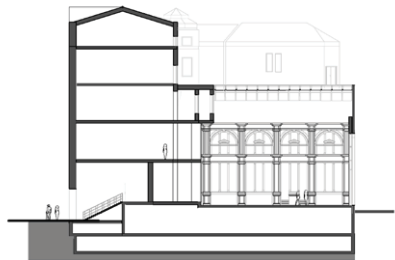
- För Sturebadets simhall gäller:
- Q2 Användning anpassad till byggnadens kulturvärden. Bad och friskvårdsändamål, kontor och centrumändamål. Centrumändamål ska inrymmas i bottenvåningen.
 - q1 Byggnad får ej rivas.
 - q2 Underhållsarbeten ska utföras med material och metoder anpassade till byggnadens kulturhistoriska värden.

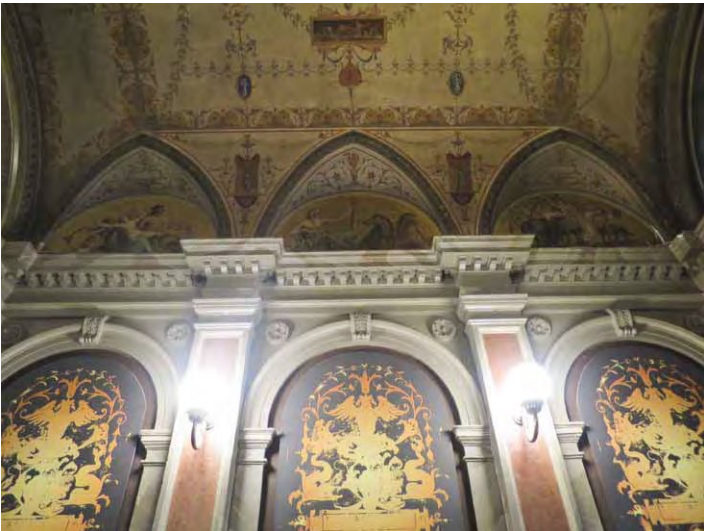
PLAN, SKALA 1:400 (A3)

TVÄRSEKTION, SKALA 1:400 (A3)

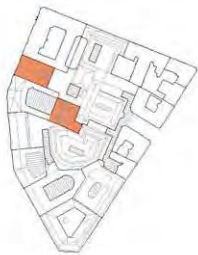

LÅNGDSEKTION, SKALA 1:400 (A3)

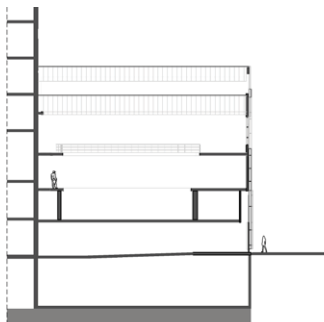
ENTRÉHALLEN

Sturegatan 4, Sturebadet Sturegallerian AIX Arkitekter

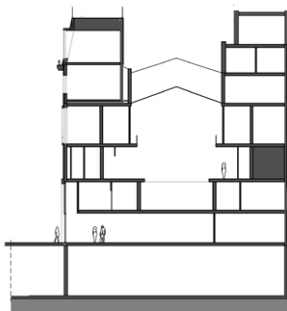

Byggnaden från 1885 vid Sturegatan kvarstår i sin nuvarande utformning, och det gamla atriet utgör en av entréerna till Sturegallerians inre stråk.

Simhallsbyggnaden i kvarterets inre träder fram på ett nytt sätt i den nya Sturegallerians inre rum Curmans galleri, liksom även i entrérummet Bångska galleriet. Byggnaden får en ny fasad som kläds med ljus slipad ekebergsmarmor med utgångspunkt i en association till byggnadens badfunktion. Detta återspeglas i fasadgestaltningen för byggnadsdelen, vilket blir avläsbart i torgmiljön med sina befintliga fönster i den norra fasaden som är placerade indragna från stenytan och omgivande indragna uta utförs som ljus tucco lustro med liknande nyans som omgivande sten. Stenmaterialet är indelat i ett storutmönster med fördjupade fogmarkeringar cirka 10-15 mm bredd. Ej öppna fogar. Indelning av stenar inom storutmönstret utförs med mindre synlig fog. Dolda infästningar generellt och i fönsternischer/hörn inga vertikala fogar. Helhetsintrycket blir att byggnaden utförts i sten snarare än att den lätts med sten.

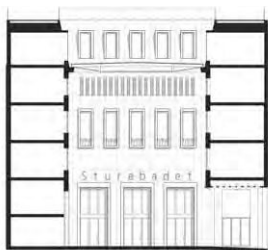
SIMHALLEN, LÄNGDSEKTION, SKALA 1:400 (A3)

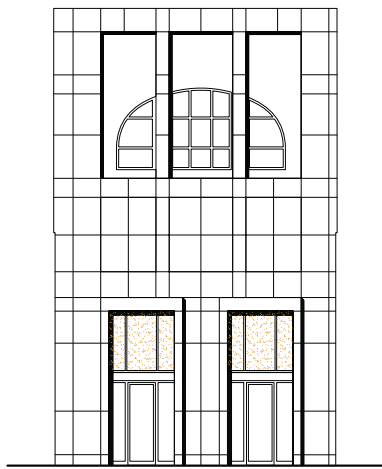
SIMHALLEN, TVÄRSEKTION, SKALA 1:400 (A3)

SIMHALLENS INTERIÖR

SIMHALLENS NYA FASAD MOT BÄNGSKA GALLERIET, SKALA 1:400 (A3)

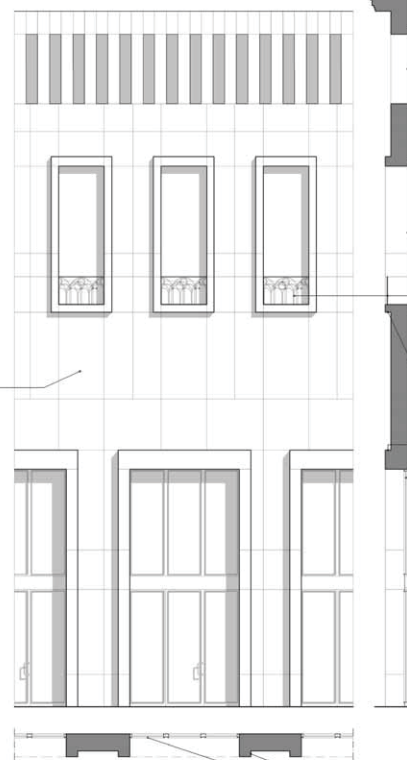
NY FASAD MOT CURMANS GALLERI

SIMHALLENS NYA FASAD MOT BÄNGSKA GALLERIET, UTSNITT SKALA 1:200 (A3)

Förslagsvis ljus ekebergsmarmor med utgångspunkt i en association till byggnadens badfunktion. Stenmaterialet är indelat i ett storrutmönster med fördjupade fogmarkeringar. Ej öppna fogar. Indelning av stenar inom storrutmönstret utförs med mindre synlig fog. Dolda infästningar generellt och i fönsternischer/hörn inga vertikala fogar. Målsättningen är att byggnaden ska ge intryck av att vara uppförd i sten snarare än att den kätts med sten.

SIMHALLENS NYA FASAD MOT BÄNGSKA GALLERIET, UTSNITT SKALA 1:100 (A3)

Glasparti på insida av vägg. Dold karm och bäge.

Glasparti på insida av vägg. Dold karm och bäge.

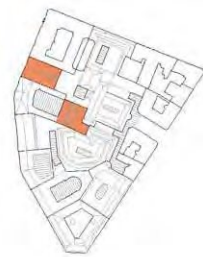
Smidesräcke i mässing. Utformas som trepass, som en gest mot Sturebadets gathus vars fasad till stor del är uppbyggd av sådana. Räcke placeras i utkant av stenomfattningar.

Utskjutande stenomfattningar

Utskjutande stenomfattningar

Inskjutna mellangrå glaspartier i botten på portalöppningarna

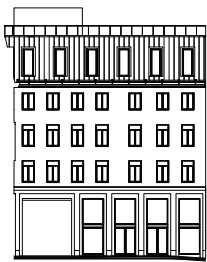
Utskjutande stenomfattningar
Inskjutna glaspartier i botten på portalöppningarna

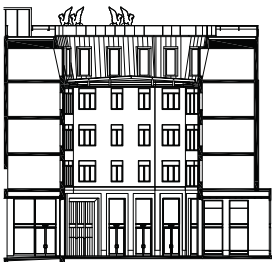

BYGGÅR: 1882-83
BYGGHERR: J. A. BÅNG
ARKITEKTER A. E. MELANDER, OMBYGGNAD PÅ 1930-TALET: HAKON AHLBERG
BYGGHÄSTARE: J. SJÖQVIST
URSPRUNGLIG FUNKTION: BOSTADSHUS, BUTIKER

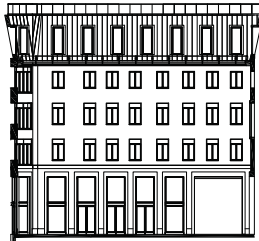
FASAD MOT STUREPLAN, SKALA 1:200 (A3)

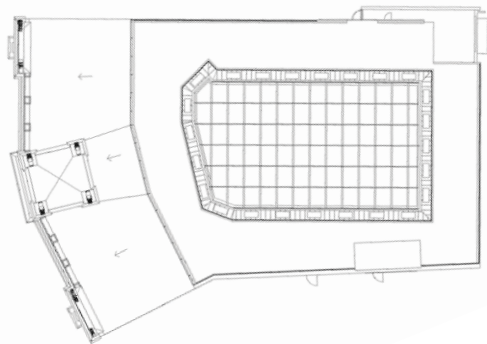
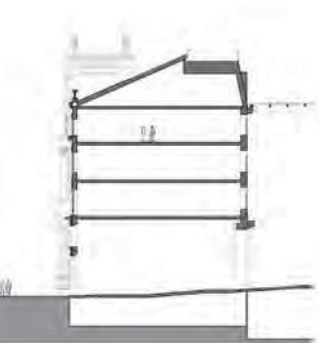
SÖDRA FLYGELNS FASAD, SKALA 1:400 (A3)

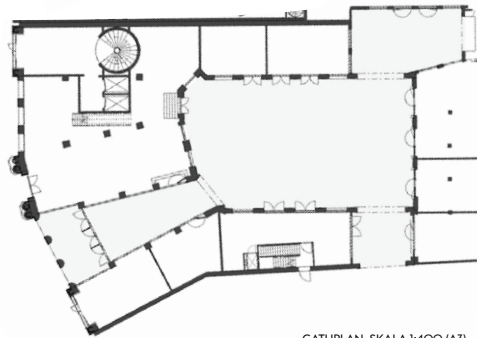
GATHUSETS FASAD MOT BÅNGSKA GALLERIET, SKALA 1:400 (A3)

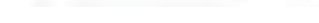
NORRA FLYGELNS FASAD, SKALA 1:400 (A3)

TAKPLAN, SKALA 1:400 (A3)

GATUPLAN, SKALA 1:400 (A3)

Stureplan 6 Bångska palatset Sturegallerian AIX Arkitekter

Bångska palatset intar en särskild position i det aktuella projektet. Dess roll förstärks genom det framskjutna läget i kvarterets brytlinje mellan Stureplan och Sturegatan. Här ligger också nya Sturegallerians huvudentré.

Bångska palatset var redan från början kvarterets symbolbyggnad vilket förstärktes när Kungsgatan anlades som paradgata. Under några decennier utgjorde fasaden den mest attraktiva reklamplatsen i staden. Nu rekonstrueras fasaden, se sid 42. Avsikten är att återställa byggnadens karaktär och prakt. Mot Stureplan arrangeras också nya Sturegallerians huvudentré.

Byggnadens gathus bevaras och flygelbyggnaderna behålls i de tre våningsplan som finns kvar, plan 3, 4 och 5. De två sockelväningarna återskapas. På respektive flygel tillskapas ett våningsplan med terrass på taket och utblick över Stureplan, Kungsgatan och omgivande taklandskap.

Tre öppningar i fasadens sockelvåning söder om mittrisaliten bildar ett av de största rummen i Sturegallerian. Kopparklädda entréglaspartier placeras cirka 5 meter bakom fasad. Glaspartier, väggdelar och pelare som kantar entrérummet kläds i koppar. I hela takets utbredning monteras opaka glasskivor i ett kopparklätt listverk med ovanförliggande belysning utan att ljuskällor kan urskiljas. Med inspiration av det ursprungliga rummets plangeometri bildas rummets omslutning. En vandring genom byggnaden fram till Bångska palatsets gård med Sturebadets fasad i fonden. Entrérummet avslutas med en portal i krysshamrad granit, yta lika sockel på gatu-fasaden.

I öster tillskapas två våningsplan för att skapa enharmonisk och gemensam takföthöjd runt om hela gården. Förutom Sturebadet och takvåning runt om är gårdens fasader putsade i ljus bruten vit kulör lika befintlig kulör. I sockelvåningarna är fönster- och dörrömfattningar utförda i krysshamrad granit utan vertikala fogar eller skarvar. Således kommer granitömfattningarna vid sidan och

ovan även att bilda material i fönstermischer-nas djup fram till glaspartier. Glaspartier och fönster i trä målas med linoljefärg i mörkbrun kulör såvida inte ytterligare information om ursprungskulör kan hittas i senare skede. Mellan sockelvåningarna och befintliga våningsplanen placeras ett utkragande band av spårad ekebergsmarmor som markerar den förhöjda sockelvåningen.

Taklandskapet ska i form och material ansluta till det befintliga taklandskapet mer än att forma nya individer. Utformning av fönsterhå-lens geometri, material och annat har valts med detta som utgångspunkt. Generellt är fasader för dessa delar utförda med mörkgrå skivtäckt plåt.

Över Bångska palatsets gård placeras ett glastak cirka 18 meter över golvnivån. Glasta- ket är en stålkonstruktion som eftersträvas att utföras så smacker och transparent som möj- ligt. Bärverket ges grafitgrå kulör och invändig avvättning.

Mellan de nedersta två våningarna och befintliga våningsplan placeras ett utkragande band av natursten som markerar den förhöjda sockelvåningen med arkadmotiv.

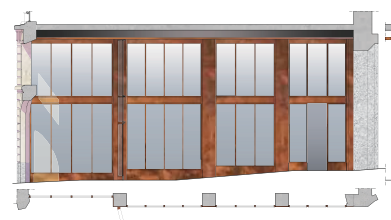
Sten längs hela insidan av stenomfattade portalöppningar

- Profil på utskjutande listverk
- Utskjutande listverk av natursten
- Utskjutande stenomfattningar
- Djupt sittande trä- eller stålglaspartier i botten på stenomfattningar runt portalöppningarna
- Sten längs hela insidan av de stenomfattade portalöppningarna
- Profilerade trä- eller stålglaspartier för skyltning och tillika avtäckning av bjälklagskant

Utskjutande stenomfattningar
Djupt sittande glaspartier i botten på stenomfattningar runt portalöppningarna, vilket ska ge en förnimmelse av en arkad runt om platsen

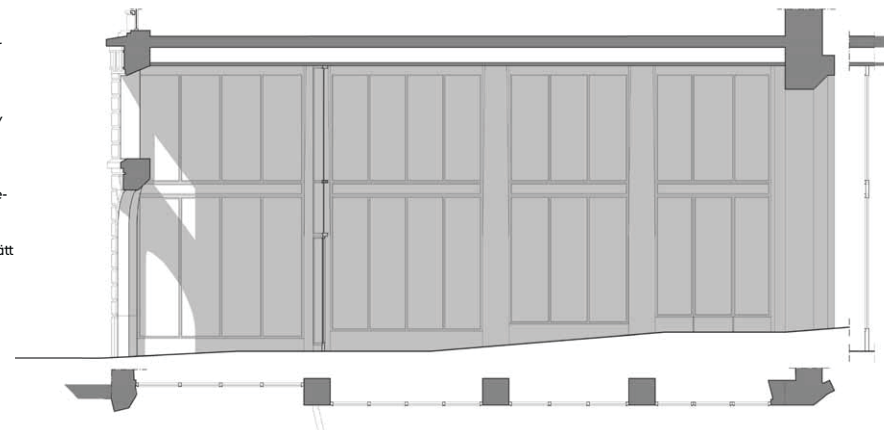
FLYGLARNAS FASAD MOT BÅNGSKA GALLERIET, UTSNITT SKALA 1:100 (A3)

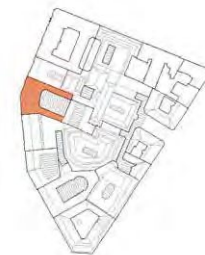
Tre öppningar i fasadens sockelvåning söder om mittrisaliten bildar ett entrérum till gallerians entrérum Bångska galleriet. Gatufasadens smygkant mot entrégången putsas i ljus sandstenskulör. Sockel vid mark utförs av granit.

Entréglaspartier placeras på distans bakom fasaden och utförs med distinkt formade metallinfästningar, förslagsvis koppar.

Undertak av opaka glasskivor i ett kopparklätt listverk med ovanförliggande belysning.

ENTRÉPASSAGE FRÅN STUREPLAN TILL BÅNGSKA GALLERIET, UTSNITT SKALA 1:100 (A3)

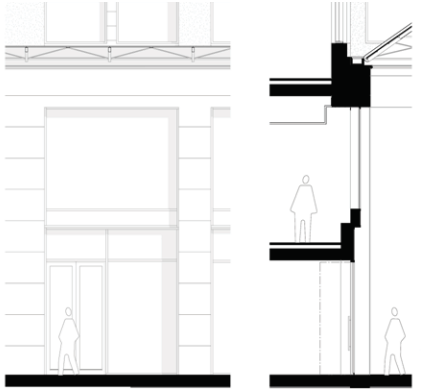
FASAD MOT STUREPLAN, SKALA 1:200 (A3)

BYGGÅR: 1866-87
BYGGHERRE: J. A. BÅNG
ARKITEKT: E. OHLSSON
BYGGMÄSTARE: L. LARSSON
URSPRUNGLIG FUNKTION: BOSTADSHUS MED BUTIKER

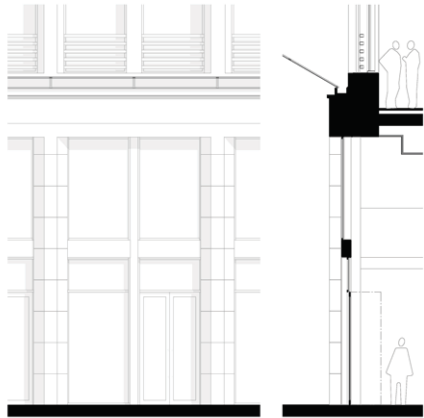

ENTRÉPLAN, SKALA 1:500 (A3)

- Byggnaden förses med skyddsföreskrifter i detaljplaneartans genom följande bestämmelser.
- q1 Byggnad får ej rivas.
 - q4 Byggnadens volym mot gata får ej ändras. Fasad ovan sockelvåning mot gata ska bevaras. Ursprungliga fönster ska bevaras. Huvudtrapp- hus ska bevaras, inklusive ornamentik, marmorgolv, trappsteg, trapp- räcke och originalfönster.
 - k2 Ändringar av interiören ska ta särskild hänsyn till ursprungliga plan- lösningar, dörrar, snickerier och parkettgolv.
 - k10 Fönster ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.
 - k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

FASAD- OCH SEKTIONSUTSNITT MOT STUREPASSAGEN

FASAD- SEKTIONS- OCH PLANUTSNITT MOT STUREPASSAGEN

Byggnaden vid Stureplan 4 bibehålls mot Stureplan. Volym och höjd mot gatan ska bibehållas, och dess befintliga fasad bevaras. Tillbyggnaden rivs och ersätts av en ny byggnad. Inne i kvarteret, bakom gathuset uppförs ett kontorskomplex som delats upp i en serie huskroppar som sträcker sig från Stureplan till Grev Turegatan och kopplas även samman med intilliggande Marmorhallen. På detta sätt uppstår ett modernt kontorskomplex som ersätter byggnader som i huvudsak har tillkommit under 1980-talet. Ett parkeringshus som nås från Grev Turegatan rivs. Den nya byggnadskroppen förses med ett ljusschakt och kan delas upp i mindre enheter.

Nya kontor i kvarterets inre nås direkt från Stureplan genom den befintliga byggnaden. Ett centralt kontorsnav skapas på plan 2 med potential att länka samman alla kontorsfaciliteter från alla tomter. Avsikten är att skapa fullt flexibla, moderna kontorsplan med goda nivåer av dagsljus och förmåga att uppfylla varierade krav från den lokala marknaden när det gäller hur våningsplanen kan delas upp i kontor av olika storlekar. Denna inneboende flexibilitet säkerställer en viss nivå av elasticitet för att kunna anpassas till ändrade krav på den framtida arbetsplatsen och samtidigt skapa en miljövänlig och tillgänglig design- lösning som uppfyller de viktiga mänskliga aspekterna på god hälsa och komfort.

ENTRÉER OCH FLÖDEN
En förhöjd ankomstupplevelse till kontoren är fundamental för projektets framgång. Två hissar och en stor trappa är direkt åtkomliga från både Stureplan och en ny entré från gallerian. De två befintliga hissarna och de omgivande väggarna tas bort för att öppna upp och skapa en rymligare och mer välkomnande kontorsfoajé. 1980-talets tillbyggnad bakom gathuset avlägsnas och ett nytt ljusschakt uppförs mellan den nya tillbyggnadsdelen och den befintliga huskroppen, så att det uppstår en tydlig och distinkt uppdelning mellan de gamla och nya byggnaderna.

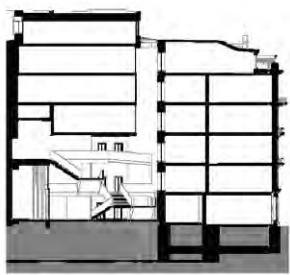
Stureplan 4 Sturegallerian BDP, Building Design Partnership Ltd

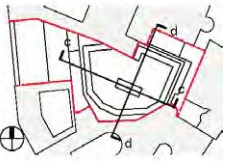
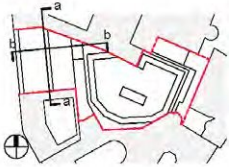
HUSKROPPAR OCH TAK
Konceptet innebär en successiv skiktning av de nya byggelementen med en tydlig visuell skillnad mellan det nya och det gamla. Denna stegvisa skiktning avser att minimera den visuella påverkan från utbyggnaden av Stureplan 4 och den nya kontorsbyggnaden som är placerad djupt inne i stadskvarteret.

Det nya taket har vindskufefönster som ger en fantastisk utsikt och dagsljusinsläpp för hyresgästerna samtidigt som hänsyn tas till den visuella känsligheten i stadens gatulandskap. Takets sluttande, solida element är beklädda med mörk metall (mattgrå/mörkbrons) som överensstämmer med den befintliga paletten av material och egenskaper hos stenstadens takåsar.

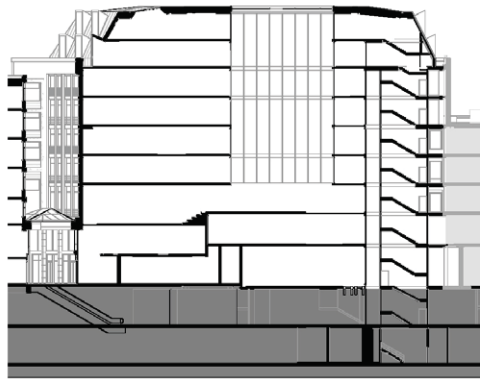
Takbeklädnaden och takkupornas fullhöjdsfönster är utformade med ett regnskyddssystem. Takkupornas glasfönster täcker hela karmkonstruktionen. Stora takfönster finns på åttonde våningen för att maximera dagsljusinsläppet.

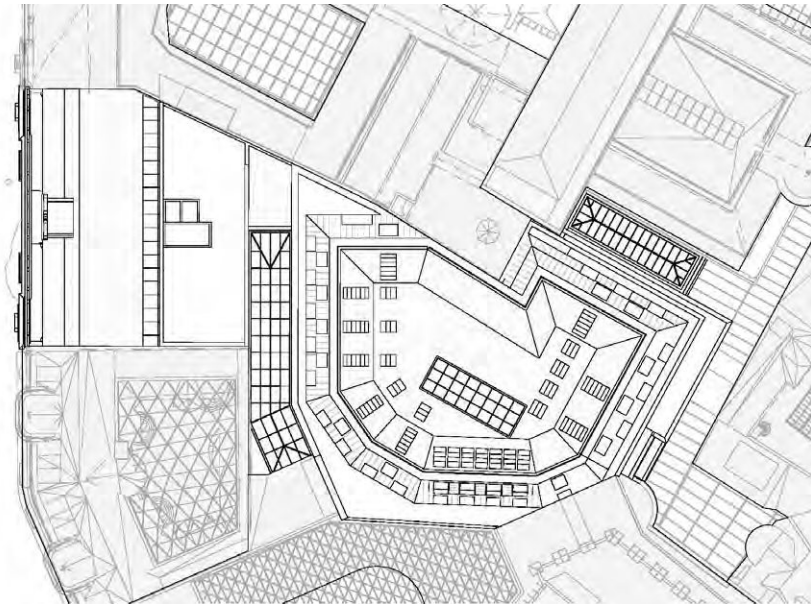
SEKTION b-b
SKALA 1:500 (A3)

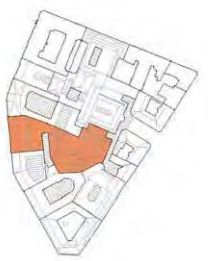
MÖBLERAT NORMALPLAN, SKALA 1:500

SEKTION c-c
SKALA 1:500 (A3)

TAKPLAN, SKALA 1:500

PASSAGENS TAK
Ett vinklat glastak täcker passagen mellan gathusets tillbyggnad och den nya byggnaden i kvarterets inre. Det ligger över andra våningen med cirka 8 meters fri höjd, vilket ger en tydlig definition av butiksmiljön och möjlighet att förstärka hyresgästernas välbefinnande genom att tillföra frisk luft via öppnade fönster till kontorsutrymmet ovanför. En dold takränna finns ovanpå den två våningar höga stenbeklädnaden längs galleriapassagen.

FASADER
Skillnaden mellan butiker och kontor i passagen definieras ytterligare genom användning av en sten som ansluter till passagens i övrigt. En ljusare ton eller jämnare sten för kontorsfasaderna kan väljas över glastakets nivå.

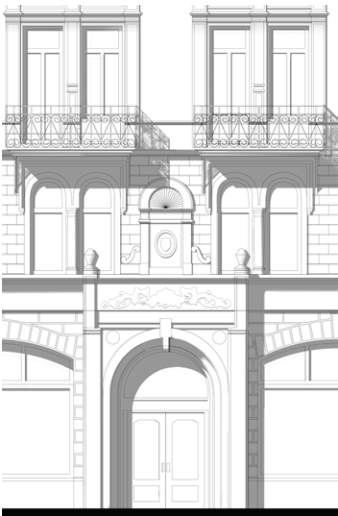

FASAD MOT STUREPLAN, SKALA 1:200 (A3)

BYGGÅR: 1896-97
BYGGHERR: J. A. BÅNG
ARKITEKT: KASPER SALIN & GUSTAF LINDGREN
BYGGMÄSTARE: LARS LARSSON
URSPRUNGLIG FUNKTION: BOSTADSHUS

Byggnaden förses med skyddsföreskrifter i detaljplanekartans genom följande bestämmelser.

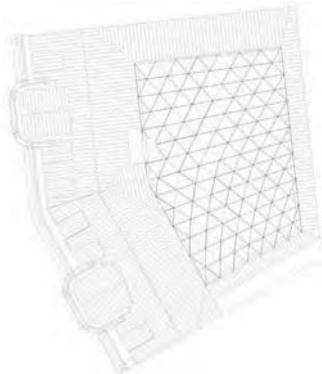
- q1 Byggnad får ej rivas.
- q5 Byggnadens volym mot gata får i huvudsak ej ändras. Det öppna gårdsrummet ska bevaras. Huvudtrapphus ska bevaras, inklusive ornamentik, marmorgolv, trappsteg, trappräcke och originalfönster.
- k3 Ändring av fasad mot gata får endast utföras som en rekonstruktion väsentligen överensstämmande med ursprunglig fasad. Fasad mot gata och gård ska utföras i puts i tidstypisk kulör. Ändringar av interiören ska ta särskild hänsyn till ursprungliga planlösningar, dörrar, snickerier, stuckatur och putsdekor.
- k10 Fönster ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.
- k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

MÖBLERAD PLAN, SKALA 1:400 (A3)

GATUPLAN, SKALA 1:400 (A3)

TAKPLAN, SKALA 1:400 (A3)

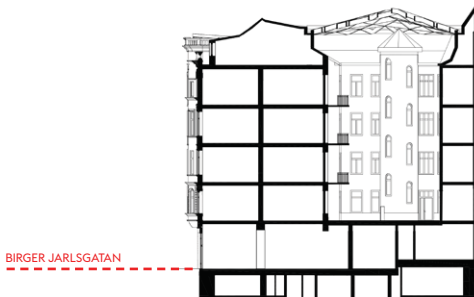
Stureplan 2 Vasakronan Wingårdhs

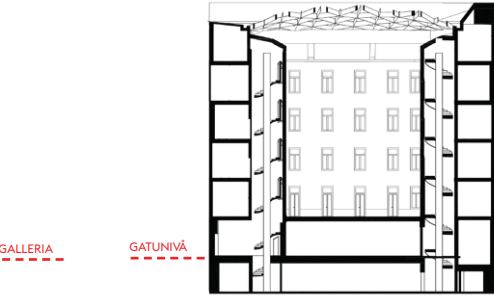
Byggnaden vid Stureplan 2 har en framträdande roll i bebyggelsefronten genom sin framskjutna placering i brytningslinjen mellan Birger Jarlsgatan och Stureplan.

Byggnadens fasad mot Birger Jarlsgatan/Stureplan kommer att rekonstrueras och så i päng som möjligt återställas till dess ursprungliga utseende från 1897, se sid 46. Byggnadens bakre flyglar knyts samman vilket medger en rundgång inom byggnaden. Flyglarna som tidigare haft brandvägg utåt öppnas upp med nya fönster mot galleriastråket i den norra delen som inte är motbyggd. Gården får ett nytt golv med grå kalksten, som även fortsätter ett stycke upp på fasaderna som en låg sockel. Putsfasaden däröver bibehålls och får enljus färgsättning i en varm kulör som harmonieras mot gårdens nya inslag.

Gårdsbjällklaget ligger kvar över gatuplanet för att inrymma kök till befintlig restaurangverksamhet mot Stureplan. Gården täcks av ett nytt glastak och blir öppen för allmänheten. Den nås från gatuentrén.

BIRGER JARLSGATAN

GALLERIA

GATUNIVÅ

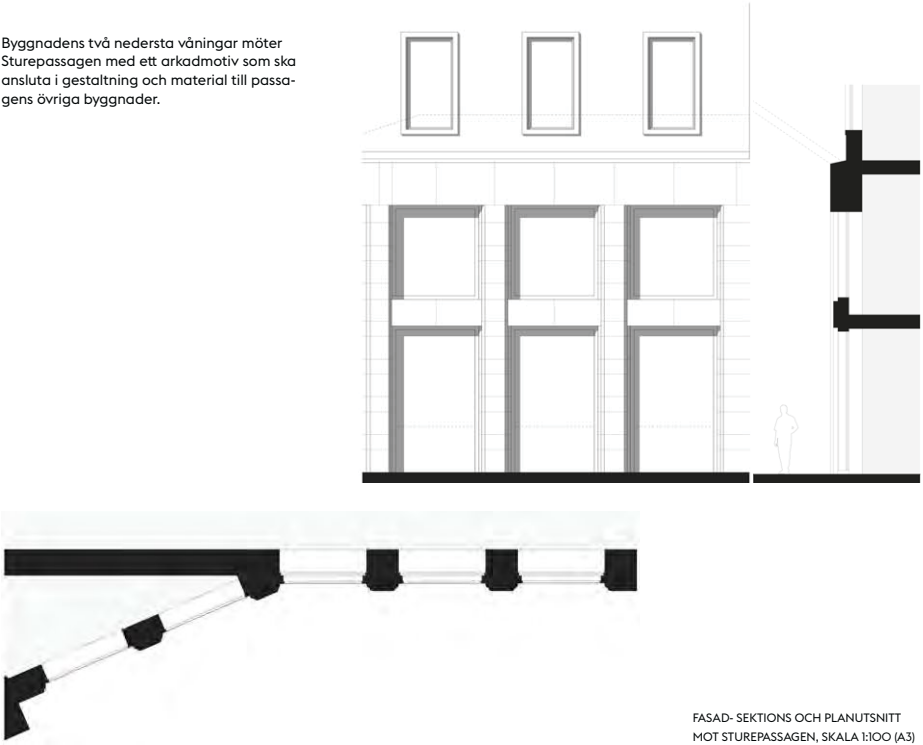

DET ÖVERGLASADE GÅRDSRUMMET NÅS FRÅN GATUENTRÉN. BILD: WINGÅRDHS

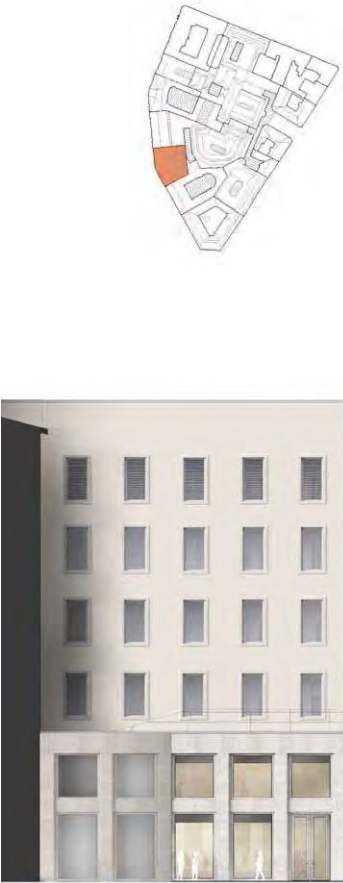
Butikslokalernas fönsterpartier i trä återskåpas med en indelning som återkallar ursprunget. De rekonstruerade butiksfrenterna anpassas till rådande krav på tillgänglighet och brandutrymning.

Byggnadens två nedersta våningar möter Sturepassagen med ett arkadmotiv som ska ansluta i gestaltning och material till passagens övriga byggnader.

FASAD- SEKTIONS OCH PLANUTSNITT MOT STUREPASSAGEN, SKALA 1:100 (A3)

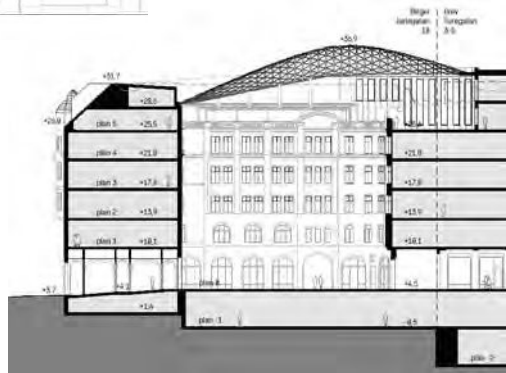
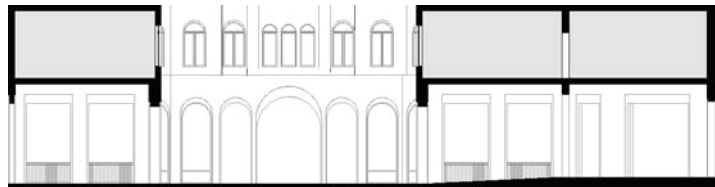

DEN TIDIGARE BRANDVÄGGEN MOT KVARTERETS INRE FÖRSES MED FÖNSTER OCH ÖPPNAS UPP MOT STUREPASSAGEN.

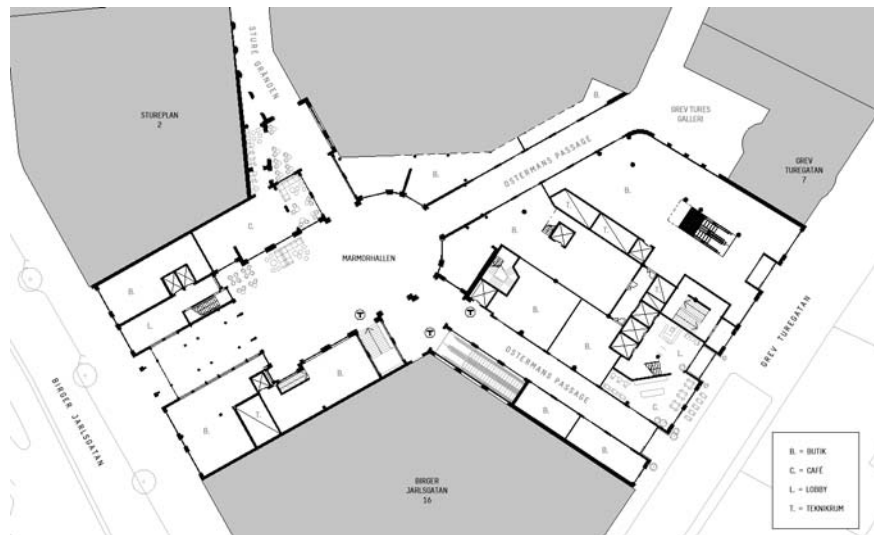

FASAD MOT BIRGER JARLSGATAN, SKALA 1:200 (A3)

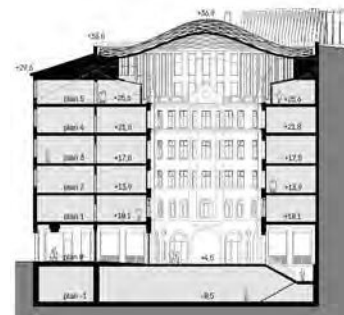
BYGGÅR: 1899-1900
BYGGHERR: H. BERGGVIST
ARKITEKTER HAGSTRÖM & EKMAN
BYGGMÄSTARE: HÅKAN BERGGVIST
URSPRUNGLIG FUNKTION: BOSTADSHUS OCH BUTIKER

LÄNGDSEKTION GENOM MARMORHALLEN, SKALA 1:500 (A3)

ENTRÉPLAN, SKALA 1:500 (A3)

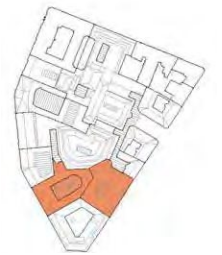

TVÄRSEKTION GENOM MARMORHALLEN, SKALA 1:500 (A3)

Marmorhallen förses med skyddsföreskrifter i detaljplanekartans genom följande bestämmelser.

- q1 Byggnad får ej rivas.
- q6 Byggnadens volym mot gata får ej ändras. Fasader ovan sockel- våning mot gata och gård ska bevaras. Ursprungliga mitt- och tvärposter i fönsterpartier ska bevaras. Det öppna gårdsrummet ska bevaras.
- k4 Ändring av sockelvåningens fasad mot gata ska utföras som en rekonstruktion väsentligen överensstämmande med ursprunglig fasad. Sockelvåning mot gata ska utföras i natursten. Sockelvåning mot gård ska utföras i puts eller natursten. Ändringar av interiören ska ta särskild hänsyn till ursprungliga fragment av planlösningar, dörrar, snickerier, stuckatur och putsdekor.
- k10 Fönster ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.
- k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

Birger Jarlsgatan 18
Marmorhallen
Grev Turegatan 3-5
Sturegallerian
Sweco Architects

Med sina stora offentliga rum och detaljrika inredningar var de två byggnaderna gemensamt kända som "Marmorhallarna". Deras framträdande roll i staden har dock minskat kraftigt under de senaste decennierna. På grund av grov förvanskning av de ursprungliga detaljerna i parkeringshuset används termen "Marmorhallen" idag endast med hänvisning till den stora innergården på Birger Jarlsgatan 18.

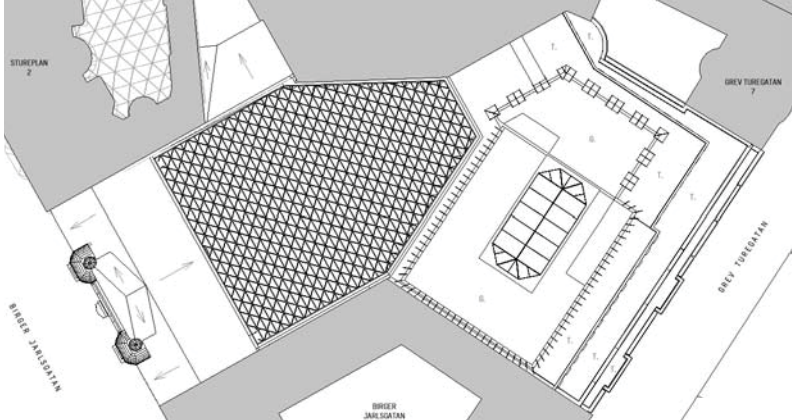

MARMORHALLEN
Marmorhallen är den primära noden i den södra halvan av kvarteret och hjärtat i projektet. Genom att etablera direkt tillgång till Östermalms tunnelbanestation, samt förbättra ingångar från de båda omgivande gatorna, kommer marmorhallen att bli knutpunkten för tusentals dagliga besökare till kvarteret.

Huset ingår i den första fasen av byggandet och blir den första delen av projektet.

För att möta den höga ambitionsnivån föreslås flera ändringar av den befintliga byggnaden. Mezzaninnivån som infördes 1983 rivs och sockelvåningen återställs till sin ursprungliga dubbelordning. Hierarkin och bredden på de ursprungliga barockbågarna anpassas för att skapa tydlighet och underlätta fotgängarflöden.

MARMORHALLEN MED UPPRUSTADE FASADER OCH UPPLYFT GLASTAK. BILD: TOMORROW

TAKPLAN, SKALA 1:500 (A3)

MÖBLERAT NORMALPLAN, SKALA 1:500 (A3)

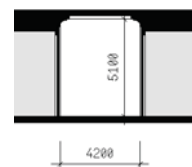
Det befintliga opaka plasttaket, som är anslutet till innergårdens takfot, tas bort. Ett elegant nytt tak med genomskinligt glas installeras två våningar högre upp. Med en tunn triangulär stålprofil och yttre dolda kanter kommer takets böljande form kännas som att det svävar i luften över innergården. Prefabricerade segment i maximal storlek för transport, svetsas ihop på plats för att ge ett sömlöst uttryck. Takets lätta och innovativa design syftar till att prioritera intrycket av fasaderna i det återställda öppna rummet. Takets höjda läge möjliggör även en ny terrass på 5:e våningen.

Gatufasaden mot Birger Jarlsgratan är idag i stort sett välbevarad med undantag för sockelvåningen. Där återställs den ursprungliga dubbelordningen genom att mezzaninvåningen rivs. Den återskapade sockelvåningen bekläds med röd granit, likt befintlig på plan 1. Inga åtgärder planeras på fasaden mellan plan 1 och taknocken.

Dagens underordnade ingång till huset ersätts av en mycket bredare öppen arkad. På så sätt skapas en stark visuell koppling mellan gatan och den kända innergården.

FASAD MOT GREV TUREGATAN, SKALA 1:200 (A3)

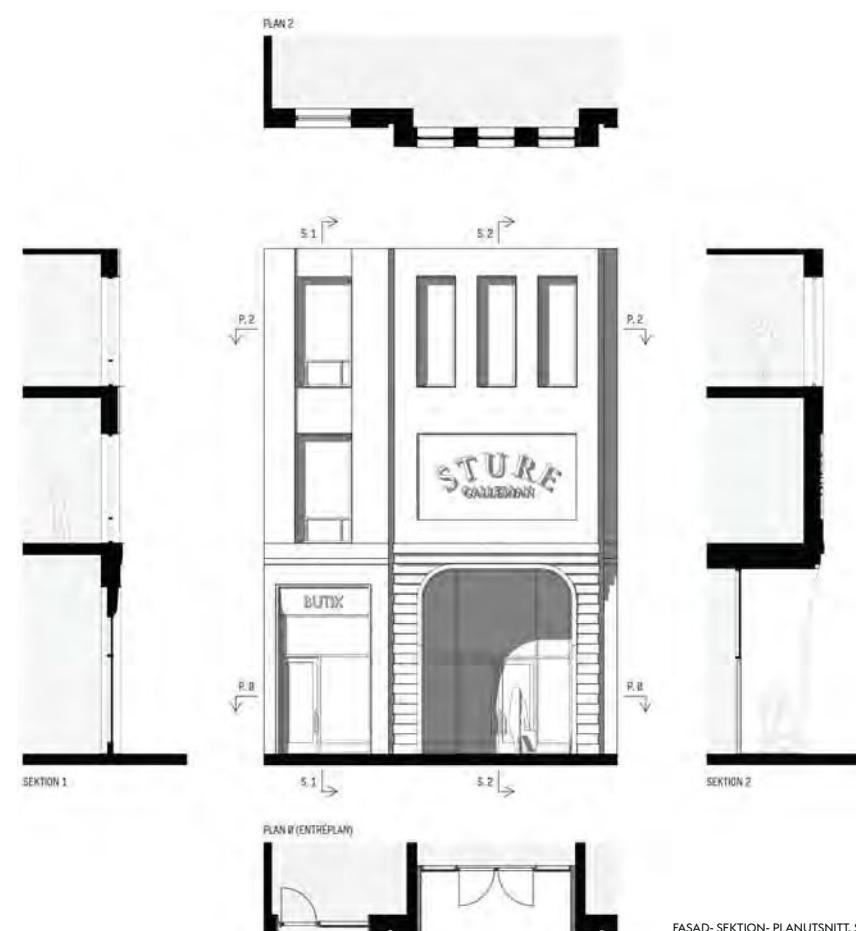

PASSAGE, LÄNGD- OCH TVÄRSEKTION

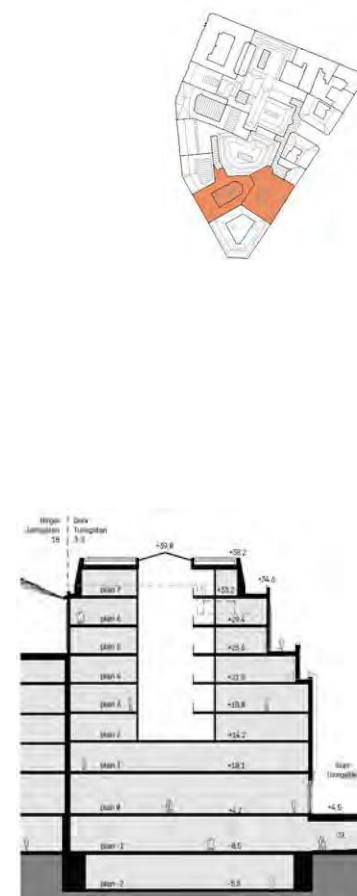
GREV TUREGATAN 3-5

Mot Grev Turegatan ersätter en ny kontorsbyggnad det befintliga parkeringshuset. Byggnadsvolymen mot gatan uppförs i åtta våningar, varav 4+1 indragen våning bildar huvudfasad. Däröver uppförs tre våningar som är ytterligare indragna och utformas som takvåningar. En 8:e översta våning är placerad längre in från gatan. För att återskapa den tidigare fastighetsindelningen och en mer småskalig rytmisering av Grev Turegatan karakteriserar föreslås kontorshuset delas arkitektoniskt i två byggnader med olika fasaduttryck. Fasaderna gestaltas var för sig utifrån stadsens grammatik med en tredelad fasadkomposition.

Byggnaden ansluter till intilliggande delar av Marmorhallen med gemensamma bjälklagsnivåer. Genom det nedre förhöjda våningsplanet passerar Sturegallerians inre stråk som länk mellan Marmorhallen, bostadshuset och vidare till Freys. Längs södra gränsen öppnas även upp för passage ut till Grev Turegatan, där också tunnelbaneentrén ansluter.

FASAD- SEKTION- PLANUTSNITT, SKALA 1:100 (A3)

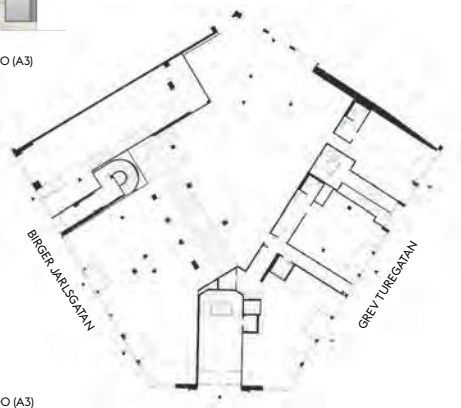

FASAD MOT BIRGER JARLSGATAN, SKALA 1:200 (A3)

BYGGHERRE: STÄDERNAS ALLMÄNNA BRANDSTODSBOLAG
BYGGÅR: 1936
ARKITEKT: GUSTAF CLASON DY

Byggnaden förses med skyddsföreskrifter i detaljplanekartans genom följande bestämmelser.

- q1 Byggnad får ej rivas.
- q7 Gatufasader och fönster ovan sockelvåningen ska bevaras. Sockelvåningens huvudentré, fasadbeklädnad av marmor, balkong, voluter och teakfönster ska bevaras. Huvudentréns interiörer med entréhall, marmurväggar och hissparti ska bevaras.
- k5 Ändring av sockelvåningens fasader mot gata ska utföras som en rekonstruktion väsentligen överensstämmande med ursprunglig fasad. Fasad mot gård ska utföras i slätputs. Ändringar av interiören ska ta särskild hänsyn till bevarade trapphus, rum och rumssviter.
- k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

ENTRÉPLAN, SKALA 1:500 (A3)

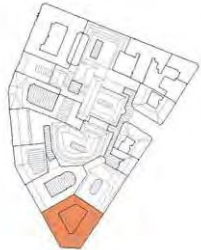

ENTRÉPARTI SKA UTFÖRAS I SAMKLANG MED DEN URSPRUNGLIGA FASADEN

HUVUDENTRÉN MOT KORSNINGEN BIRGER JARLSGATAN-GREV TUREGATAN. FOTO: KJ/WINGÅRDHS

Birger Jarlsgatan 16 Grev Turegatan 1 Vasakronan Wingårdhs

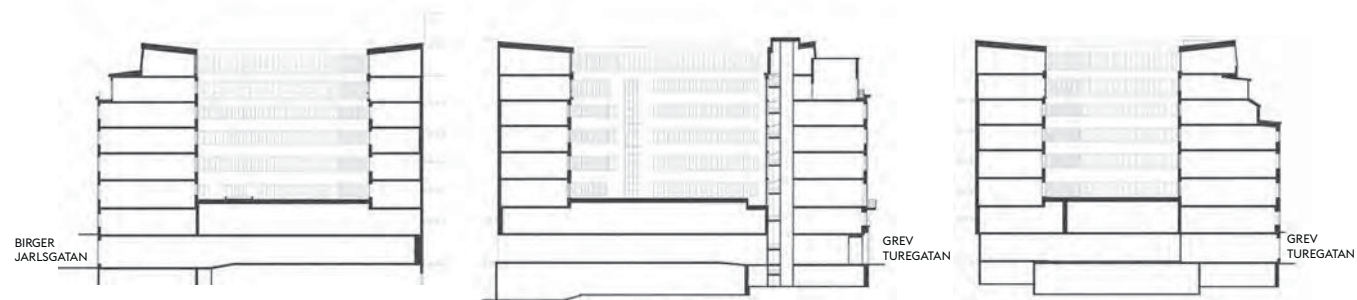
Byggnaden med sin ovanliga, modernt klassicistiska Art Deco-fasad bevaras och i sockelvåningen restaureras fasaden och ges nya dörrpartier som står i samklang med den ursprungliga arkitektur och material.

Byggnaden byggs på med en indragen våning. Det nya våningsplanets fasad görs något inåtlutad med glaspartier delade av trälister. Påbyggnadens volym är gestaltad för att minska dess påverkan på stadsbilden. Det nya taket kläds av bandfalsad plåt med kulor lika idag. Mot Grev Turegatan justeras de befintliga indragna våningarna något i höjled, för att effektivisera användningen. När tunnelbaneentrén flyttas till Marmorhallen restaureras sockelvåningen mot Birger Jarlsgatan och Grev Turegatan efter med.

När tunnelbaneuppgången flyttas, kan det skärmtak som nu sträcker sig ut över Birger Jarlsgatans gångbana ändras, så att det bättre stämmer överens med det ursprungliga taket. Att byggnadens två hörn, mot Birger Jarlsgatan respektive Grev Turegatan, får identisk karaktär är avgörande för arkitekturen.

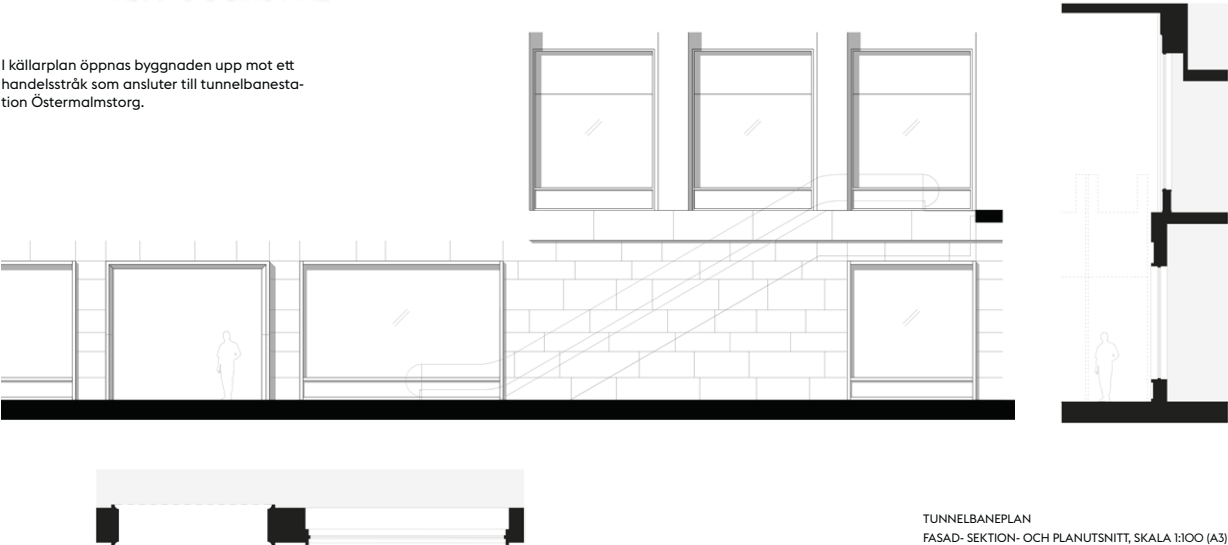
FASAD MOT GREV TUREGATAN, SKALA 1:200 (A3)

MÖBLERAT NORMALPLAN, SKALA 1:500 (A3)

I källarplan öppnas byggnaden upp mot ett handelsstråk som ansluter till tunnelbanestation Östermalmstorg.

TUNNELBANEPLAN
FASAD- SEKTION- OCH PLANUTSNITT, SKALA 1:100 (A3)

GREV TUREGATAN 7, SKALA 1:200 (A3)

GREV TUREGATAN 7
BYGGÅR: 1905
BYGGHERR: FASTIGH. THOR
ARKITEKT: HAGSTRÖM & EKMAN
BYGGMÄSTARE: EMIL ÖSTHLIN
URSPRUNGLIG FUNKTION: BOSTADSHUS

GREV TUREGATAN 9 OCH 13
BYGGÅR: 1901
BYGGHERR: A. HÖRLIN
ARKITEKT: SAMUEL GEORG KJELLBERG
BYGGMÄSTARE: A. HÖRLIN
URSPRUNGLIG FUNKTION: BOSTADSHUS MED BUTIKER

Byggnaderna förses med skyddsföreskrifter i detaljplanekartans genom följande bestämmelser.

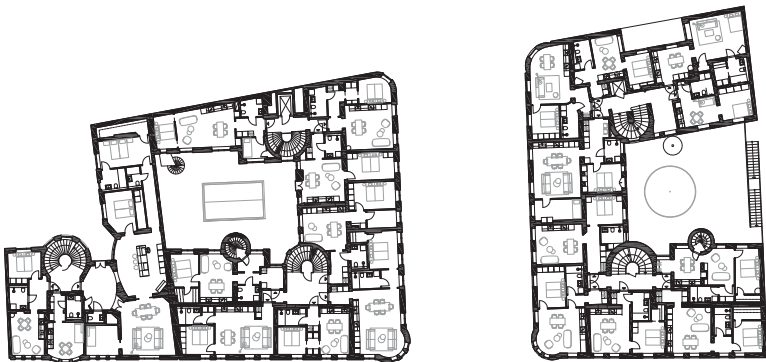
- GREV TUREGATAN 7
- q1 Byggnad får ej rivas.
 - q8 Byggnadens volym mot gata får ej ändras. Fasad mot gata ska bevaras. Ursprungliga fönster ska bevaras. Huvudtrapphuset ska bevaras, inklusive inredningar som vilplan, trappsteg, trappräcke, stuckatur och dörrar.
 - k6 Fasad ovan sockelväning mot gård ska utföras i slätputs i tidstypisk kulör. Ändringar av interiören ska ta särskild hänsyn till ursprungliga planlösningar, dörrar, snickerier, parkettgolv, stuckatur och putsdekor.
 - k10 Fönster ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.
 - k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

- GREV TUREGATAN 9
- q1 Byggnad får ej rivas.
 - q9 Fasad ovan sockelväning mot gata och f d Privatgatan ska bevaras. Bottenvåningens fasadbeklädnad och ornamentik av kalk- och sandsten ska bevaras.
 - k7 Ändring av butiksentréer och butiks-fönster ska utföras med särskild hänsyn till granitsockel, rubbelmurar och kalk- och sandstensornamentik. Fasad mot gård ska utföras i slätputs. Ändringar av interiören ska ta särskild hänsyn till ursprungliga planlösningar, dörrar, snickerier, parkettgolv, stuckatur och putsdekor.
 - k11 Fönster ovan sockelväning ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.
 - k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

- GREV TUREGATAN 13
- q1 Byggnad får ej rivas.
 - q11 Fasad ovan sockelväning mot gata och f d Privatgatan ska bevaras. Ursprungliga butiksentréer och butiks-fönster mot Grev Turegatan ska bevaras. Huvudtrapphus mot Grev Turegatan ska bevaras, inklusive ursprungliga vilplan i marmor, trapplopp i kalksten, fönster, ursprungliga fönsterglas, stuckatur, putsdekor, handeldare och smidesräcke.
 - K9 Ändring av butiksentréer och butiks-fönster mot f d Privatgatan ska utföras med särskild hänsyn till bottenvåningens granitsockel, rubbelmurar och kalk- och sandstensornamentik. Ändringar ovan bottenvåning av interiörer ska ta särskild hänsyn till ursprungliga planlösningar, dörrar, snickerier, parkettgolv, stuckatur och putsdekor.
 - k11 Fönster ovan sockelväning ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.
 - k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

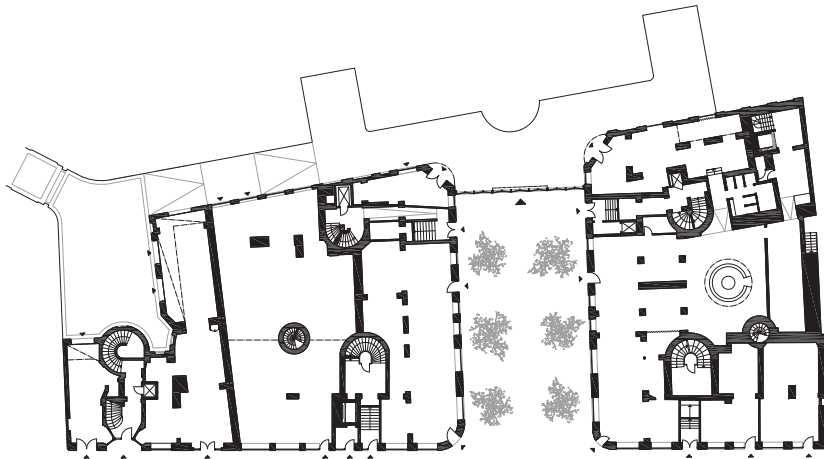
GREV TUREGATAN 9

MÖBLERAT NORMALPLAN, SKALA 1:400 (A3)

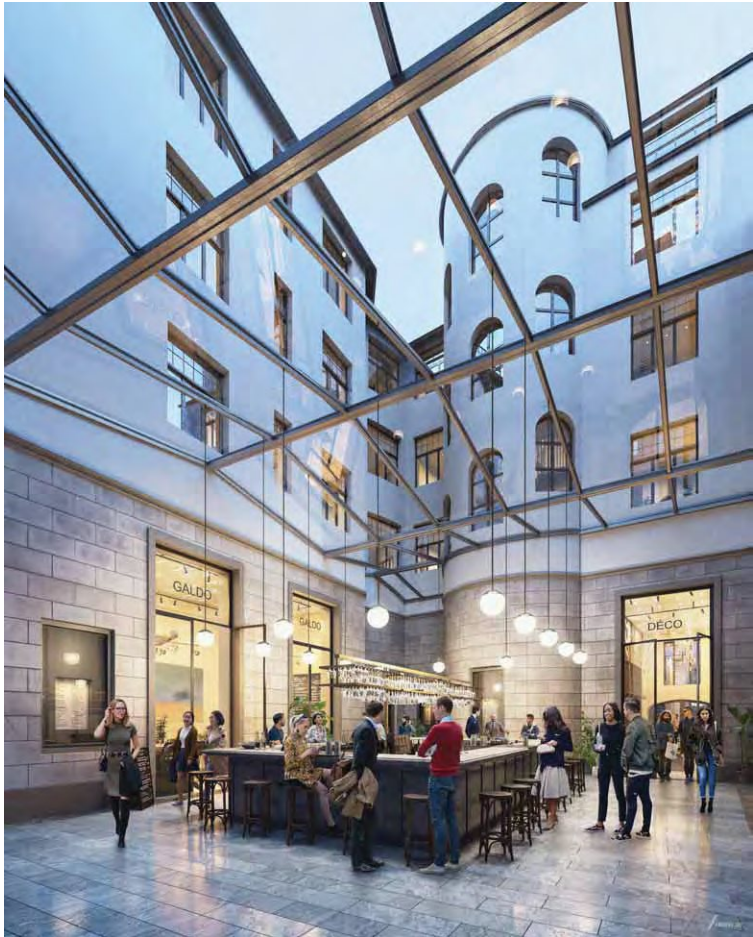
Grev Turegatan 7, 9, 13
Sturegallerian
Andreas Martin-Löf
Arkitekter

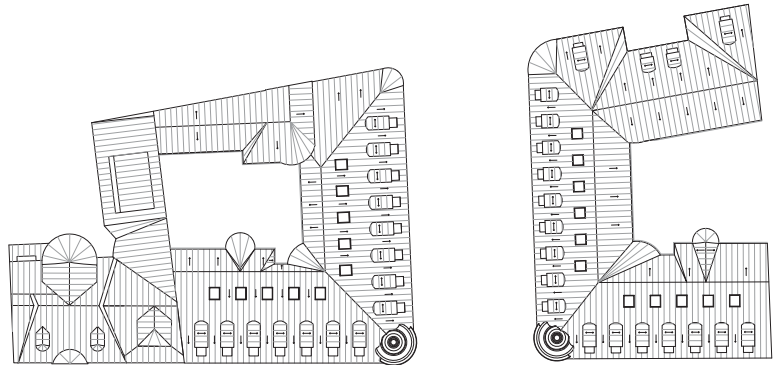
ENTRÉPLAN, SKALA 1:400 (A3)

GREV TUREGATAN 7
Det vackra och tidstypiska gathuset med fasad mot Grev Turegatan bevaras och påminner om gatans arkitekturhistoriska epoker. Gårdshuset och en del av gårdsflygeln rivs och ersätts av moderna tillägg som berikar den nya Sturegallerian som en integrerad del av det nya gång- och handelsstråket i kvarters inre. Jugendhusets innergård blir en viktig nod mellan de två smalare passagerna och rivningen medger nya tydliga siktlinjer och fokuspunkter som bidrar till ökad orienterbarhet i den inre galleriagången.

Fasaden mot gatan renoveras varsamt och byggnadens entré, som idag inte är tillgänglig för funktionsvarierade, görs tillgänglig med en varsamt inplacerad hiss mellan entréplan och plan 1. På så vis kan den pampiga svängda trappan bevaras.

GREV TURES GALLERI, PÅ GREV TUREGATAN 7, BLIR EN SAMLINGSPLATS VID PASSAGEN MELLAN MÄRMORHALLEN OCH FREYS TORG. BILD: TMRW

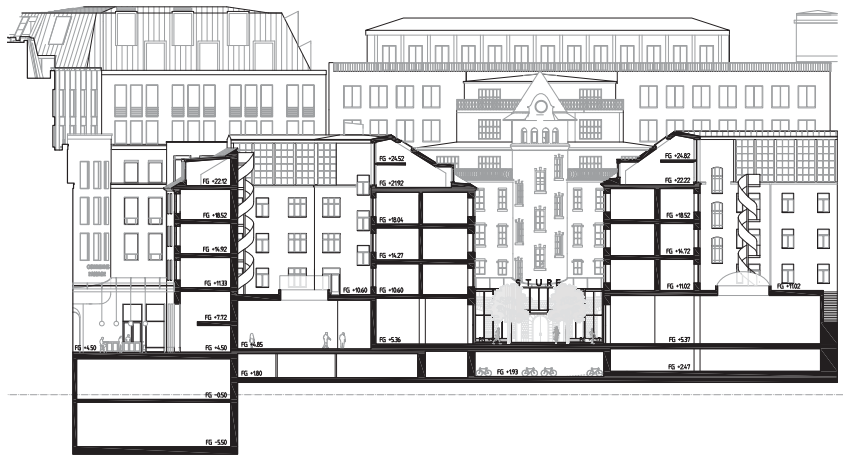

TAKPLAN, SKALA 1:400 (A3)

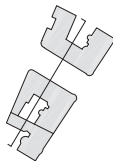

Gården renoveras och förses med ett glastak som placeras mellan plan 1 och 2. Galleria-gången passerar bostadshusets gårdssida som på detta sätt görs tillgänglig för allmänheten. Vindsvåningen i gathuset inreds inom byggnadens befintliga volym, medan gårdsflygeln kompletteras med takkupa.

Efter ombyggnad kommer byggnaden på Grev Turegatan 7 att innehålla handel och restaurangverksamhet i markplanet och i delar av plan 1. Övriga plan innehåller bostäder.

SEKTION, SKALA 1:400 (A3)

GREV TUREGATAN 9, FASAD MOT FREYS TORG
SKALA 1:200 (A3)

DETALJUTSNITT GLASAD ENTRÉ FREYS TORG
FASAD, SEKTION

GREV TUREGATAN 13, FASAD MOT FREYS TORG
SKALA 1:200 (A3)

Byggnaderna som omgärdar Privatgatan framför Freys hyrverk skall bevaras och konverteras från kontor till bostäder. Glastaken som idag inrymmer restaurangen Tures avlägsnas och byggnadernas rusticerade sockelväningar renoveras för att bilda nya vackra entréer till ett butiks- och restaurangstråk som kring den öppna platsen, Freys Torg.

Byggnadernas tak får nya takkupor som bättre anpassar sig till takfallen jämfört med dubbelkupor som finns där idag. Mot gården föreslås kontinuerliga taklyft för att möjliggöra fler bostäder och bättre bostadskvaliteter. Gårdarna som tillhör byggnaderna på Grev Turegatan 9 och 13 höjs ett våningsplan och föreslås bli helt privata för att säkerställa ett bra boende med viss distans till det offentliga handels- och folklivet på Grev Turegatan. Samtliga entréer görs tillgängliga med diskreta anpassningar i form av hissar och i en entré med ett lyftplan.

Efter ombyggnad kommer byggnadernas innehålla handel och restaurangverksamhet i markplanet och i delar av plan 1, samt bostäder på övriga plan.

Platsen framför Freys som ligger mellan de båda byggnaderna ska återskapas som ett historiskt intressant gaturum genom en varsam och lågmäld arkitektur. Här ligger också en av Sturegallerians viktigare entréer.

För att klara brandutrymning samt uppställning av utryckningsfordon måste platsen hållas öppen. Den befintliga utbyggnaden ersätts av en grundare entré genom ett glasparti som binder samman de båda byggnaderna i ett läge framför Freys gamla trapphustorn. Arrangemanget ska genomföras med detalj-skräpa för att skapa en vändig entré till Sturegallerian. Historiska skyltlägen återskapas och den glasade entrén signalerar läget för nya Sturegallerian. En diskret fasadbelysning mot Freys hyrverk gör att byggnaden kvällstid lyfts fram och blir mer tydlig i gaturummet. Den nya platsen Freys Torg skall kännetecknas av en balans mellan bevarandebeståndet, kommersiella intressen och de boendes närvaro.

EN RESTAURANGVERKSAMHET FLYTTAR IN I
GREV TUREGATAN 13. BILD: AML ARKITEKTER

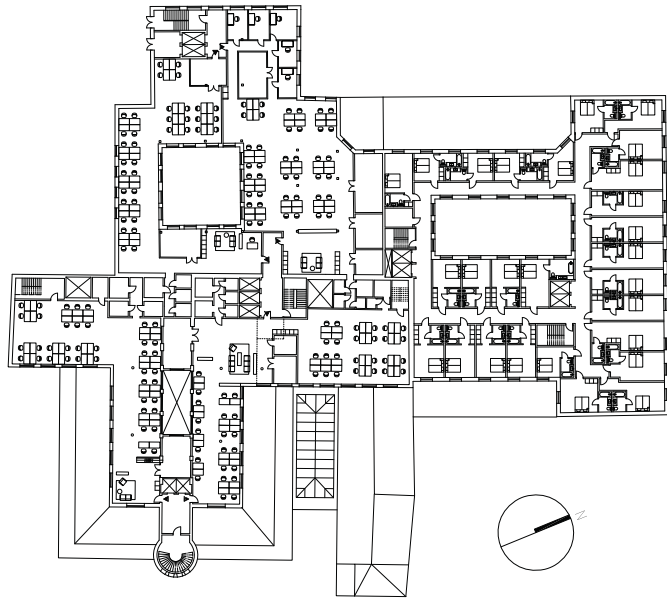

BYGGÅR: 1898-1900
BYGGHERRE: FREYS HYRVERK AB
ARKITEKT: WILHELM KLEMMING
BYGGMÅSTARE: WILHELM KLEMMING
URSPRUNGLIG FUNKTION: ÅKERIVERKSAMHET, STALL, VERKSTÄDER, KONTOR OCH EXPEDITION

FASAD MOT FREYS TORG, SKALA 1:200 (A3)

- Byggnaden förses med skyddsföreskrifter i detaljplane kartans genom följande bestämmelser.
- q1 Byggnad får ej rivas.
 - q10 Fasad ovan sockelvåning mot gata/galleria ska bevaras. Granitpelare i botten-våning ska bevaras.
 - k8 Fasad ovan sockelvåning mot galleria ska utföras i slätputs i tidstypisk kulör.
 - k10 Fönster ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt i tidstypisk kulör.
 - k12 Tak ska utföras i mörk plåt.

MÖBLERAD NORMALPLAN, SKALA 1:500 (A3)

FD FREYS HYRVERK
Freys är på många vis en ovanlig byggnad. Dels funktionellt med sin historia av att vara ett stall på våning en trappa, dels strukturellt med tunga, murade delar i fram- och bakkant med en lättare stålkonstruktion däremellan. Byggnaden har frontalt ett tydligt centralmotiv i trapphustornet. I symmetriaxelns förlängning låg schakt för ljus och vertikal transport.

Innanför den glasade entrén vänder sig Freys huvudfasad mot Grev Turegatan och utgör fonden för fd Privatgatan. Fasaden erbjuder fortsatt entré till handelstråket (till vänster) till en större butik (till höger) och kontor (centralt).

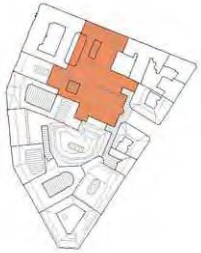
Norr om Freys rivs en flygelbyggnad, den ersätts med en ny byggnad i fyra våningars höjd. Den nya flygelbyggnaden får ett större husdjup än den rivna, men den behåller sin höjd mot gården norr därom (Franska kyrkan). I gränden norr om Freys, mellan huvudbyggnaden och flygeln, byggs en mer transparent byggnad som möjliggör läsning av den ursprungliga fasaden och den nya flygeln. Denna byggnad förses med glastak som ljus-sätter ett atrium i kontorsplanen.

Söder om Freys rivs en flygelbyggnad och ersätts av en byggnadsvolym som integreras i den nya kontorsbyggnaden inne i kvarteret, se sid 111. Även här uppförs en mer transparent byggnad som kopplar nybyggnad till Freys så att den ursprungliga byggnadskroppen kan avläsas.

Huvudfasadens öppningar i markplan höjs för att ge dessa högre dignitet. Nuvarande takhöjd i markplan genom Freys upplevs som låg, medan våning 1 tr har överhöjd. Därför föreslås att bjälklaget höjs i passagen.

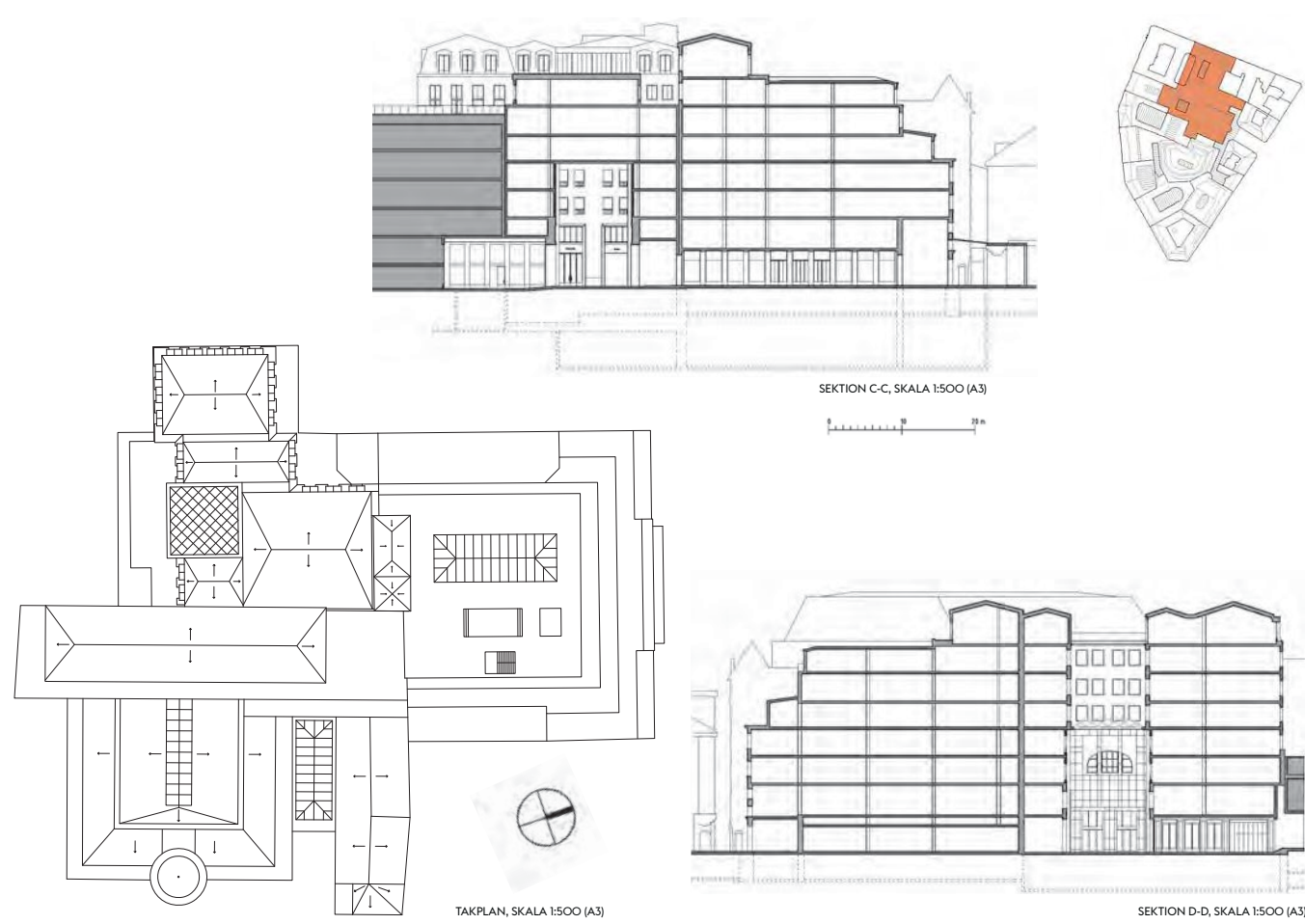
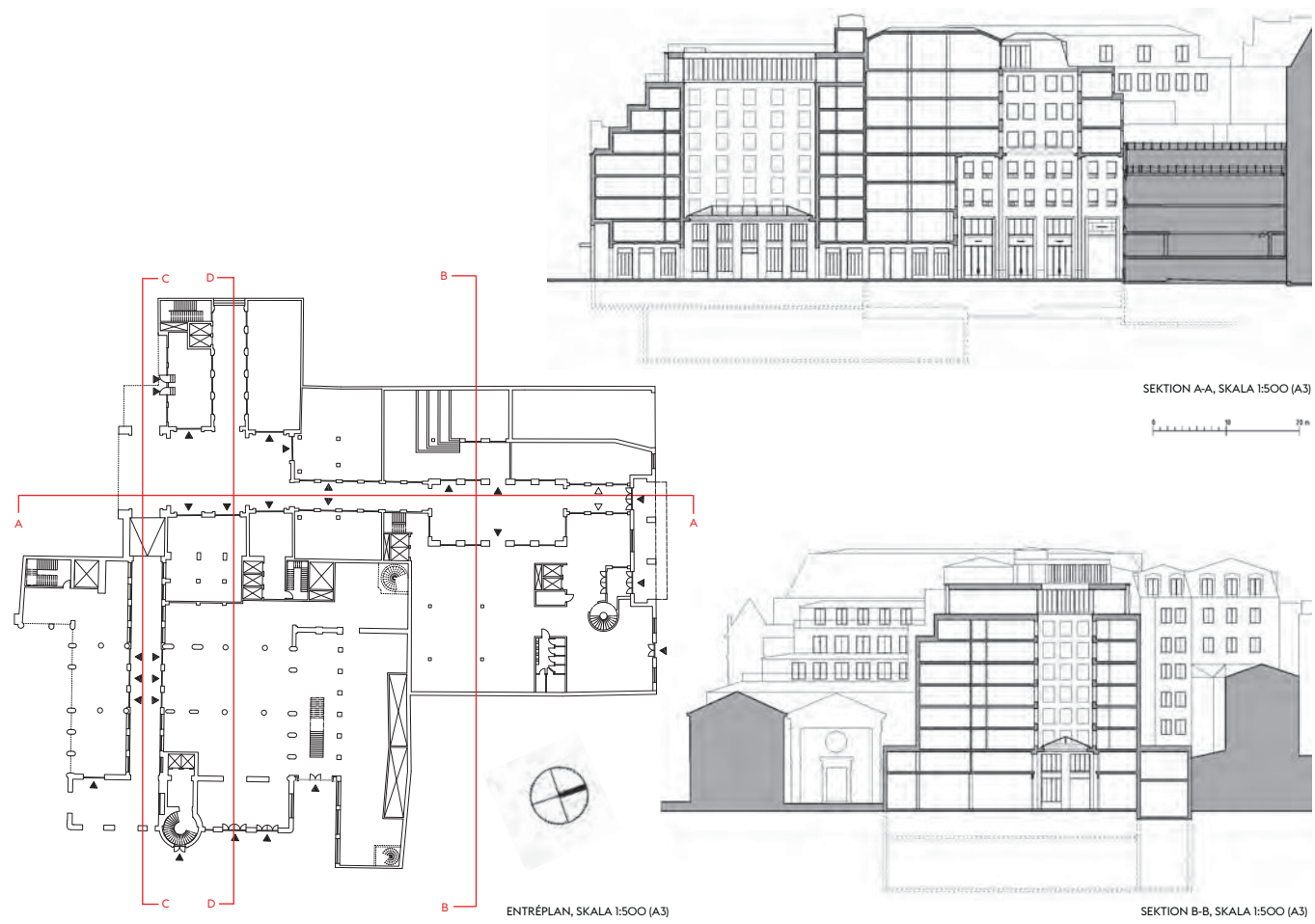
Huvudbyggnadens valvformiga takvåning rivs och ersätts med en ny takvåning med större planyta. Den bakre byggnadskroppens fasad liv flyttar fram och de tidigare tillbyggda (1980-talet), tillbakadragna våningarna i fylls ut. Ovan takfot utförs en tillbakadragen våning på den bakre delen.

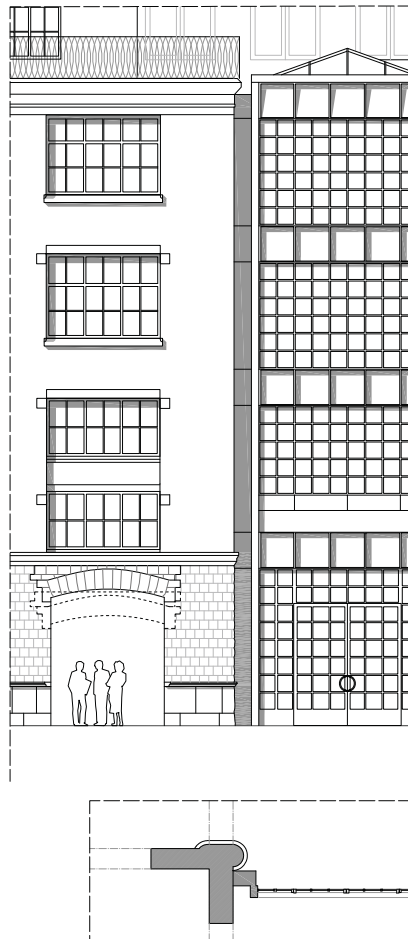
Grev Turegatan 11
fd Freys hyrverk
Humlegårdsgatan 15-17
Sturegallerian
General Architecture

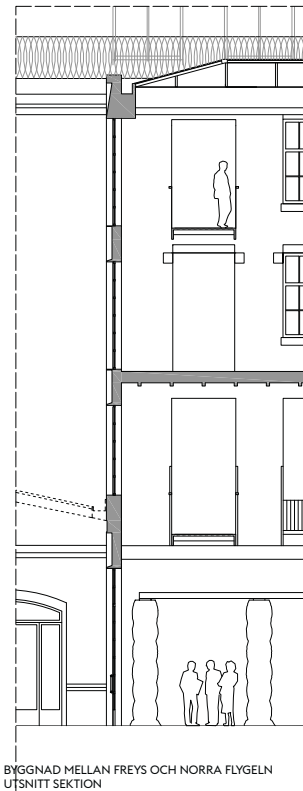
Freys huvudbyggnad putsas om i den ursprungliga kulören (ljus). Befintliga, senare tillkomna fönster byts ut till spröjsade fönster liknande de ursprungliga. Nya fasadytor putsas i samma kulör, utom takvåningen som utförs som tillbakadragen kungsvåning i mörk plåt. Flygelbyggnader putsas även den i samma kulör. Byggnaden mellan flygel och huvudbyggnad utförs i mörk metall med stora spröjsade öppningar.

Passagen från fd Privatgatan till Curmans galleri utformas som ett offentligt stråk med putsade fasader i enljus kulör. Passagen får en högre takhöjd än butikerna intill.

FREYS OCH BYGGNAD MELLAN FREYS OCH NORRA FLYGELN
FASAD- OCH PLANUTSNITT

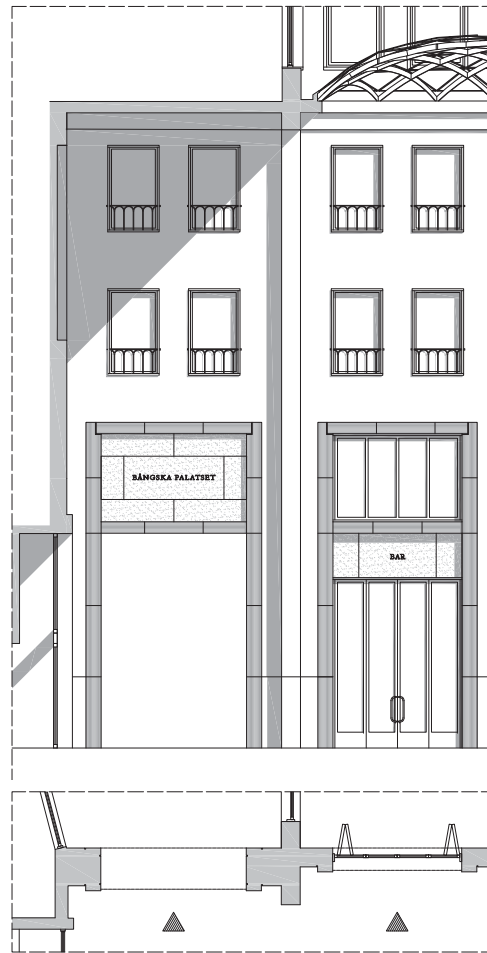
BYGGNAD MELLAN FREYS OCH NORRA FLYGELN
UTSNITT SEKTION

NYBYGGNADEN RUNT CURMANS GALLERI
Organisation
Mitt i kvarteret rivs ett befintligt kontorshus från 1980-talet, det ersätts med ett nytt kontorshus. Det nya kontorshuset får samma bjälklagshöjder som Freys och kan därigenom dela huvudtrapphus. Byggnaden får även ett kompletterande trapphus som samnyttjas med Bångska palatset och Sturebadets gathus. För att undvika ingrepp i lastfaret under byggnaden bibehålls de befintliga pelarlägena.

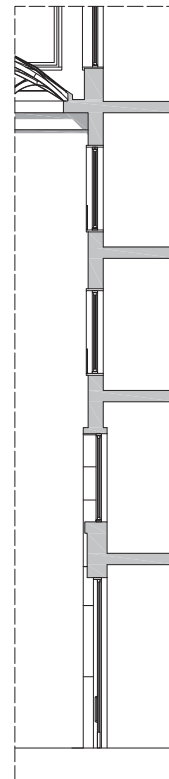
Volym
Byggnaden står mitt i kvarteret och bygger delvis dikt mot omkringliggande byggnader, i dess mitt skapas ett atrium som för ned ljus till Curmans galleri. Från omkringliggande gator är byggnaden till stora delar dold, men från Kungsgatan kan man se dess tak och del av fasad sticka upp.

Fasad
Den yttre fasaden utförs i putsarkitektur med tydliga fönsteraxlar. Putsen får en grå kulör. Taket utförs som ett valmat mansardtak med kupor i mörk plåt. Den inre fasaden, mot Curmans galleri utförs i ljusgrå puts och natursten. Den ges ett dubbelhögt motiv i sockelvåningen. Omfattningarna utförs i ljus ekebergsmarmor med matt yta, t ex sandsågad. Öppningar på våning 2 och 3 tr utförs som hål i mur med en smyginklädnad av samma sten. Partier och fönster utföres mässingsklädda. Fönsteröppningarna förses med smidesrücke utfört i mässing.

Glastak
Glastaket över Curmans galleri utförs i valvformigt korsande smide (kuddformigt) och där över ett triangulerat structural glazing-system.

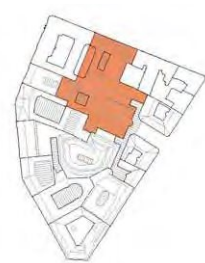

CURMANS GALLERI
FASAD- SEKTION- OCH PLANUTSNITT

NYBYGGNAD HUMLEGÅRDSGATAN 15-17
Organisation
Byggnaden vid Humlegårdsgatan innehåller ett hotell med restauranger i gatuplan, den utgör även entré till gallerian från norr. Kvarterets lastfar (befintligt) har sin infart i byggnadens västra del.

Volym
Hotellet har en tydlig tredelning i fasad, de två sidopartierna ansluter till gatans takföthöjd medan mittisaliten reser sig en våning och markerar entréerna. Övan takfot trappar byggnaden bakåt. Översta våningen utgörs av en mer öppen restauranvåning och dess tak blir terrass. För att tillgängliggöra terrassen går hiss och trappa upp i en byggnadsdel som ligger dikt mot kontorsbyggnaden söder om hotellet.

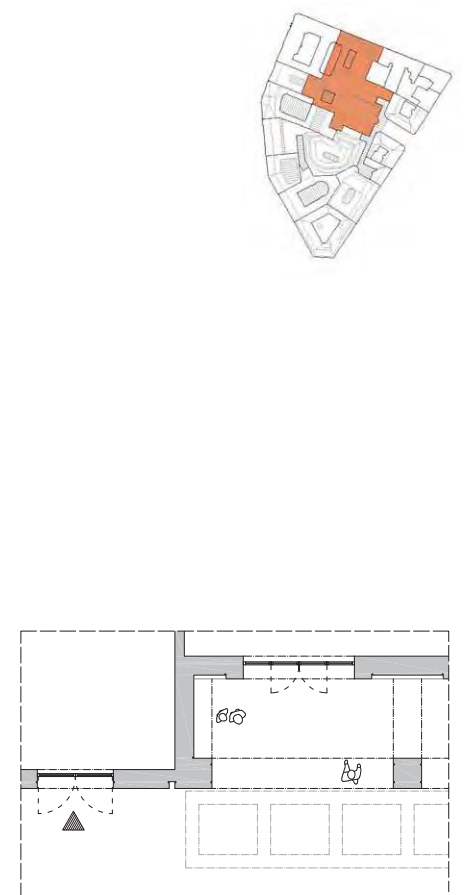
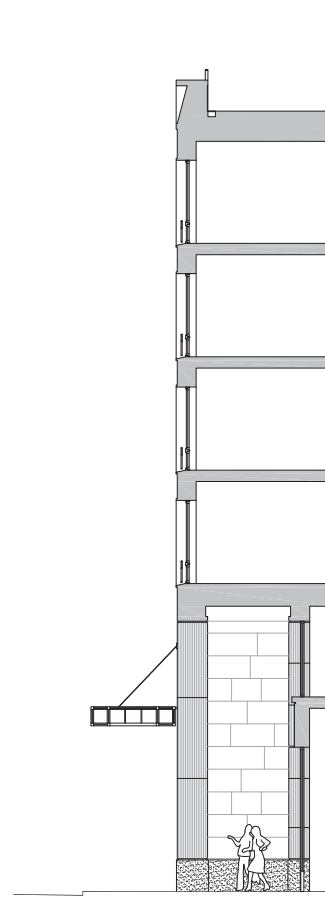

Fasad
Fasaden utförs i en kombination av natursten och puts. Fasadens sidopartier får en stenklädd sockelvåning medan mittpartiets stensockel är dubbelhög. Mittpartiet framhävs och avgränsas av en stenpilaster och en tillbakadragen putsyta, det kröns av en elaborerad takfot i sten medan sidopartierna får ett enklare avslut, även detta i sten. Stenarbetena utförs i ljusgrå öländsk kalksten. Runt öppningar - pelare/pilaster respektive balk får stenen en randad yta (lågerhuggen eller fräst) medan stenklädda murytor får en slätare, matt yta /sandsågad eller blåstrad). Fönsteröppningar får en smyginklädnad av samma sten och ett smidesräcke av mässing. Närmast mark utförs sockeln av krysshamrad grå granit (t ex bjärlövsgranit). I övrigt putsas fasaden i en varm kulör.

Gårdsfasaderna och de tillbakadragna våningarna ges en enklare utformning med mindre inslag av natursten. Takvåningen (restaurang) utförs mer glasad i mörk metall.

Passage och atrium
Passagen från Humlegårdsgatan och atriet den passerar utformas som ett offentligt stråk med putsade fasader i en ljus kulör. Atriet får ett glastak ovan våning 1 tr. Taket utförs som en dubbel konstruktion med ett yttre valmat glastak och ett inre flackt valv som pendlas ned. Det inre glastaket utförs med opakt glas.

VÅREN 2019